Colecția POVESTIRI ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE

EDITURA DE STAT PENTRU LITERATURĂ ȘTIINȚĂ ȘI ARTĂ

H. MATEI

CIUDATUL LAC DIN VALEA BREBILOR

★

H. MATEI

CIUDATUL LAC DIN VALEA BREBILOR

Colecția „Povestiri științifico-fantastice"
105

Referent ştiinţific: Ing. T. TAUTH

Dragi cititori,

Vă rugăm să ne scrieţi impresiile şi observaţiile dv critice cu privire la acest roman şi la prezentarea lui grafică.

Adresa noastră este: Colecţia „Povestiri ştiinţifico-fantastice" a revistei „Ştiinţă şi tehnică". Casa Scînteii, Piaţa Scînteii nr 1, raionul I V. Stalin, Bucureşti.

MANUSCRISELE NEPUBLICATE
NU SE ÎNAPOIAZĂ

•

MANUSCRISELE NEDACTILOGRAFIATE
NU SE IAU ÎN CONSIDERAŢIE

Coperta desen: A. BUICULESCU

CAPITOLUL INTII

unde facem cunoștință cu reporterul Dinu Romanescu și vedem cum o cerere în căsătorie capătă un răspuns evaziv.

— Flăcări?! se miră secretarul de redacție. Flăcări care joacă deasupra apei unui lac?! Sper că n-ai pretenția să cred una ca asta.

— Există mai multe mărturii.

Dinu Romanescu scoase din buzunar carnetul de notițe:

— Am însemnat aici numele și adresa. Le-au văzut mai mulți locuitori ai satului din apropiere. Apoi doi ciobani care treceau cu oile la pășunat. Le-au văzut și cîțiva excursioniști din București care rătăciseră drumul. Toate mărturiile coincid. Flăcările se arată numai noaptea și numai în nopțile fără lună...

Bătrînul secretar de redacție îl privi o clipă pe deasupra ochelarilor și în privirea asta era ceva ce-l făcu pe reporter să nu se simtă în largul lui.

— Lacul, mai încercă el, se află într-o regiune izolată. Oamenii din partea locului îl numesc Cazanul, probabil fiindcă are forma perfect rotundă și apa fierbinte. Bătrînii îi spun Cazanul Dracului. Se pare că există o legendă care spune că în fundul lacului ar fi o comoară pe care o păzește însuși diavolul, iar flăcările care joacă deasupra apei în nopțile fără lună...

Reporterul se opri descurajat. Secretarul de redacție îl privea iar pe deasupra ochelarilor, și lui Dinu îi fu deodată rușine, fără să-și dea seama de ce.

— Și dumneata crezi toate astea? întrebă într-un tîrziu bătrînul.

— Firește că nu, se grăbi să răspundă reporterul. Adică nu cred toată povestea cu comoara și cu dracul...

Se opri o clipă gînditor, apoi:

— Totuși, lacul există, și... flăcările de asemenea.

— Le-ai văzut cu ochii dumitale?

Dinu îl privi descumpănit:

— Nu... nu le-am văzut..., dar sînt ferm hotărît s-o fac. Am cules mărturii în afară de orice îndoială...

Din nou răsfoi carnetul de notițe. Secretarul de redacție îl opri cu un gest. Apoi scoase ochelarii și începu să-i șteargă cu deosebită

grijă. Această ocupație părea să-i absoarbă întreaga atenție, și Dinu Romanescu avu impresia că fusese cu totul uitat. Dar foarte curînd își dădu seama că era o simplă impresie.

— Toată povestea cu lacul și cu dracul, începu secretarul de redacție după ce-și potrivi ochelarii pe nas, poate fi destul de interesantă. N-ai decît s-o cercetezi. În definitiv, fiecare poate să dispună de timpul *liber* cum îi place.

Apăsase pe cuvintele „timpul liber", și în clipa aceasta reporterul își dădu seama că propunerea sa fusese respinsă. Și-și mai dădu seama că-l așteaptă una din acele cuvîntări mai lungi pe care i le ținea din cînd în cînd secretarul de redacție. „Iar s-a pornit bătrînul !" — îi țîșni prin minte și, conform unui obicei mai vechi, începu să-și studieze cu exagerată atenție vîrful pantofilor.

În tot acest timp, secretarul de redacție continua să vorbească :

— Ești reporter special, spunea. De la dumneata așteptăm mai mult decît de la un ziarist oarecare. La aceasta ne îndreptățește talentul dumitale, precum și activitatea rodnică pe care ai depus-o pînă acum cîtva timp...

Dinu Romanescu își propuse achiziționarea unei noi perechi de șireturi. Indeosebi cel de la pantoful stîng era cam ros. „Totdeauna mi se rupe șiretul în tramvai" — se gîndi —, „adică unde e mai greu de înlocuit".

— Dar, continuă secretarul de redacție, de la o vreme se pare că te-a părăsit inspirația. Nu mă refer la stilul reportajelor dumitale, care a rămas viu, inventiv, interesant, ci la subiectele pe care le alegi. Mereu aceleași.

„Are dreptate" — se gîndi tînărul reporter cu amărăciune. „Mereu aceleași subiecte. Și cînd găsesc și eu ceva deosebit, îmi arată că pot *dispune de timpul meu liber cum doresc*".

Interlocutorul său păru satisfăcut de aerul preocupat al reporterului și continuă cu mai multă însuflețire :

— Pentru noi nu există sezon mort. Chiar acum în plină vară, cînd teatrele și filarmonicile au închis stagiunea, cînd școlile sînt în vacanță și zeci de mii de oameni au părăsit orașele pentru stațiunile din Carpați sau de pe litoral, fabricile lucrează din plin, pe ogoare se culege recolta, în laboratoare continuă cercetările. Este o activitate febrilă pe care noi avem datoria s-o oglindim.

„Dacă e vorba să întrebuințez cu folos timpul meu liber" își continuă Dinu Romanescu șirul gîndurilor — „voi ști să descopăr ce ascunde lacul cel blestemat".

— Ne trebuie materiale noi, interesante, reportaje care să redea fidel munca minunată a oamenilor, din care să reiasă lupta intensă pentru descoperirea și valorificarea bogățiilor nesecate ale țării, materiale vii, care să intereseze în cel mai înalt grad marea masă a cititorilor noștri. Asta aștept de la dumneata. Să cauți și să găsești nou, inedit, să-l studiezi și să-l răspîndești, tipărit, în toate colțurile țării.

Dinu Romanescu își ridică privirea de pe încălțări. „Vorbește mult bătrînul" — se gîndi —, „dar are dreptate".

— Nici eu nu sînt mulțumit de munca mea din ultimele luni, zise încet. La toate astea m-am gîndit și eu.

Se căută prin buzunare și scoase din nou carnetul de notițe, acoperit cu scrisul lui mărunt:

— Am aici peste 100 de propuneri pentru reportaje.

De data aceasta, celălalt întinse mîna să ia carnetul, dar reporterul îl închise brusc și-l băgă, la loc, în buzunar.

— Nu e ceea ce ne trebuie. S-au mai scris asemenea reportaje sau altele asemănătoare. Sînt sătul de ele. Și eu vreau ceva nou, ceva deosebit...

— Și ce propui?

Reporterul se gîndi o clipă, pe urmă spuse:

— Dați-mi o lună de zile. Și... un permis pe calea ferată. Am să colind țara în lung și în lat. Am să cobor cu minerii în fundul pămîntului și am să urc cu aviatorii în slava cerului. Dacă nici așa n-am să găsesc ce vreau, la capătul unei luni de zile vă prezint demisia și mă apuc de altă meserie.

Celălalt începu să rîdă. Apoi redeveni serios și se gîndi cîteva clipe.

— Sînt de acord, spuse apoi. Am să supun propunerea dumitale colegiului de redacție și am s-o susțin. Cred că vom reuși.

Începu să răsfoiască printre hîrtiile care acopereau biroul. Reporterul înțelese că întrevederea se terminase și se îndreptă spre ușă. În prag șovăi o clipă, pe urmă se întoarse:

— În ceea ce privește flăcările care joacă pe Cazanul Dracului, îmi voi permite totuși să întreprind unele cercetări.

Apoi, după ce salută, ieși.

De pe culoar se întoarse și mai băgă o dată capul prin ușa întredeschisă:

— În timpul meu liber, bineînțeles.

În aceeași după-amiază se prezentă — cu pantofii proaspăt lustruiți, prinși în șireturi noi și cu un buchet de garoafe roșii — la locuința prietenei sale, Stela Șoimu, din Bulevardul Dacia. Îl deschise chiar Stela, ai cărei ochi începură să lucească la vederea florilor. Dinu Romanescu știa că Stelei Șoimu îi plăceau garoafele roșii și exploata această slăbiciune cu abilitate și insistență.

— Arăți ca un ginere, îi spuse ea, aranjînd florile într-un vas cu gîtul lung.

— Știi foarte bine, Stela, că depinde numai de tine ca să fiu într-adevăr ginere.

Își drese glasul, dar fata nu-l lăsă să continue. Amenințîndu-l în glumă cu degetul, spuse:

— Să nu-mi faci o nouă cerere în căsătorie. De la ultima nu s-a scurs nici o săptămînă.

Dinu se trînti într-un fotoliu și-și întinse picioarele. După ce aprinse o țigară, își privi pantofii lustruiți și spuse calm:

— Te voi cere în căsătorie de atîtea ori pînă cînd ai să accepți, ca să scapi de mine.

— Ai o manieră cam ciudată de a...

— Se poate. Atunci... cînd facem nunta? M-am gîndit să trimitem invitații tipărite.

Se scotoci prin buzunare și scoase veșnicul său caiet de notițe.

— Am găsit și o formulă foarte nostimă pentru invitații, pe care nu numai prietenii mei din presă, dar și colegii tăi chimiști vor ști s-o aprecieze...

Fata izbucni în rîs. Apoi, serioasă:

— Răspunsul meu la cererea ta atît de originală e același deacum o săptămînă: trebuie să mai aștepți.

Reporterul primi verdictul cu mult calm.

— Plec pentru patru sau cinci săptămîni, remarcă el, fără legătură aparentă cu cele discutate pînă atunci. Vizita mea și florile au un dublu scop: în afară de cererea pe care ai respins-o cu atîta amabilitate, ele mă ajută să-mi iau rămas bun. Pentru cel puțin o lună ai scăpat de propunerile mele matrimoniale.

— Unde pleci?

Celălalt făcu un gest vag cu mîna.

— Peste tot. Nu știu încă de unde am să încep. Mă duc mîine în Gara de Nord și mă urc în primul tren.

Cîteva clipe domni tăcerea. Apoi Stela arătă cu mîna spre masa de toaletă din colțul camerei, unde se aflau o valiză mică și un [illegible]

— Și eu plec. În concediu. Dar știu unde.

— Unde?

Tînăra șoviă. Pe urmă zise încet:

— Nu pot să spun. E un secret...

Dinu ridică din umeri și închise puțin ochii, apoi își țuguî buzele ca și cînd ar fluiera o melodie. Stela se apropie de el și-i puse mîna pe braț:

— Trebuie să mă înțelegi. E numai pe jumătate concediu. De fapt plec pentru o chestiune legată de profesia mea. Scopul deplasării și locul sînt... sînt... cum să spun... confidențiale. Am promis celor cu care plec să nu suflu o vorbă nimănui... Cel puțin deocamdată...

— ...celor cu care pleci?!

— Da. Nu plec singură.

Ziaristul se sculă și începu să se plimbe, cu mîinile la spate, prin cameră:

— Nu poți spune deci pentru ce pleci?

— Nu.

— Și nici unde?

— Nu.

— Dar cred că nimic nu te împiedică să-mi spui cu cine pleci. Sper că asta nu-i secret.

Chimista se gîndi o clipă. Pe urmă zise, alegîndu-şi cu grijă cuvintele :

— Intre alţii, din mica noastră expediţie face parte Emil Pravăţ.

— Geologul ?

— Da. Il cunoşti ?

— Puţin. Sîntem vecini, locuinţele noastre sînt alăturate. In afară de asta, cu cîteva luni în urmă i-am luat un interviu despre aplicarea izotopilor radioactivi în cercetările geologice. Vreme de două ore mi-a vorbit atunci de prospectarea prin carotaj radioactiv a zăcămintelor petrolifere. A fost ultimul meu reportaj într-adevăr interesant.

Rise scurt şi adăugă cu amărăciune :

— E tînăr şi foarte prezentabil ; e unul din cei mai bine pregătiţi geologi ai noştri.

Stela se roşi puţin şi spuse repede :

— Nu e ceea ce crezi. Colaborarea noastră e strict ştiinţifică. De altfel, din grupul nostru face parte şi profesorul Paul Coman cu soţia lui. Nu cumva îl cunoşti şi pe acesta ?

— E cel care a descoperit anul trecut nişte documente de pe vremea lui Petru Cercel ? A fost o întîmplare foarte interesantă. Am scris un reportaj...

— Hotărît lucru, voi, ziariştii, aveţi relaţii, nu glumă.

— Dar ce caută un profesor de istorie în tovărăşia unui geolog şi a unei chimiste ? Nu văd nici o legătură...

Tînăra zîmbi şi-l ameninţă cu degetul :

— Nu căuta să mă tragi de limbă, tovarăşe reporter. Am declarat de la început că nu pot spune unde plec şi de ce.

Dinu Romanescu continua să se plimbe cu paşi măsuraţi prin cameră. Cele două cute adînci ce i se săpaseră pe frunte dovedeau că era frămîntat de gînduri.

Cînd fetei i se păru că tăcerea durase cam mult, îl luă peste picior :

— Nu te mai învîrti în cerc că ameţesc. In afară de aceasta, mi-ai uzat covorul care face parte din zestrea mea ; e o chestiune deci care te interesează îndeaproape...

Reporterul o luă în braţe :

— Atunci, accepţi ?

Fata se desprinse :

— N-am zis asta. Peste o lună, cînd ne înapoiem... o să mai discutăm.

Tînărul îi dădu drumul. Se întoarse şi — cu mîinile în buzunar — începu să contemple un tablou de pe perete. Părea cu totul absorbit în studierea detaliilor picturii.

După cîteva minute îşi luă rămas bun, pretextînd cîteva drumuri urgente şi unele cumpărături în vederea plecării. In pragul uşii întrebă într-o doară :

— Pentru cînd aţi fixat plecarea din Bucureşti ?

— În cursul zilei de mîine. Ora exactă am s-o aflu astă-seară. Astă-seară ne întîlnim cu toții ca să stabilim unele amănunte.

Dinu Romanescu nu mai întreba nimic și plecă atît de repede, încît își uită pe masă țigările și bricheta. După ce auzi poarta de afară închizîndu-se, Stela Șoimu se gîndi cu oarecare amărăciune că, pentru un tînăr îndrăgostit cum pretindea a fi Dinu, despărțirea a fost destul de rece și cam grăbită. Nu avea de unde ști ce idei năstrușnice îl frămîntau pe inventivul reporter și că îl va revedea mult mai curînd decît ar fi crezut...

CAPITOLUL AL DOILEA

unde se întîlnesc doi vechi prieteni și aflăm despre „cazurile de la Valea Brebilor"

Dinu Romanescu plecase, după cum am arătat, foarte grăbit de la prietena sa Stela. Dacă l-ar fi văzut cineva, ar fi putut să creadă că unele treburi extrem de urgente reclamau prezența sa în altă parte. Realitatea era însă cu totul alta. Nu avea nici un fel de treabă ; plecase fiindcă voia să se gîndească în liniște, să „rumege" — cum obișnuia el să spună — cîteva idei care-l preocupau. Și Dinu Romanescu nu putea să „rumege" decît plimbîndu-se. Drept urmare, în acea după-amiază însorită de august, șoferii și manipulanții tramvaielor au trebuit să se folosească de întreaga lor îndemînare ca să nu tulbure cam brusc meditațiile reporterului nostru. Fiindcă atunci cînd Dinu Romanescu „rumega", lumea înconjurătoare dispărea pentru el.

Așa se face că, la traversarea Bulevardului Magheru, cam în dreptul Muzeului „Sinu", o Skoda verzuie trebui să oprească brusc, scîrțîindu-și îndelung frînele, cu roțile din față la cîțiva centimetri de pantofii, proaspăt lustruiți și cu șireturi noi, ai reporterului nostru.

Un cap cu păr vîlvoi și nas ascuțit apăru la geamul mașinii și strigă nervos :

— Stopul, gură-cască ! Stopul pe roșu !

Dinu Romanescu își ridică fără grabă privirea — lăsînd-o să alunece peste cauciucurile mașinii și peste radiatorul încins, exalînd un vag miros de benzină — pînă la posesorul justificat nervos al nasului ascuțit. Părea că se întoarce încet din altă lume — lumea propriilor sale gînduri. Dar cîteva clipe mai tîrziu, fața i se lumină :

— Alfred ! strigă. Alfred Opran. Asta-i bună !

Celălalt se lumină și el. Deschise portiera mașinii :

— Intră odată ! Dacă te las să mergi pe jos, fac o crimă. Pietonii ca tine ar trebui ținuți după gratii...

Reporterul nu așteptă să fie invitat de două ori, și peste cîteva minute mașina alerga spre Piața Victoriei, angajîndu-se apoi pe asfaltul Șoselei Kiseleff.

Dinu Romanescu și Alfred Opran nu se văzuseră de cîțiva ani. Făcuseră liceul împreună, apoi fiecare dăduse urmare vocației sale: Dinu se înscrisese la filologie, prietenul său la medicină. De patru ani, Alfred Opran părăsise capitala, luîndu-și în primire postul de medic stagiar într-un mic sat de munte. De atunci, reporterul nu mai aflase nimic despre el, dar timpul și depărtarea nu au fost în măsură să influențeze afecțiunea ce o simțea pentru prietenul și fostul său coleg de școală.

— N-am auzit de mult de tine, începu Dinu.

— Eu n-aș putea spune același lucru în ceea ce te privește, zîmbi Alfred. Te citesc cu regularitate în paginile ziarului.

Dinu se suci pe banchetă simțindu-se, fără voie, stingherit:

— Te plictisești probabil de moarte acolo, în satul acela, dacă ai ajuns să citești reportajele mele.

Alfred ocoli cu îndemînare un troleibus:

— Te înșeli, nu mă plictisesc de loc. Munca mea e foarte interesantă.

— N-am vrut să spun că nu îndeplinești o muncă interesantă, dar totuși...

Se opri încurcat. Nu știa ce să mai spună.

Celălalt începu să rîdă. Apoi își permise o privire în lături și, văzînd mutra încurcată a reporterului, rise din nou din toată inima.

În risul acesta deschis, sincer, Dinu recunoscu dintr-odată pe prietenul de odinioară, pe cel mai bun prieten al său:

— Iartă-mă dacă am spus prostii, zise spontan, apoi riseră împreună.

Un sfert de oră mai tîrziu, Alfred Opran era în curent cu toate micile necazuri ale reporterului, atît cele legate de activitatea sa la redacție, cît și cele izvorîte din refuzul Stelei Șoimu de a se căsători cu el.

— E vorba de chimista Șoimu?

— Da. O cunoști?

— N-o cunosc personal, dar am auzit de ea.

— Nu știam că la vîrsta ei a început să devină celebră.

— Nu e chiar celebră. Am auzit de ea în legătură cu unele cercetări ce se întreprind la institutul unde lucrează.

— Văd că ai început să te ocupi de chimie. Credeam că singura contingență cu chimia pe care o aveți voi, medicii, sînt buletinele de analiză ale laboratoarelor. După cîte știu, Stela nu se ocupă cu asta.

Alfred Opran nu răspunse. Între timp ajunseseră în pădurea Băncasa. Medicul parcă mașina și porniră pe jos, afundîndu-se sub desișul umbros al copacilor. După-amiaza era foarte călduroasă, și, după asfaltul încins al orașului, răcoarea pădurii păru celor doi prieteni ca un balsam. Mirosea a flori sălbatice și a ciuperci. Undeva în iarbă țîrîia un greier, iar de pe crengile unui stejar se auzea bătaia ritmică a unei ciocănitori ce-și căuta hrana în coaja copacului.

— E minunat aici, zise reporterul.

— Pentru mine e un spectacol destul de obișnuit. Satul unde lucrez e înconjurat de munți împăduriți. Dacă te interesează vînătoarea sau pescuitul, și mai ales liniștea deplină, vino să-ți petreci concediul la mine.

Dinu se posomorî :

— Nu-mi iau concediu decît la iarnă. Acum nu-mi pot îngădui luxul acesta. Vînătoarea ? Pescuitul ? Da, dar vînătoarea de reportaje. Trebuie să „pescuiesc" cîteva subiecte originale.

— Păcat ! făcu celălalt dezamăgit. Am impresia că ești puțin surmenat, și două-trei săptămîni la Valea Brebilor nu ți-ar strica de loc.

— Valea Brebilor ? Presupun că așa se numește satul unde lucrezi. Numele îmi sună destul de cunoscut. L-am mai auzit și încă foarte de curînd.

— Nu cred. E un sat mic, pierdut într-o vale de munte. Puțini sînt aceia care au auzit de el. În împrejurimi sînt însă locuri foarte pitorești. La un ceas distanță, pe un platou al Muntelui Mălina, e un mic lac cu apă termală, căruia oamenii din sat îi spun Cazanul...

Reporterul scoase un strigăt care făcu să zboare, speriate, cîteva păsărele. Îl apucă pe prietenul său de reverele hainei :

— Cazanul ?... Cazanul Dracului, nu ? ...În nopțile fără lună se văd flăcări jucînd pe apa lacului. Spune, le-ai văzut ?

Alfred Opran izbucni în rîs.

— Le-am văzut. Ei, și ce-i cu asta ?

— Bine, dar legenda spune...

— Nu mai vorbi prostii. Parcă ai fi moș Simion.

— Cine-i moș Simion ?

— Un bătrînel sfătos cu care am legat prietenie în anii petrecuți la Valea Brebilor. Mă ajută la dispensar. E un bătrîn plin de bun simț, care m-a sprijinit să înlătur practicile clandestine ale babelor doftoroaie și să capăt încrederea oamenilor. Numai în ceea ce privește Cazanul... Cazanul Dracului, cum îl spuneți voi, e intransigent. Pretinde că apa lacului e blestemată, otrăvită, aducătoare de nenorocire și așa mai departe.

— Bine, dar zici că ai văzut flăcările cu ochii tăi...

Medicul rise din nou :

— Ei și ?! Poate că există în apropiere unele surse de gaz metan care străbat stratul de apă al lacului... Sînt convins că dacă un chimist s-ar învrednici să se deplaseze pînă la Valea Brebilor și să analizeze, în eprubetele lui, cîteva picături din apa lacului, ar spulbera într-o jumătate de oră legenda țesută în jurul Cazanului.

Reporterul se gîndi puțin, pe urmă spuse cu părere de rău :

— Cred că ai dreptate. Totuși numele sună atît de ciudat : Cazanul Dracului.

Izbucniră amîndoi în rîs. Alfred Opran aprinse o țigară și după ce trase un fum :

— Cine știe, poate că și la Valea Brebilor ai putea „pescui", cum spui tu, un subiect interesant.

— Nu prea cred. Ce subiecte de reportaj poți găsi într-un sat înconjurat de păduri și unde domnește, după însești spusele tale, liniște deplină? Cel mult s-ar putea face o descriere a Cazanului, având — în anexă — formula mineralizației cu explicarea originii flăcărilor. Interesul pentru aceste probleme e mediocru, și locul unor asemenea reportaje e mai degrabă în ghidurile turistice. Mie îmi trebuie actualitate, lucruri noi și interesante, nu descrieri pitorești.

Opran fumă cîtva timp gînditor. După ce termină țigara și o aruncă, păru că a luat o hotărîre și începu să vorbească:

— Mi-ai povestit, în mașină, necazurile tale profesionale, precum și celelalte, pe care le-aș putea numi sentimentale. Și eu am necazuri, dar ale mele sînt numai de ordin profesional.

Cei doi prieteni se așezară în iarbă, iar medicul continuă:

— Valea Brebilor e un sat cu vreo 100 de gospodării, răsfirate pe coasta Muntelui Mălina, în valea săpată de albia unui rîu secat, un fost afluent al Uricșului. Pămîntul e arid, și locuitorii se ocupă mai mult cu creșterea vitelor. Parte dintre ei lucrează în minele aurifere din regiunea Abrud și Brad sau la exploatările forestiere; aceștia vin acasă simbăta seara și pleacă din nou luni dimineața. Sînt moți, oameni tăcuți și dîrji, care în trecut au fost ținuți în întuneric din toate punctele de vedere. În anii regimului nostru democrat-popular, s-a pornit lupta pentru lichidarea acestei înapoieri: s-au făcut școală în sat, o cooperativă bine aprovizionată, un cămin cultural cu bibliotecă. Cu patru ani în urmă, s-a făcut și un dispensar cu casă de naștere; am fost trimis să mă ocup de aceste instituții sanitare.

Medicul aprinse o nouă țigară și se învălui în fum albăstrui. Preocupat de propriile sale gînduri, Dinu urmărea fără prea mare interes povestirea prietenului său.

— La început, continuă Alfred Opran, am fost privit cu neîncredere. Femeile preferau să recurgă la leacurile empirice ale cîtorva babe care se ocupau de multă vreme cu asemenea treburi. Paturile casei de naștere erau mereu goale, iar eu eram ultimul care afla cînd Valea Brebilor căpăta un nou locuitor. Da, a fost tare greu la început. Apoi începură să mă ajute învățătorii și unii dintre cei care lucrează în minele din împrejurimi; mi-au reușit și cîteva intervenții chirurgicale simple, dar care impresionară pe oamenii de-acolo. Încetul cu încetul am cîștigat teren în dauna babelor, ale căror fierturi de ierburi căpătară din ce în ce mai puțină căutare. Trebuie să spun de la bun început că n-am avut cazuri prea complicate; locuitorii din Valea Brebilor trăiesc într-o regiune sănătoasă și duc o viață liniștită. Se părea deci că-mi este hărăzită o viață monotonă, o practică profesională lipsită de variație, fără probleme dificile de rezolvat.

— Vînătoare, pescuit, liniște, murmură reporterul cu ochii pierduți spre crengile mesteacănului sub care se așezaseră. Printre crengi se vedea un colț de cer senin. Dinu căscă de-i trosniră fălcile și nici măcar nu-și dădu osteneala să ascundă această evidentă manifestare de plictiseală.

Alfred Opran zîmbi, apoi fața lui redeveni serioasă :

— *Toate acestea se sfîrșiră însă într-o bună zi*, continuă el. Sînt cîteva luni de atunci. Primăvara a fost foarte ploioasă anul acesta, și, pentru prima oară de multă vreme, vechea albie a rîului se umplu iar de apa torenților ce se năpusteau de pe Mălina și din munții învecinați. Pagubele materiale n-au fost prea mari : un gard distrus, cîteva hectare de pășune inundate, vreo două vite surprinse de apa și înecate. Cam tot în timpul acela s-au ivit în sat cîteva cazuri cît se poate de curioase.

— Ce fel de cazuri ? întrebă reporterul, doar așa, ca să spună și el ceva.

Medicul se gîndi o clipă, apoi :

— Nu pot încă să răspund la această întrebare.

— *Cum așa ?! Spuneai că sînt cîteva luni de-atunci, îmi închipui că ai cercetat pe bolnavi, le-ai făcut analizele, în sfîrșit, că ai procedat așa cum procedați voi, medicii, în asemenea cazuri...*

— Am spus că nu pot încă da un răspuns precis, fiindcă este vorba de mai multe feluri de maladii. În cîteva săptămîni am avut, de pildă, trei cazuri care păreau a fi leucemie.

— Leucemie ?!

— Da. Este înmulțirea anormal de mare a globulelor albe ale sîngelui. Boala, care se mai cheamă cancerul sîngelui, este foarte periculoasă și se soldează de cele mai multe ori cu moartea celui bolnav. Cauzele ei nu se cunosc prea bine ; e provocată, în orice caz, de *îmbolnăvirea organelor formatoare ale globulelor albe ale sîngelui*, a ganglionilor limfatici, a splinei și mai ales a măduvei oaselor.

— Trei cazuri nu pot constitui totuși un motiv de îngrijorare. *După cîte spui, nu e vorba de boli provocate de microbi.*

— Nu înțelegi ?! îl întrerupse celălalt agitat. Vreme de patru ani n-am avut în Valea Brebilor nici măcar un singur caz mai serios, mai important. Sînt locuitori ai munților, oameni sănătoși, care trăiesc destul de izolat. Numai gripe și răceli ușoare, un caz de apendicită, unul de intoxicație cu ciuperci, vreo două mici accidente la exploatarea forestieră, fleacuri de care nici nu merită să vorbim. Și dintr-o dată aceste cazuri cu simptome ciudate și contradictorii, greu de diagnosticat, *maladii unanim recunoscute ca necontagioase și netransmisibile*, dar care totuși au apărut aproape simultan. Să fie oare o coincidență ? În afară de aceasta, e vorba de maladii foarte rare. În Valea Brebilor, cu cei nici 500 locuitori ai săi, am înregistrat mai multe asemenea cazuri decît se constată în capitală anual ! Să fie și aceasta o coincidență ? Refuz să cred. Eu nu sînt babă doftoroaie, sînt medic, om de știință și n-am dreptul să cred în asemenea coincidențe.

Pe măsură ce prietenul său vorbea, reporterul îl urmărea tot mai atent. La un moment dat, Alfred Opran se ridică și începu să se plimbe prin fața lui Dinu, fumînd agitat.

— De cîteva săptămîni, continuă el, n-am mai dormit ca lumea. Principalul scop al activității mele a devenit descoperirea cauzelor care au provocat apariția atît de neașteptată a cazurilor de la Valea Brebilor. Îți închipui, desigur, că mijloacele de care dispuneam în micul sat de la poalele Muntelui Mălina nu erau nici pe departe corespunzătoare.

— Ai cerut ajutorul forurilor competente?

— Încă din primele zile. Am făcut două deplasări la Cluj, iar cîțiva din bolnavii mei au fost internați în clinicile de acolo, sub supravegherea profesorilor de specialitate. Alaltăieri am sosit la București, chemat telegrafic, deoarece cercetătorii de la Institutul de fiziologie al Academiei au început să se intereseze de ceea ce numesc ei „cazurile de la Valea Brebilor". În avionul sanitar cu care am venit, am adus cu mine un dosar voluminos cuprinzînd descrierea amănunțită a tuturor cazurilor, cu evoluția lor și constatările mele. De asemenea, am adus și pe unul dintre bolnavi prezentînd simptome ciudate de tulburări sanguine; e un băiețel de zece ani, nepotul lui moș Simion. De acesta din urmă ți-am mai vorbit: e un bătrîn guard silvic, de care m-am atașat în cei patru ani petrecuți la Valea Brebilor și care a venit împreună cu mine la București.

Medicul zîmbi cu amărăciune:

— Cu tine, aici, în pădurea Băneasa, am petrecut o oră liniștită, cum de mult n-am mai avut parte.

Cîtva timp domni tăcerea. Soarele înaintase spre asfințit și polei a frunzele din vîrful copacilor într-o lumină dulce. Bătaia ritmică a ciocănitoarei suna din ce în ce mai depărtată în acel ceas al liniștii de seară.

Dinu rupse primul tăcerea:

— După părerea ta, care sînt cauzele acestei... epidemii? Probabil că tu, ca descoperitor și prim cercetător al cazurilor, ai elaborat o teorie cu privire la cauzele care le-au provocat.

Alfred Opran dădu din umeri:

— Am, într-adevăr, o teorie a mea. O teorie cam fantastică. La Cluj a fost primită foarte sceptic. Aici, la București, specialiștii nu vor să se pronunțe pînă nu studiază evoluția bolii; micul pacient pe care l-am adus cu mine se bucură acum de supravegherea unor somități ale științelor medicale din țara noastră.

—Care este teoria ta? Explică-mi-o însă așa fel ca și un neinițiat ca mine să poată înțelege.

— Nu e nimic de neînțeles în teoria mea. E numai puțin cam fantezistă.

Medicul se opri gînditor, apoi adăugă încet:

— Sînt convins că bolnavii mei au venit în contact cu substanțe puternic radioactive.

Reporterul sări în picioare:

— Din acelea care apar la exploziile nucleare? întrebă agitat.

Celălalt dădu din cap afirmativ.

— E absurd, izbucni Dinu. Pînă la atolul Bikini, unde americanii efectuează acum experiențe nucleare, sînt mii și mii de kilometri.

— Nu este neapărat necesar ca iradiația să se fi produs în urma exploziei unei bombe atomice. Există și surse naturale de radiații penetrante, ce-l adevărat slabe, cum sînt razele cosmice sau elementele radioactive din scoarța terestră.

— Întîmplarea face că m-am ocupat de problema radiațiilor și sînt oarecum inițiat. Nu pot decît să-ți repet: e absurd! Nu există nici un temei ca razele cosmice să supună Valea Brebilor unui tratament special, mai intens decît cel aplicat tuturor celorlalte regiuni ale globului nostru. Cît despre unele zăcăminte de substanțe radioactive ce s-ar afla în împrejurimi, de ce nu și-au făcut simțite efectele pînă acum? Au început așa, dintr-o dată, să iradieze, să-ți îmbolnăvească pacienții și să-ți facă viața amară? E absurd! Nu numai medicii, dar nici fizicienii nu cred în astfel de coincidențe.

— Eu judec ca medic, răspunse Alfred Opran cam brusc. Teoria mea izvorăște din cercetarea clinică a cazurilor. Să găsească sursa radiațiilor este treaba altora.

La întoarcerea în oraș, cei doi prieteni păstrară tăcerea, cufundați în gînduri. Medicul conducea mașina cu ochii ațintiți pe asfaltul șoselei, iar reporterul „rumega" ceea ce aflase.

Cînd se despărțiră, Dinu spuse:

— Mă interesează foarte mult la ce concluzie vor ajunge cei de la Institutul de fiziologie.

— Îți voi comunica, zise medicul scurt.

Se înțeleseră să se întîlnească a doua zi, la prînz. Strîngîndu-i mîna la despărțire, reporterul îi spuse prietenului său:

— Capul sus, bătrîne, și nu dezarma! Iar dacă e vorba într-adevăr de radioactivitate, Valea Brebilor — de care pînă acum nu a auzit aproape nimeni — va deveni cel mai celebru sat din țara noastră.

După plecarea lui Alfred Opran, reporterul scoase nelipsitul său carnet de notițe și scrise cu litere mari: „Cazurile de la Valea Brebilor", după care puse trei semne de întrebare.

CAPITOLUL AL TREILEA

unde aflăm o seamă de lucruri interesante despre meteoriți și o cunoștință mai veche de-a noastră cade de pe o scară

În aceeași seară, Dinu Romanescu intră într-o grădină-restaurant de pe Calea Dorobanți și se așeză la o masă.

Ospătarul care se apropiase îl auzi murmurînd:

— Un geolog, o chimistă, un profesor de istorie... ciudată asociație...

Dar se pare că ospătarul nostru mai văzuse și alți clienți cu apucături curioase, căci primi comanda fără să clipească măcar:

— O friptură, o bere și o carte de telefon.

După un sfert de ceas, reporterul părăsi restaurantul cu foamea potolită și cu adresa profesorului Coman în buzunar.

„Astă-seară se întrunesc membrii expediției — își făcuse Dinu socoteala. Această întrunire poate avea loc numai la geologul Pravăț sau la profesorul Coman. Geologul stă chiar lîngă mine, iar adresa profesorului se află în buzunarul meu".

Își consultă ceasul și văzu că mai era o oră pînă să se întunece. Hotărî să profite de timpul acesta pentru a aranja unele treburi casnice și porni spre casă. Locuia pe una dintre străzile ce se deschid în Bulevardul Dacia, aproape de încrucișarea cu strada Polonă. O clipă se opri în fața casei geologului Pravăț: o vilă veche, cu un singur cat, clădită într-un stil cam amestecat, cu un felinar de fier forjat la poartă și trei castani noduroși care străjuiau grilajul scund. Fereastra închisă în această după-amiază călduroasă arăta că geologul nu sosise încă acasă.

Dinu intră în clădirea alăturată, unde locuia, și peste puțin timp trecătorii îl putură vedea cățărîndu-se pe o scară pînă pe acoperiș și meșterind la antena televizorului.

Reporterul nostru pierdu însă cam multă vreme cu reglarea antenei sale, astfel că primele umbre ale serii îl prinseră pe acoperiș. Între timp, Stela Șoimu și soții Coman sosiseră la geologul Pravaț, și în biblioteca acestuia din urmă, la numai cîțiva metri, deci, sub picioarele lui Dinu, conversația era destul de animată.

Dacă reporterul nostru ar fi putut asista la discuție, cu siguranță că ar fi rămas uimit. Fiindcă un geolog, o chimistă și un profesor de istorie — această „ciudată asociație", cum îi spunea el — vorbeau despre meteoriți.

Consultînd o hîrtie pe care făcuse cîteva notițe, Emil Pravaț spunea:

— Unul dintre cele mai mari cratere de meteorit este cel din Arizona în S.U.A., situat în regiunea numită Cañon Diablo. Se află într-un ținut complet lipsit de vulcani și are forma unei cisterne uriașe, aproape circulară, cu un diametru de 1.300 de metri și 250 de metri adîncime. Forajele au arătat că împrejur, pe o rază de mai mulți kilometri și pînă la o adîncime de 200 de metri, solul este deplasat și conține o cantitate apreciabilă de praf de fier meteoritic.

— Se știe cînd a căzut? întrebă Stela Șoimu. Îmi închipui că trebuie să fi provocat un adevărat cutremur.

— Te cred, rise geologul. S-a făcut socoteala că meteoritul feros din Arizona cîntărea 360.000.000 de kilograme și avea — probabil — o viteză de 30 de kilometri pe secundă. Căldura dezvoltată la ciocnirea cu pămîntul trebuie să fi dat naștere unei explozii uriașe care a topit în parte stîncile. Nu se știe cînd a căzut, în orice caz, cu mult înainte de ziua în care Cristofor Columb a pus pentru prima oară piciorul în Lumea Nouă.

— Unele vechi legende indiene, interveni Paul Coman, vorbesc de un mare cutremur de pămînt ce s-ar fi produs cu mii de ani în urmă. Ar fi interesant să descoperim faptul real pe care se bazează cutre-

murul din acele legende; acest fapt nu este exclus să fie tocmai căderea uriașului meteorit din Canon Diablo.

— Este o ipoteză interesantă, făcu Emil Pravăț. Dumneavoastră, istoricii, în colaborare cu folcloriștii, puteți stabili în ce măsură legenda este țesută din firele adevărului istoric. Noi, geologii, ne ocupăm de istoria nescrisă și nevorbită a bătrînei noastre planete.

Ileana, nevasta profesorului Coman, începu să rîdă:

— Paul e un romantic incorigibil. Găsesc că — pentru un om de știință — are prea multă imaginație.

— Imaginația n-a dăunat niciodată savantului, interveni Emil Pravăț. Dimpotrivă, ea a constituit adesea un stimulent și un sprijin al cercetării științifice.

— Și aztecii, vechii locuitori ai Mexicului de la granița sudică a Arizonei și pînă la istmul Tehuantepec, continuă Paul Coman, fără să ia în seamă întreruperea, au o legendă asemănătoare. Pe piramidele templelor din Xochicalco s-a găsit o inscripție hieroglifică în care se arată că în timpul serbărilor închinate zeului cel frumos — Quetzelcoatl — în măruntaiele pămîntului a început să se agite hidosul zeu al războiului. Aceasta s-a întîmplat cu mult înainte ca aventurierii conduși de Fernando Cortez să năvălească în Mexic; efectele distrugătoare ale puternicului cutremur s-au simțit pînă la Tenochtitlan, capitala de mai tîrziu a ultimului suveran aztec, strălucitul Montezuma.

— Ai o memorie cu totul ieșită din comun, făcu admirativ Emil Pravăț.

— Face parte din meseria mea, zîmbi Coman. Sînt doar profesor de istorie.

— În legătură cu meteoritul nostru, zise Stela Șolmu adresîndu-se geologului, spuneai că avea o greutate de 360.000.000 de kilograme. Oare nu s-a încercat exploatarea acestui fier meteoritic? Cîteva sute de mii de tone reprezintă o cantitate enormă.

— S-au făcut asemenea încercări, dar rezultatele au fost sub așteptări. În cele mai multe cazuri, în momentul contactului cu pămîntul, meteoriții explodează în nenumărate fragmente. Totuși există și excepții. În Ungaria, de pildă, sub un crater mic de meteorit, s-a găsit fierul la o adîncime de un metru și jumătate. O altă excepție o formează meteoriții din Groenlanda, unde Peary a găsit în 1894 unul cîntărind peste 37.000 de kilograme; un alt meteorit, căzut cu același prilej și găsit de exploratorul suedez Nordenskjold, conținea aproape 25 tone de fier curat.

Chimista urmărea cu deosebit interes expunerea lui Emil Pravăț. După ce acesta termină, ea murmură: „Dacă am reuși... ar fi mi-

— Meteoriți cad și în zilele noastre? întrebă Ileana Coman. Vreau să zic dacă există dovezi că unii dintre meteoriții găsiți au căzut mai de curînd?!

Geologul începu să rîdă:

— La fiecare 24 de ore cad aproximativ 10 000.000 de meteoriți pe pămînt. Cei mai mulți sînt foarte mici și ard în aer pînă devin

cenușă. Din această ploaie continuă, pe care ne-o trimite universul și care face mai greu pămîntul nostru cu cîteva milioane de tone anual, nu vedem nimic sau aproape nimic. La aceasta contribuie și faptul că mulți dintre meteoriți cad în mări și oceane. Cu toate astea, avem unele mărturii asupra căderii meteoriților mai mari. Renumitul geograf și naturalist Alexander von Humboldt, de pildă, a fost martor ocular al căderii unui meteorit în 1799. Asemenea mărturii există și despre meteoritul căzut în 1647, lîngă orășelul austriac Braunau, ca și despre cel căzut la 10 februarie 1896 lîngă Madrid.

— Milioane de tone anual, făcu Ileana Coman gînditoare. Nu știam că meteoriții îngreunează atît de mult bătrîna noastră planetă.

Emil Pravăț își consultă notițele.

— Printre cei mai mari meteoriți de dată recentă, continuă el, este cel cunoscut sub numele de „meteoritul Tunguska". La 30 iunie 1908, ora șapte dimineața, străvechea pădure siberiană din regiunea cursului superior al rîului Tunguska a fost zguduită de un puternic cutremur. Savanții ruși care au întreprins cercetări cu acest prilej au stabilit că el fusese provocat de un grup de meteoriți uriași, fiecare cîntărind mai mult de 130.000 de kilograme. Presiunea aerului a răsturnat copacii pădurii, ca pe niște bețe de chibrit, pînă la o depărtare de 25 de kilometri, iar căldura a distrus tot ce era viu. De la sute de kilometri, locuitorii au observat o flacără uriașă și nori negri plutind în văzduh și au auzit tunetele puternice.

Ileana Coman se scutură de parcă ar fi înghițit un hap amar:

— Mai speriat cu meteoritul dumitale uriaș. Mă așteptam parcă în fiecare clipă să aud afară explozia...

În clipa aceasta, prin fereastra deschisă a bibliotecii, pătrunse în odaie un zgomot puternic, o trosnitură prelungă, urmat de altul mai înfundat, semănînd cu izbirea unui corp de pămînt.

După un moment de stupoare, profesorul Coman se repezi la fereastră scrutînd întunericul. Emil Pravăț coborî din cîteva sărituri scările ce duceau în hol și deschise ușa. La lumina felinarului văzu un tînăr care se ridica cu greu de pe un rond de flori, ținîndu-se cu mîinile de părțile moi de la spate; în același timp încerca să-și descurce haina, care se agățase de una din stinghiile gardului scund ce despărțea vila geologului de cea alăturată.

Emil Pravăț se repezi la el, apucîndu-l de braț:

— Ce cauți aici? Cine ești dumneata?

Tînărul se desprinse încet și spuse calm:

— Mă numesc Dinu Romanescu. Sînt vecinul dumneavoastră și autorul reportajului despre prospectarea geologică prin carotaj radio-activ.

Emil Pravăț rămase cu gura căscată.

— Mă întrebați ce caut aici, continuă reporterul. E simplu: mă distrez cățărîndu-mă pe casă. E o îndeletnicire la care am dovedit multă îndemînare mai ales în copilărie. Astă-seară am avut însă ghi-

nion : fiindcă m-am aplecat prea mult peste grilaj, scara a alunecat. Restul îl cunoașteți.

— Cine-i acolo ? se auzi glasul lui Paul Coman de la fereastră. Ce s-a întîmplat ?

Reporterul se apropie și strigă spre fereastră :

— Mă numesc Dinu Romanescu și sînt autorul reportajului despre găsirea documentelor și tezaurului lui Petru Cercel. Am căzut de pe a mea.

Fu rîndul profesorului Coman să rămînă cu gura căscată.

— Te-ai lovit tare ? întrebă Stela Șoimu, care între timp se ivise și ea în cadrul ferestrei.

Lui Dinu îi făcu plăcere nuanța de îngrijorare pe care crezu că o percepe din tonul fetei. Cu acest prilej își aduse aminte că-l doare locul unde se lovise. Își puse din nou mîna la spate și începu să geamă.

— Vin imediat ! strigă chimista și dispăru de la fereastră.

Lîngă grilaj, geologul Pravăț privea rondul cu florile răvășite, călcate în picioare.

— Mi-a distrus garoafele, murmură trist. Eram atît de mîndru de ele...

Cîteva minute mai tîrziu Dinu Romanescu era confortabil instalat într-un fotoliu din biblioteca geologului și sorbea, dîndu-și aere de cunoscător, dintr-un pahar cu coniac.

— În definitiv, se înfipse Stela Șoimu în fața lui, ce căutai pe casa ?

Reporterul sorbi o înghițitură din pahar, apoi, lăsîndu-se pe speteaza fotoliului, închise ochii oftînd :

— Încercam să reglez antena televizorului. Dar nu e mai puțin adevărat că meteoriții m-au pasionat de mic copil.

CAPITOLUL AL PATRULEA

unde reporterul nostru se consolează cu un citat din Alexandru Lăpușneanu și primește vești de la prietenul său Alfred Opran

Declarația ziaristului stîrni unele zîmbete, urmate însă de o tăcere cam jenantă.

Stela Șoimu se simțea într-un fel răspunzătoare de apariția neașteptată și destul de originală a lui Dinu Romanescu ; ea fusese doar aceea care-l informase de întrunirea ce avea loc.

— Nu cumva ai pretenția, zise fără să-și poată reține o urmă de iritare în glas, să credem că pasiunea pentru meteoriți te face să te cațări noaptea pe casă și să distrugi rondurile cu flori ale cetățenilor pașnici ?

— Nu, făcu reporterul. N-am pretenția asta. Totuși, această mică

pasiune e reală și mă stăpînește, după cum am mai avut cinstea să vă spun, din cea mai fragedă copilărie. În afară de aceasta, antena televizorului...

Stela simțea cum o cuprinde enervarea. O scoteau din sărite calmul lui Dinu Romanescu, siguranța cu care vorbea, nota de ironie din glasul lui.

— Părerea mea, îl întrerupse înciudată, este că ar trebui să-ți cer scuze.

— Pentru ce? întrebă celălalt prefăcîndu-se uimit.

Fata nu răspunse. Își dădu deodată seama că enervarea ei nu se datorește atît ironiilor ziaristului cît fricii de a nu părea ea însăși ridicolă. Ce vor gîndi ceilalți de apariția lui Dinu? Se simțea, într-o oarecare măsură, vinovată; și, pe deasupra, îl mai întrebase atît de ingrijorată dacă nu s-a lovit căzînd.

Dinu Romanescu sorbi ultima picătură de coniac, apoi se ridică și — rezemîndu-se de speteaza fotoliului — își roti privirea asupra celor din jur. Sclipirea ironică din ochii săi dispăru treptat, pe măsură ce vorbea:

— Prietena noastră Stela Șoimu are dreptate. Trebuie să-mi cer scuze.

Se întoarse către Emil Pravăț și înclinîndu-se ușor:

— Te rog să mă ierți pentru gingașele garoafe pe care le-am distrus. Socotesc de datoria mea să repar paguba produsă și mîine dimineață voi îngriji să primești răsaduri ale celor mai frumoase garoafe ce s-au cultivat vreodată în sud-estul Europei.

Reporterul se opri o clipă, apoi continuă:

— Trebuie să mărturisesc că mă interesează în cel mai înalt grad călătoria pe care o întreprindeți. Simțul de ziarist îmi spune că expediția dumneavoastră poate furniza material inedit și interesant pentru reportaj. Nu vă ascund faptul că acum, mai mult ca oricînd, am nevoie de asemenea material. Pentru mine personal și pentru ziarul la care lucrez, aceasta este actualmente o problemă de mare importanță.

— De unde știi că materialul ce-l puți obține de la noi e interesant? întrebă geologul Pravăț, care voia să știe cam cît prinsese reporterul din conversația lor. Fiindcă, drept să-ți spun, nu cred să fie exclusiv opera simțului dumitale de reporter.

— E drept. Să zicem atunci că și muza ziaristicii, dacă există o asemenea muză, mi-a șoptit la ureche...

— Asta s-a întîmplat, se repezi Stela Șoimu, în timp ce erai *cocoțat pe casă*?

— Da, zîmbi Dinu. Muza în chestiune m-a vizitat în timp ce exploram acoperișul și încercam să reglez antena televizorului.

— Din păcate, adăugă Paul Corman, n-a reușit să te scape de căzătură.

— Nu, dar a avut grijă s-o îndulcească. Șocul aterizării a fost mult diminuat de pămîntul moale al rondului...

— Și de garoafele mele, oftă geologul Pravăț.

— Lasînd gluma deoparte, continuă ziaristul, vin să vă fac o propunere: primiți-mă printre membrii expediției.

Cei prezenți reacționară, față de rugămintea reporterului, în diferite feluri.

Stela Șoimu, căreia nu-i trecuse încă enervarea pricinuită de atitudinea lui Dinu, se surprinse strigînd:

— Pentru nimic în lume!

Profesorul Coman se mulțumi să ridice din umeri. Emil Pravăț își aprinse cu gesturi încete o țigară și, după ce sufla fumul albăstriu în tavan, spuse:

— Mi-e teamă că din mai multe motive nu putem da urmare rugăminții dumitale. Mica expediție pe care am proiectat-o și pe care sîntem pe cale s-o realizăm nu are nimic... cum să spun... oficial. O facem pe cont propriu, din inițiativa și pe răspunderea noastră și în timpul nostru liber. Fiecare își petrece vacanța de vară așa cum crede de cuviință. Prin urmare, participarea unui reprezentant al presei nu are nici o rațiune.

Geologul se opri, apoi turnă ziaristului coniac și-și umplu propriul pahar.

— Pe de altă parte, continuă el, este posibil ca expediția noastră să nu dea nici un rezultat. Cîntărind obiectiv șansele noastre de izbîndă, ajungem la concluzii destul de pesimiste. Și atunci îți vei pierde vremea alături de noi și te vei întoarce la redacție cu carnetul de reporter plin de file albe...

— Sînt dispus să-mi asum riscul...

— Și, apoi, mai e ceva. Noi, oamenii de știință, nu prea iubim publicitatea. Nu ne place să se facă vîlvă prea mare în jurul cercetărilor noastre, mai ales înainte ca obiectivul ce ni l-am propus să fie atins. Adesea, o asemenea publicitate ne stinghерește munca.

— La nevoie, știu să tac...

Emil Pravăț nu răspunse. Se simțea stînjenit. Era amfitrion și se jena să spună oaspetelui său că nu poate pune prea mult temei pe tăcerea unui om care se poartă ca Dinu Romanescu și care pe deasupra e reporter de meserie.

Cam la același lucru se gîndeau și ceilalți, în afară de Ileana Coman, care, pe neașteptate, veni în sprijinul ziaristului:

— Părerea mea este că nu trebuie să-l judecăm prea aspru pe tînărul nostru prieten și că merită să discutăm propunerea ce ne-a făcut-o. Dacă se angajează să păstreze tăcerea asupra cercetărilor noastre — bineînțeles pînă îi vom da dezlegarea —, nu văd de ce nu ne-ar putea însoți. Nu trebuie să uităm nici faptul că presa noastră de astăzi nu aleargă după senzaționalul ieftin, ci pune preț pe informarea serioasă și temeinică a cititorului. Chiar dacă unii din reprezentanții ei, aici Ileana se întoarse zîmbind spre Dinu Romanescu, folosesc uneori metode cam ciudate de investigație.

Ziaristul zîmbi și el către aliata sa atît de neașteptată. Crezu un moment că e pe cale să cîștige bătălia, dar își dădu repede seama că ceilalți nu împărtășeau părerea Ileanei Coman. Îndeosebi Stela Șoimu

se dovedi a fi categoric împotriva participării ziaristului la cercetările ce urmau să fie întreprinse.

— Am o propunere, zise profesorul Coman, după ce discutară cîteva minute în contradictoriu. Deoarece am pierdut și așa destul timp și ora e înaintată, cred că ar trebui să terminăm întîi cu discutarea amănuntelor expediției noastre. După aceea o să decidem dacă tovarășul Romanescu ne va însoți sau nu.

Se întoarse către ziarist:

— Mîine dimineață, la ora 9, mă găsești la Biblioteca Academiei. Îți voi comunica acolo ce hotărîre am luat.

Dinu Romanescu înțelese că nu mai era nimic de făcut. Își luă rămas bun și porni spre ieșire. La poartă, Emil Pravăț, care-l conducea, îi spuse cu o sclipire de ironie în ochi:

— Restul discuției noastre se va consuma cu fereastra închisă și perdelele trase.

— De ce? făcu reporterul cu o privire nevinovată.

— Ca să salvez garoafele ce mi-au mai rămas.

În tonul cu care au fost spuse aceste cuvinte nu se mai desprindea însă nici un fel de pică. Poate numai o ușoară amărăciune...

În stradă, Dinu Romanescu își aprinse o țigară și porni îngîndurat spre centrul orașului. Pe Calea Dorobanți intră din nou în grădina-restaurant unde cinase cu două ore mai devreme și ceru o sticlă cu bere. Și același ospătar îl auzi murmurînd:

— ...meteoriți... azteci... Tunguska... Montezuma...

Nici de data aceasta bietul om — care nu auzise niciodată de vijeliosul riu siberian sau de strălucitul rege din Tenochtitlan — nu lăsă să se vadă vreun semn de mirare. Își dăduse seama cu cine are de-a face încă de la prima întîlnire cu ciudatul client...

După cîteva minute, Dinu Romanescu sări în picioare ca sub imboldul unei inspirații subite. Plăti berea din care nu băuse nici jumătate și se instală în autobusul care ducea spre redacția ziarului.

Secretarul de noapte ridică uimit capul cînd îl văzu intrînd.

— Ce cauți aici la ora asta? Credeam că te pregătești de plecare.

— Plec abia mîine. Acum am nevoie de cheia de la bibliotecă.

— La ora asta?! Nu poți aștepta pînă dimineața?

— Nu. E foarte urgent.

Celălalt scotoci prin sertar și-i întinse cheia.

În pragul ușii, Dinu Romanescu se întoarse și întrebă:

— Nu cumva poți să-mi recomanzi unele lucrări în care să fie vorba de meteoriți?

Bătrînul secretar de redacție rămase cu ochii holbați deasupra ochelarilor, care alunecaseră pe vîrful nasului. Sprîncenele i se arcuiseră ca două mari semne de întrebare. Pe urmă dădu din umeri și — fără să răspundă — se adînci în lectura ultimelor telegrame sosite în cursul serii.

Toată noaptea, Dinu și-o petrecu în bibliotecă citind tratate de geologie și de astronomie, cărți și broșuri de știință populară.

Bibliotecarul îl găsi dimineața dormind la masă, cu capul pe o carte deschisă.

— Cît e ceasul? bolborosi reporterul pe jumătate încă adormit.

— E trecut de opt. Dar...

Bibliotecarul nu apucă să termine, că Dinu se și repezise pe ușă afară, coborînd scările în goană. Celălalt dădu din umeri și se apucă să strîngă cărțile răspîndite pe masa la care citise reporterul. Cu acest prilej observă că Dinu Romanescu dormise pe o carte ce trata despre cucerirea Americii de către spanioli. Capul i se odihnise pe pagina care reproducea o fotografie a templului soarelui din Tenochtitlan, iar în jurul buzelor cărnoase ale zeului Quetzelcoatl, dăltuit în piatră, parcă flutura un zîmbet batjocoritor...

Cam pe la ora opt și jumătate, Dinu năvăli ca o furtună în magazinul de florărie de pe Bulevardul Ana Ipătescu, și, puține minute mai tîrziu, un comisionar părăsea magazinul ducînd o lădiță pe adresa geologului Emil Pravăț. După cum reieșea din factură, în lădiță se aflau 100 de răsaduri de Dianthus caryophyllus, adică de garoafe, cum se spune în graiul cel de toate zilele.

La ora nouă reporterul se întîlni cu profesorul Paul Coman în fumoarul Bibliotecii Academiei, după cum se înțeleseseră.

— Nu putem da urmare rugăminții ce ne-ai făcut, îi spuse profesorul. Îmi pare rău, adăugă văzînd mutra nenorocită pe care o făcea reporterul, că-mi revine sarcina neplăcută să-ți anunț aceasta.

— Nu există nici o posibilitate de a reveni asupra hotărîrii?

— Nu. Pot însă să te anunț că, de comun acord, am decis ca dumneata să fii primul pe care-l vom informa, în amănunțime, asupra felului cum au decurs cercetările noastre. Bineînțeles, în cazul că vom avea succes, ceea ce este — după cum ți-am mai arătat — îndoielnic.

Dinu Romanescu părea că nu mai ascultă ce-i spunea profesorul Coman. Un observator superficial ar fi crezut că toată atenția i se concentrase asupra unor tablouri din perete, pe care le privea foarte absorbit. Erau reproduceri ale unor chipuri de voevozi.

— Te interesează înfățișarea lui Alexandru Lăpușneanu? întrebă zîmbind profesorul, care-i urmărise privirea.

Ziaristul izbucni în rîs, un rîs sincer, nereținut, care-i cîștigase de multe ori, din prima clipă, simpatia celor cu care venea în contact:

— Ai ghicit, tovarășe Coman. Chiar la Alexandru Lăpușneanu mă gîndeam.

Cîteva clipe după aceea, cei doi își luau rămas bun cu o strîngere de mînă. Ziaristul se îndreptă spre ieșire, iar savantul se întoarse în sala manuscriselor, la cercetările sale.

Cînd îi spusese profesorului că se gîndea la Alexandru Lăpușneanu, reporterul nu mințise. Trecuse însă sub tăcere un amănunt, anume că nu se gîndise la înfățișarea, la personalitatea sau la faptele de arme ale voevodului moldovean, ci la acel pasaj din nuvela lui Costache Negruzzi în care Lăpușneanu spune vornicului Moțoc, venit să-l anunțe că nu-l vrea domn norodul: „Dacă voi nu mă vreți, eu [illegible]".

Probabil că aceste gînduri l-ar fi interesat destul de mult pe profesorul Paul Coman, deoarece erau în strînsă legătură cu călătoria și cercetările la care urma să participe...

La redacție, unde Dinu Romanescu trecu să-și facă formele de deplasare, i se spuse că-l așteaptă de mai multă vreme un bătrîn cu o scrisoare. Omul nu voise să lase plicul, pretinzînd că a primit dispoziția să i-l dea personal.

În birou găsi pe bătrîn șezînd pe un colț de scaun, cu pălăria veche vînătorească în mînă.

— Dumneata ești moș Simion, nu? Moș Simion din Valea Brebilor.

Bătrînul clătină trist capul și scoase din mîneca hainei vechi un plic, pe care-l întinse ziaristului.

Față de ultimele evenimente la care participase, Dinu aproape ca uitase de prietenul său Alfred Opran. Deschise cu o mișcare rapidă plicul. Erau numai cîteva rînduri:

„Tînărul pacient a fost consultat de specialiști.

Analizele au dovedit că suferă de distrugerea lentă și continuă a organelor formatoare de sînge din măduva osoasă. În oasele sale s-au identificat stronțiu și bariu radioactivi în mare concentrație, iar în glanda tiroidă cantități destul de însemnate de iod, de asemenea radioactiv.

Scuză-mă că nu-ți pot da lămuriri suplimentare, dar sînt extrem de grăbit.

A. Opran"

Dinu rămase o vreme pe gînduri. Între timp, moș Simion se ridicase să plece. Învîrtea, încurcat și trist, pălăria în mînă. Voia parcă să spună ceva.

— Cînd ți-a dat scrisoarea? îl întrebă reporterul pe bătrîn.

— Azi dimineață. Să tot fie vreo două ore de atunci.

— Unde e acum? Trebuie să-l văd neapărat.

Moș Simion dădu din umeri:

— Tovarășul doctor a plecat. Cînd mi-a dat scrisoarea îl aștepta mașina să-l ducă la aeroport, la avionul sanitar.

Reporterul fluieră prelung.

— Spunea, adăugă bătrînul, că nu știe precis cînd se întoarce la Valea Brebilor. Eu, adăugă el trist, mă întorc singur.

Dinu îi strînse mîna:

— Îmi pare rău că s-a întîmplat așa cu nepotul dumitale.

Bătrînul lăsă capul pe piept, cu ochii umezi.

— Scrie aici, întrebă arătînd scrisoarea, de ce suferă?

— Scrie, moș Simioane. Să ai încredere în medicii noștri. O să-l vindece.

— Pot să iau scrisoarea?

Reporterul șovăi o clipă, apoi întinse bătrînului plicul fără să spună vreun cuvînt. Acesta își luă rămas bun și ieși.

Dinu rămase în birou, gînditor. „Cazurile de la Valea Brebilor" — murmură el. „Să fi avut Alfred dreptate?". Se repezi la ușă și strigă după bătrîn, care tocmai intra în ascensor:

— Ne vom vedea curînd, moș Simioane, mai curînd decît crezi!

CAPITOLUL AL CINCILEA

unde aflăm conținutul scrisorii pe care Viktor Petrovici Nikitin din Pulkovo i-a trimis-o lui Joachim Hieronymus Schmetterling din Sibiu

Așezat la biroul său, Dinu Romanescu „rumega" cele aflate. Fu întrerupt — în această operație căreia el îi dădea o atît de mare importanță — de sunetul telefonului. Spre uimirea lui, reporterul recunoscu vocea Ilenii Coman:

— Trebuie neapărat să te văd înainte de plecare, îi spuse soția profesorului. Am o comunicare importantă pentru dumneata.

Dinu nu mai zăbovi, și „Pobeda" redacției îl lăsă în cîteva minute la locuința soților Coman.

— Cred că știi, îi spuse ea, că sînt bună prietenă cu Stela. Aseară, după ce am plecat de la mica noastră întrunire, Stela, cu care am mers împreună spre casă, mi-a spus că-i pare rău că a fost cam aspră cu dumneata.

— Nu-mi vine să cred că a spus una ca asta.

— Și totuși a spus-o. Impresia mea e că ține mult la dumneata, deși n-o prea arată.

Dinu se prefăcea indiferent, dar cele spuse de Ileana Coman îi făceau plăcere:

— I-am cerut de cîteva ori să devină soția mea și...

— Știu. Mi-a spus totul.

Cu mîinile în buzunare, Dinu începu să se plimbe îngîndurat prin cameră, după obicelul lui. Pe urmă se întoarse spre Ileana:

— Asta era comunicarea cea importantă pe care voiai să mi-o faci?

— Oare nu-i destul de importantă?

— Ba da. Cel puțin pentru mine. Dar nu cred că numai pentru aceasta mi-ai telefonat. Am impresia ca mai e ceva.

Ileana nu răspunse imediat. Se gîndi puțin, pe urmă spuse:

— Te-aș ruga să nu te mai plimbi ca un leu în cușcă. Îmi place ca atunci cînd vorbesc cu cineva să-l privesc în față.

Dinu se așeză, docil, în fotoliul său.

— Aș prefera, zise, să-mi vorbești despre meteoriți și despre azteci.

— Despre azteci?! se miră gazda. N-are nici un rost să ne pier-

dem vremea vorbind despre azteci. Meteoriții, da, asta e cu totul altceva.

Celălalt rămase o clipă descumpănit.

— Cum, aztecii n-au nici un rol în expediția dumneavoastră? Nici templele soarelui, nici regele Montezuma?

— Nici un rol.

— Atunci mi-am pierdut jumătate noapte de pomană.

— Se poate, rise Ileana. În orice caz, de aici trebuie să tragi concluzia, tovarășe reporter, că nu tot ce poți auzi cocoțat pe o scară este și folositor.

— Cealaltă jumătate de noapte mi-am petrecut-o însă citind despre meteoriți.

Ileana Coman se ridică și — apropiindu-se de birou — începu să scotocească prin sertare:

— E adevărat că nu te-am chemat aici numai pentru a-ți comunica ce mi-a spus Stela aseară, deși nu mă îndoiesc că te interesează. Îți voi aduce și alte lucruri la cunoștință și cred că nu mă înșel apreciind că și acestea te vor interesa foarte mult. Cele ce-ți voi spune acum sînt legate de cercetările noastre și de expediția la care pornim peste cîteva ore. Țin să adaug că nu am cerut aprobarea celorlalți ca să-ți dezvălui cele ce vor urma și că o fac din inițiativă proprie. Am încredere în discreția dumitale și sînt sigură că n-ai să înșeli această încredere, folosind informațiile ce ți le voi da în scopuri care ar putea să ne dăuneze.

Reporterul clătină capul fără să spună vreo vorbă.

Între timp Ileana, care găsise ce căuta, se apropie de fotoliul lui Dinu, ținînd în mînă un dosar destul de voluminos, pe care însă nu-l deschise încă.

— Te vei fi mirat poate, continuă ea, ce căutăm noi, Paul și cu mine, care ne ocupăm cu cercetări în domeniul istoriei, în tovărășia unui geolog și a unei chimiste. Oricît ți s-ar părea de curios, în cazul de față domeniile noastre se întîlnesc. Pe baza unor documente găsite de noi în cursul unor cercetări istorice, geologul Pravăț și chimista Șoimu vor reuși, poate, să facă unele descoperiri destul de interesante în domeniul lor de activitate.

Ziaristul asculta cu cea mai mare atenție. Ar fi vrut să-și scoată carnetul de reporter și creionul, dar știa din experiență că oamenii au reticențe față de ziariștii care iau note cînd li se vorbește...

— În primăvara aceasta, urmă gazda, m-am deplasat la Sibiu, pentru a studia unele documente privind o lucrare despre relațiile culturale ale Rusiei cu Principatele Române în prima jumătate a secolului al XIX-lea. Paul lucrează de mai multă vreme la această temă. Materialul despre Moldova și Țara Românească era pregătit și numai unele date privind Principatul Transilvaniei trebuiau completate. Am lucrat cîteva zile la Muzeul „Bruckenthal" și cu ajutorul cercetătorilor de acolo — am reușit să găsesc ceea ce ne lipsea, precum și unele documente inedite, cît se poate de interesante.

— Cunosc muzeul, interveni Dinu. In 1953, cînd s-au împlinit 150 de ani de la moartea lui Samuel von Bruckenthal, am vizitat galeriile unde, dacă mai ţin bine minte, pictorii olandezi şi flamanzi sînt strălucit reprezentaţi prin van Eyck, Memling, Teniers, Bruegel.

— Văd că eşti bine informat, făcu Ileana, fără să poată reţine o nuanţă de uimire în glas.

— Am scris un reportaj despre Muzeul „Bruckenthal".

— Mă întreb dacă există vreo temă despre care n-ai scris un reportaj.

— Ba da, există. Despre meteoriţi n-am scris încă.

Ileana rise din toată inima.

— Să sperăm, zise apoi, că în curînd vei avea prilejul să umpli şi acest gol din activitatea dumitale de ziarist.

— Să sperăm, făcu şi celălalt laconic.

— Noi, cei care ne ocupăm cu cercetări în domeniul istoriei, continuă ea, vizităm mai puţin galeriile de tablouri ale Muzeului „Bruckenthal" şi zăbovim mai mult în bibliotecă, unde, pe lîngă zecile de mii de volume, se găsesc numeroase documente şi manuscrise, unele de o valoare excepţională. Un asemenea document este şi acesta.

Scoase din dosar cîteva file dactilografiate:

— Este traducerea unei scrisori datate în 24 iulie 1834 şi adresate de savantul rus Viktor Petrovici Nikitin din Pulkovo lui Joachim Hieronymus Schmettterling, custode al Muzeului „Bruckenthal".

Ziaristul întinse mîna să ia copia, dar Ileana o feri:

— Înainte de a lua cunoştinţă de conţinutul scrisorii, cred că trebuie să-ţi dau unele lămuriri asupra autorului, ca şi asupra celui căruia îi este adresată. Viktor Petrovici Nikitin a fost astronom, geograf, geolog şi naturalist. Nu e un nume prea cunoscut, dar l-a purtat un om cinstit şi muncitor, unul dintre miile de savanţi modeşti care şi-au închinat viaţa cercetărilor ştiinţifice. A studiat tundra siberiana, descoperind şi cercetînd unele specii, pînă atunci necunoscute, de licheni; a făcut două călătorii în Asia Centrală, studiind formaţiile geologice din regiunea lacului Baikal şi izvoarele fluviilor Angara, Lena şi Vitim; sub conducerea lui F. F. Bellingshausen, a participat la marea expediţie de pe vasele „Vostok" şi „Mirnii", care în 1821 a explorat Antarctica; în sfîrşit, lucrînd la Observatorul astronomic din Pulkovo, a făcut unele studii interesante asupra nebuloaselor spirale şi a sistemului galactic.

— S-a ocupat şi de meteoriţi? întrebă Dinu.

— Da, s-a ocupat şi de meteoriţi. Ajungem numaidecît şi acolo; să-ţi prezint mai întîi pe Joachim Hieronymus Schmetterling, istoric, filolog şi etnograf. Bruckenthal, guvernatorul austriac al Transilvaniei, îl adusese de la Viena — unde, deşi tînăr, se remarcase prin cercetările sale — şi-i numise secretarul său. Încă înainte de moartea bătrînului colecţionar, galeriile, colecţiile, biblioteca şi arhiva cu documente au devenit muzeu, avînd ca custode pe Schmetterling. Acesta din urmă, nu era bine văzut de casa imperială şi de savanţii „oficiali"

chezaro-crăiești, pe de o parte fiindcă își exprimase simpatia față de revoluția franceză și cuceririle ei democratice, pe de altă parte fiindcă studiile sale de istorie și în domeniul folclorului au fost folosite de mișcările revoluționare ale popoarelor ce se aflau sub dominația habsburgilor. Pentru toate acestea, Schmetterling a preferat să rămînă la Sibiu, acceptînd postul ce-i fusese confirmat, prin testament, de Samuel von Bruckenthal.

— Schmetterling s-a ocupat și el de meteoriți?

Ileana Coman începu să rîdă:

— Încă o dată admir tenacitatea cu care urmărești ceea ce te interesează. Ai să fii poate uimit să afli că istoricul, filologul și etnograful Schmetterling s-a ocupat, totuși, și de meteoriți. Să citim scrisoarea ce i-a trimis-o Viktor Petrovici Nikitin și vom vedea cu ce prilej. E redactată în limba germană, iată traducerea ei:

Pulkovo, 24 iulie 1834.

Stimate domnule Schmetterling,

Am primit amabila dumneavoastră scrisoare, precum și studiul „Opt centre de exploatare a aurului în Dacia Traiană. Contribuții la studiul metodelor de extragere și prelucrare a metalelor în secolele I și II". Este o lucrare cît se poate de interesantă și atît eu cît și colegii cărora le-am pus-o la dispoziție am apreciat scrupulozitatea și probitatea științifică pe care le-ați folosit în redactarea ei...

Ileana se opri și răsfoi gînditoare traducerea dactilografiată a scrisorii.

— După această introducere, spuse, urmează cîteva considerații asupra lucrării, amănunte de ordin tehnic, care nu interesează tema noastră. Ultima parte însă se referă, după cum vei vedea, la meteoriți.

— În sfîrșit! murmură reporterul.

Tînăra continuă lectura, reținîndu-și cu greu zîmbetul:

În încheierea scrisorii mele țin să vă aduc la cunoștință unele observații făcute de noi în seara zilei de 29 iunie crt. la stațiunea meteorologică de pe lîngă observatorul nostru. La ora 21 și 55 de minute am zărit pe firmament o lumină strălucitoare îndreptîndu-se în direcția sud-sud-vest, la o înălțime pe care am apreciat-o în jurul a 500 de kilometri. Lumina a durat aproximativ 20 de secunde și era însoțită de o coadă ce mergea subțiindu-se și avînd o culoare roșiatică. După presupunerile noastre, nu este vorba de o cometă, știut fiind că lumina cometelor este mată, liniștită și durabilă, ci de un meteorit. Această presupunere a fost adeverită de observațiile făcute la Stațiunea Som-

merheidenweg de lîngă Viena, cu care sîntem în corespondență și unde, de asemenea, meteoritul a fost observat. Comparînd datele de la Pulkova cu cele de la Sommerheidenweg, am putut întocmi — cu oarecare aproximație — traiectoria meteoritului. Vă trimit alăturat schița.

Ileana întinse ziaristului o filă pe care era reprodusă schița lui Nikitin:

— Paul a copiat-o, și unul dintre prietenii noștri, care lucrează la Observatorul astronomic din București, ne-a tradus și explicat termenii tehnici.

Dinu Romanescu se uită cîtva timp la desen, îl întoarse pe toate laturile, apoi dădu din umeri:

— Mărturisesc că nu pricep mare lucru.

— Nici noi n-am *prea înțeles, dar după ce prietenul nostru ne-a* dat cîteva explicații, ne-am dat seama că nu e chiar atît de complicat. Traiectoria meteoritului e arătată prin săgeată, în raport cu steaua polară, care e socotită fixă, și cu ajutorul unor constelații ca Perseu, Casiopeia și Cefeu; e vorba de pozițiile ce le aveau aceste stele ale emisferei nordice în noaptea de 29/30 iunie 1834, poziții care se schimbă în raport cu calendarul. După cîte am înțeles din explicațiile ce mi-au fost date, *pentru orice* astronom este treabă de cîteva minute ca să reconstituie harta cerească din noaptea respectivă și să stabilească astfel drumul meteoritului nostru.

— Văd, făcu ziaristul urmărind cu interes indicaţiile de pe schiţă că traiectoria meteoritului se termină în Carpaţii vestici.

— Da. De altfel, continuarea scrisorii lui Viktor Petrovici Nikitin lămureşte şi acest punct:

Vă veţi întreba, desigur, de ce vă aduc la cunoştinţă toate acestea. Motivul e simplu: după calculele noastre, meteoritul a căzut în Transilvania, nu departe de oraşul dumneavoastră. Aproximaţiile cu care am lucrat nu sînt prea mari şi cred că nu mă înşel.

Părerea mea este că meteoritul nu a explodat înainte de cădere, cum se întîmplă adesea. O asemenea explozie nu ne-a fost adusă la cunoştinţă nici nouă şi nici colegilor noştri austrieci de la Sommerheidenweg. În afară de aceasta, sîntem de părere că meteoritul avea dimensiuni destul de mari, iar culoarea roşiatică a cozii ne îndreptăţeşte să presupunem că în compoziţia sa intrau părţi dense de metale grele.

O coincidenţă fericită a făcut ca, de curînd, la staţiunea meteorologică de pe lîngă observatorul nostru să se efectueze experienţe cu un aparat nou, care face posibilă observarea spectrelor unor stele cu luminozitate ridicată. Aparatul a fost construit de tehnicienii noştri pe baza indicaţiilor primite de la profesorul Joseph von Fraunhofer — ale cărui cercetări asupra spectrului solar şi a spectrului stelelor fixe vă sînt probabil cunoscute — şi cu ajutorul unor lentile speciale pe care le-am comandat de la opticianul Georg Merz din München. Unul dintre colaboratorii noştri a putut să urmărească, din întîmplare, vreme de cîteva secunde, spectrul meteoritului şi a constatat că prezenta linii ale unor metale grele încă necunoscute, în genul spectrelor cozilor de cometă din grupa a treia.

Pentru toate acestea, cred că o expediţie în regiunea unde a căzut meteoritul ar putea duce la descoperiri interesante. Vă autorizez să aduceţi la cunoştinţa geologilor şi naturaliştilor din ţara dumneavoastră conţinutul scrisorii mele, pentru a încerca să-i cîştigaţi în favoarea unei asemenea expediţii ştiinţifice. Regret din suflet că vîrsta mea înaintată şi lucrările de care sînt actualmente absorbit mă împiedică să vin în frumoasa Transilvanie şi să particip la eventualele cercetări. Vă voi rămîne încă o dată îndatorat dacă mă veţi ţine la curent cu activitatea dumneavoastră legată de această chestiune.

Cu deosebită stimă

V. P. Nikitin

După ce Ileana Coman termină lectura scrisorii, cîteva clipe domni tăcerea.

— Schmetterling a organizat expediția? întrebă într-un târziu Dinu Romanescu.

— Nu. Sau, în orice caz, nicăieri nu se pomenește de o asemenea expediție. Dacă ar fi avut loc — și mai ales dacă ar fi fost încununată de succes —, cu siguranță că s-ar fi menționat acest lucru în unele tratate sau măcar în ziarele vremii. Dar n-am găsit absolut nimic.

— Credeți că expediția dumneavoastră are șanse de reușită? Au trecut aproape 130 de ani de la căderea meteoritului, presupunînd că a căzut într-adevăr, și n-a explodat în aer...

— Știu eu?! Nu mă prea pricep în astrofizică. Emil Pravăț și Stela sînt optimiști. Cît despre Paul, e un excursionist pasionat; a lucrat mult în ultimul timp și crede, pe drept cuvînt, că două-trei săptămîni de vacanță în munți n-o să-i strice de loc.

Dinu Romanescu se sculă și începu să se plimbe cu pași mari prin cameră. Apoi se opri în fața Ilenii:

— Drept să-ți spun, nu prea văd însemnătatea deosebit de mare a cercetărilor voastre. Dacă o să descoperiți într-adevăr locul unde a căzut meteoritul, pot să scriu un mic reportaj de trei sferturi de coloană. Asta-i tot. Am impresia că faceți din țînțar armăsar.

Ileana nu răspunse imediat. Privi un timp desenul geometric simplu al covorului. Apoi ridică privirea și spuse încet:

— Mai este ceva... ceva ce nu ți-am spus încă.

— ?!?

— Emil Pravăț crede — și Stela împărtășește această părere — că meteoritul căzut în apropiere de Sibiu și are în compoziția sa un procent ridicat de elemente radioactive.

CAPITOLUL AL ȘASELEA

în care un tînăr colindă valea Urieșului, punînd întrebări ciudate, iar moș Simion povestește copiilor legenda Muntelui Mălina

Cîteva zile mai tîrziu, într-un compartiment de clasa întîi al trenului de linie județeană care pleacă dimineața, puțin după ora șase, dintr-un mic tîrg de lîngă Sibiu, se afla un tînăr cu canadiană verzuie de doc și un basc cocoțat pe vîrful capului. Drept bagaj avea un sac de drum din același material cu canadiana, prins cu o curea, pentru a putea fi purtat pe umăr, și închis cu două catarame de piele.

Tînărul părea foarte interesat de peisajul ce defila pe fereastra compartimentului ca pe ecranul unui televizor. Admiră sclipirile jucăușe ale răsăritului de soare în apa limpede și iute a Urieșului; apoi serpentinele repezi în care drumul îngust de fier părea a se împleti cu albia rîului și cu șoseaua prăfuită, pe care — cu toată ora timpurie — circulau convoale de camioane.

Cînd trenul se angajă pe valea îngustă, străjuită de pereți stîncoși masivi, ce duce spre Bira, tînărul desfăcu cataramele sacului și scoase o hartă, pe care începu s-o studieze. Apoi verifică unele date — ce reieșeau, pare-se, din studiul hărții — cu altele dintr-un carnet de notițe plin cu un scris mărunt și regulat, pe care-l găsi după ce se căută prin toate buzunarele.

Cîteva minute după ora șapte, cînd trenul intră în gara Bira, tînărul coborî:

— Cîți kilometri sînt pînă la Roiștea? întrebă pe un impiegat de la calea ferată, în uniformă, cu șapcă roșie, pe care-l găsi pe peron.

Omul cu șapcă roșie salută:

— Șase. Mergeți de-a lungul șoselei în direcția sud.

Tînărul se așternu voinicește la drum, și înainte de a se împlini un ceas se afla pe ulița principală a Roiștei.

Cititorul se va mira, poate, aflînd ce treburi importante l-au adus pe tînărul cu canadiană și basc prin părțile acelea: întîi s-a plimbat pe uliță căscînd gura la oamenii care treceau spre piața din mijlocul comunei; apoi a scos un aparat fotografic și a făcut cîteva poze unei tinere îmbrăcate în portul caracteristic regiunii, cu fota și cămașa împodobită cu blană și părul pieptănat în coc înalt, ca o coroană; după ce a fotografiat și Muntele Piatra Țuguiată, la poalele căruia se întinde satul, a întrebat pe cîțiva locuitori ce înălțime are muntele respectiv; faptul că fiecare i-a dat altă cifră nu păru nici să-l mire, nici să-l indispună; mai zăbovi vreo jumătate de ceas în piață — era zi de tîrg la Roiștea —, asistă cu mult interes la tocmeala unei perechi de vite, apoi... făcu cale întoarsă.

La gară ajunse tocmai la timp ca să prindă trenul următor, care pleca pe la 11. Îl salută ca pe un vechi cunoscut pe impiegatul cu șapcă roșie și se urcă într-unul dintre vagoanele trenului. Aici scoase iar harta, verifică unele date cu notițele din carnetul său, iar puțin înainte de ora 12 coborî în stația următoare.

Și aici tînărul nostru se purtă întocmai ca și în gara Bira. După ce se interesă de drumul ce duce la Peștera Piscului, o porni la drum, grăbit de parcă ar fi avut treburi deosebit de importante și urgente, trecu prin comună fără să se oprească, la cooperativa din Sarica de Sus își cumpără ceva de-ale gurii, apoi făcu cîteva fotografii ale Muntelui Mînza și urcă spre peșteră, unde stătu vreo două ceasuri privind, dus pe gînduri, izvoarele din care țîșnește apa la intervale regulate. Seara l-a apucat în Salcia de Jos, sat de moți, unde înnopta, după ce fixă pe peliculă cămășile cu mîneci foarte largi și broderii bogate, bluzele strînse în șireturi și fotele largi, roșii, caracteristice regiunii.

(Continuare în numărul viitor)

DEZLEGAREA JOCURILOR APARUTE IN NUMERELE 100, 101, 102, 103 şi 104

JOC JUBILIAR

1) Phobos — Leu; 2) Lupă — Tăun; 3) Aer — San — Es; 4) N — Arthur — T; 5) Onar — Late: 6) CC — Soş — Pat; 7) Inc — Marina; 8) Neom — Mort — Verne: 9) E — Mesager! — Praf; 10) Marina — Arşi — LR; 11) Monia — Za — Iura — E; 12) IL — Alc — Luna — Jim; 13) Lat — Momut — Tino; 14) Subteran — Nemţoa.

PISCICOLA

1) Copcă — I; 2) Au — Alge; 3) Raci — Ar; 4) Alo — Cin; 5) S — Coadă; 6) Sortat; 7) Pescar — Voal — Apă; 8) [illegible] — Seră — Crap; 9) Spin — Taliane — SC; 10) Tir — Palie — Agăţa; 11) R — Calcan — Plasă; 12) Ur — Latifă — Urt — E; 13) Galaţi — Eric — Nit; 14) Asimila — Avat — Ne; 15) Otoa — Nadă — Obor; 16) Slănic — Marinată.

MATEMATICIENI

1) Alexandrov; 2) Euler; 3) Lobacevski; 4) Bernoulli; 5) Euclid; 6) Lalescu; 7) Ţiţeica; 8) Lindemann; 9) Arhimede; — Gauss; 10) Riemann; 11) Lagrange.

De la A la B: Neeuclidiană.

ASTRONOMIE

1) Eclipsă; 2) Clar — Af; 3) Rac — Vie; 4) An — Bin; 5) Neptun — Bar — C; 6) Orion — Sergiu; 7) Vast — Gardină; 8) A — C — Şerban — N; 9) Calliope — Alt; 10) Hăţaş — Eco — Ra; 11) Ea — Ptolemeu; 12) R — Alege — Ulmi; 13) Maramă — Algol; 14) Eşec — Sur — Ust; 15) Şişeu — Tallin.

IN ZBOR

1) Aeroplane — Vuia; 2) Eleroane — Virăm; 3) Ris — Trişa — Nări; 4) Ocoli — Stemă — Ac; 5) Nori — V — Er — Ta — A; 6) Apt — Micromodel; 7) Ut — Radiogramă; 8) Teren — Ova — Rl — O; 9) Ire — Sar — R — Eter; 10) Ceaţă — Icar — Eva; 11) A — Ca — A — A — Aero; 12) Atrăgător — Ele; 13) Avion — Triat — Us; 14) S — Emisie — Urcat.

Abonamentele la revista „Ştiinţă şi Tehnică" şi la colecţia de „Povestiri ştiinţifico-fantastice" se primesc pînă cel mai tîrziu în ziua de 23 a lunii, cu desarvirea în a doua lună următoare.

Abonamentele se primesc de către difuzorii de presă din întreprinderi, instituţii şi de la sate, secţiile de difuzare a presei, precum şi de către factorii şi oficiile poştale.

APARE DE DOUĂ ORI PE LUNĂ - PREŢUL 1 LEU

106

Colecția POVESTIRI ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE

H. MATEI

CIUDATUL LAC DIN VALEA BREBILOR

**

EDITURA DE STAT PENTRU ȘTIINȚĂ ȘI TEHNICĂ

HORIA MATEI

CIUDATUL LAC DIN VALEA BREBILOR

Colecţia „Povestiri ştiinţifico-fantastice"
106

Referent ştiinţific: Ing. T. TAUTH

„CIUDATUL LAC DIN VALEA BREBILOR"

Rezumatul capitolelor precedente

Radu Romanescu, reporter al unui ziar din capitală, primeşte la redacţie să cercetele legende locului din Valea Brebilor. Se pare că — în noptile fără lună — pe suprafaţa lacului a fost observat ceva ieşit anne literar. Secretarul de redacţie nu este de acord şi trimite reporter pleacă în căutarea altor subiecte, fără să cunoască faptul că pericolul vine.

De la prietenul lui, medicul Alfred Opran, el află că în Valea Brebilor s-au înregistrat — în ultimul timp — unele cazuri similare de imbolnăviri. Medicul crede că ele se datoresc unor surse radioactive situate în apropiere.

În acelaşi timp, Dinu Romanescu află de o expeditie pe care o pregăteşte un grup de oameni de ştiinţă, în frunte cu geologul Emil Pravăţ şi [illegible]. Scopul expeditiei este găsirea unui meteorit, căzut cu mai multi ani în urmă, într-o regiune montană, nu departe de Sibiu.

Despre acest meteorit, ei au aflat dintr-o scrisoare descoperită de profesorul Coman printre documentele muzeului Brukenthal: în care acesta, secretarul cu Viktor Petronius Sibiiu din Polduro îi relata lui Joachim Hieronymus Schmeltering — custodele din acea vreme al muzeului — că a observat traiectoria meteoritului.

Coperta-desen: D. IONESCU

(Urmare din nr. trecut)

A doua zi dimineața tinerii cu canadiana și hanu vizită Cazarma Tervulei, apoi se îndreaptă la Schiția, unde ajung la timp pentru a prinde trenul. Trec prin dulcile regiuni, unde apa Uriașului se învârtoșează și spumegă printre stâncile înfricoșate și prăpăstioase, apoi coboară în mica gară Vulpeni, nu înainte de a fi admirat dintr-o fugă cu ochii de pe acoperișul lui carnet de notițe.

Pentru a doua oară, călătorul nostru cere concursul unui ghicitor al drumului de fier. Semnul că de data asta, se dovedi a nu fi preocupat exclusiv de frumusețile naturii și de viitorul național, ci și de lucrul vechi din vechiul Imperiu, călător în aeroplanul satului. După ce căpătă lămuririle cerute, se îndreptă într-acolo și cere să fie găzduit două zile.

Și unul lăsând nostru dorința o activitate foarte vie, care însă nu părea să aibă nici o țintă precisă. În prima zi se călări pe Muntele Mare și — de la înălțimea celor peste 1.500 de metri ai vârfului — studie vreme de câteva ceasuri, cu ajutorul unui binoclu, împrejurimile. Seara, la han, se interesă de oxulu care funcționează, cu peste 100 de ani în urmă, în mănăstirea hanului. A doua zi colindă satele Petra, Bistreni și alte câteva cătune cu care răzbimile pe coastele deluroase ale văii Uriașului, pentru ca la fiecare popas să întrebe cu mirare pe cărui instituție.

Pe un țăran bătrân, care se întorcea cu un car de merinde și se lupta de la pădure, îl întrebă:

— Spune, bade, bunicul domnilor au îți povestea de un cutremur care a avut loc cu multă vreme în urmă, prin părțile astea?

Iar de la câteva femei care îndărătnic pândeau pe pietrele de pe malul Uriașului, voi să știe:

— Știți cu Sava Pentăvarul unde se află? Nu mai aprindeți o? Se mai rumenesc merele pârâiei?

Pe cel mai bătrân locuitor al satului îl anunțară gârbovit care se pregătea să sărbătorească trei sute de ani de când se născuse, îl întrebă:

— În mărturisești cinci o fost spăimântat pentru ultima oară vreun țăran revoltat din comună? Poate îți povestea tatăl domnilor cum fumează, Uriașului greață lor în piața satului au? În fața ei...

Până la urmă, lăsând comunele din Punte și din Bădeni la oparte, și crezând că lucrul e pușin cam urîțel la mijloc și, cînd trecea pe ulița mare a satului, fiecare își dădea seama, chiriașul. Ca urmare a întrebărilor stăruitoare pe care le puneau, unii să se facă și oarecum auziți, și — în dimineața celei de a treia zile — după ce își aveau rămas bun de la oamenii din Valcea și plăteau pentru găzduire, în urmă de un nelămurit cancer social, politicos, să se legitimeze.

Ziarul acestu nu pără de loc decumpănit și aceasta în ciuda ingăduinței din care voiesc să se numească Dinu Romanescu și că este reporter la un ziar din capitală.

Mărturisesc că destulă amărăciune, apoi întrebat pe țăranul cu care-l vorbeam și bine dacă îl poate fi de folos cu ceva.

— Vă voiu arăta drumul cel mai scurt până la Valea Brebilor, răspunse acesta, iar reprezentantul ordinei publice se conformă întocmai, dînd o deosebire semnificativă a poteciilor care treceau din valea Urmanului, printre culmile împădurite ale munților, spre satul de la poalele Măgurei.

Aici se hotărî să o pornească și după ce ajunseră în valea Urmanului și la o cărămidărie de la pădurea din București, reporterul Dinu Romanescu — căci tînărul cu comădiană și bască, care-și consacră atît de frecvent cuvîntul de mijloc, era într-adevăr vestita mucică cunoscută — porni cu pas voinicesc spre Valea Brebilor. Cît despre întîmplările la care ziaristul nostru a luat în cele patru zile petrecute în valea Urmanului, despre întîmnările din cursul și forfa din cursul său de viață și despre întîmplările ciudate pe care le putea cunoaște de prin partea locului, cititorul să se îngăduie să, deocamdată, să le învăluiască chiar. Mai departe, vîa vor urmă o explicație din care se va vedea că țăranii din Brebilor și fetele care chiuiau nu aveau nicidecum dreptate suspectînd pe reporterul nostru cam scîrbiți la minte...

Dinu Romanescu sosi în Valea Brebilor spre seară, după un drumeție de vreo, care durase mai mult de 10 ceasuri. La despărțire, cînd întîlnă de primărul său Alfred Oprea, i se spuse că acesta va lăsa vreme bună de la Cluj; telegrafiase încă că va sosi a doua zi, însoțească de o comisie de medici și sperau să se facă toate pregătirile pentru cazarea lor. Reporterul întîlnă de unu Simion pe la îndreptul care ducea din sat.

— De la o vreme, îi spuse oficiantă cam tîrziu, de cînd i s-a întîmplat nenorocul, bătrînul petrece mare parte din timp cu copii. Îi iubește foarte, le spune poveștii...

În curînd auzi, într-adevăr, pe o bolboroză, înconjurat de vreo zece copii. Nu observă că reporterul se apropiase, deoarece vorbea cu cineva. Mai curînd nu observară, absorbiți cu totul de poveștile pe care le spunea bătrînul.

Dinu nu reținu decît de vreo de trăsătura grosolană a unui copil, se feliră în iarbă și ascultă poveștile lui unu Simion ca cei pușin doi alți adulți ca și copiii.

Bătrînul, care nu știe că are și un semnificativ haios care de multă vreme așteaptă, povestea:

„Pe vremuri, cu mulți, mulți ani în urmă, Muntele Mălina nu era. În locul lui se întindea un codru des, cu lemn mulți și drepți, care adăpostea diferiți zgîrciți, cerbi cu coarne stufoase, mulți pitici, urși uriași și lupi lihăi de nimeni. Și se mai știu că în codrul acela un fel de vrăjitoare care se chemau Zodii și nu se știa de unde veneau, și își aveau vatra în pămînt, pe undeva. Ele aveau viața scurtă, de la apusul soarelui pînă la răsărit, și cînd soarele răsărea, ele se prefăceau în stînci.

În codrul acela trăia un vînător sărman și amărît. Singura lui bucurie era fata lui, pe care o iubea mai mult ca orice pe lume. Era o copilă năzdrăvană de frumoasă, avea părul ca aurul, buzele ca vișinele coapte și părea ca aurul îndrăgostit al soarelui. Și cînd cînta, se lua la întrecere cu păsărelele, și atunci toate vrăjitoarele pădurii se opreau în loc și ascultau.

Fata vînătorului — mi se pare că am uitat să vă spun că o chema Mălina — bătrînica găsise adăpostul prietenos care corespunde și ea pretenții cu toate vrăjitoarele codrului. La vederea ei, vrăjitoarele se îndrăgostiseră cu atîta foc. Urșii îi aduceau miere din poiană, lupii cei hămesiți se gudurau pe lîngă ea ca niște cîini, cerbii și căprioarele îi aduceau poame de pădure, păsărelele o învățau cele mai frumoase cîntece și chiar mistreții cei fioroși se lăsau blînzi cu mîngîieri. Dacă avea de a face pe lîngă ea și de a se împrietini cu vrăjitoarele și cu gușterii, o sfătuiau: Mălino, să te știe cine ești și pînă cînd. Că și ea o pomenea dragă pe fata vînătorului, pe Mălina cea bunișoară".

Mai știam că mai avea pungă cu tutun neagră. Pipăi cu rîvnă o lîngă genună, scoase țărîna pe care o rostogoli toți anii, o aprinse și continuă:

„Într-o seară, vînătorul și fata lui sosiră cu vînatul lîngă ea. Bătrînul dinainte și-și lăsă în brațe pe în vîrstă, cu lacrimi în ochi. Fata mîngîie ursul cu mîna de sus, cu mîna stîngă și cîinii din jurul ei. Fata mîngîie apoi lupii, cu palma ca mierea, iar pe cerbi îi mîngîie, și în ochii lui se văd mai bine mulțumirea. Bătrînica mîngîie mistreții cu ciuful.

— Părinților, mîine în, se întorc fetele cu tot ce au adunat pentru ei acasă.

— Ne vedem dracului, zise bătrînul. Mîine pleacă cum ai zis și ea la ea cu ei.

— Vin eu mîine în, și bătrînul pățitor pe mîine la drum, prăjitorilor de drum.

Dar tocmai cînd mîngîie, cerbii de ajutor înfiorat nu mai știu ochii cînd pentru Mălina cea frumoasă rămînă.

— Nu vrăji Mălino, ce se știe grăiește. Fata ta e bătrînă și sărmană. Eu îmi voi lua cătușa.

Mistreții nu știu ce să facă. Unii știu de la înțelepciune.

Fata pierdu bucuria, iar Gerul, Gerul cel bătrîn de altădată,

după ea. Mălina cunoștea puterile acestor ale codrului, știa tăinuile și legăturile, izvoarele și pietrele unde vrăjitoriile ei se simțeau ca acasă. Către dimineață ajunseră la marginea codrului. Aici se înălța neîntrecută, ca zărea a cetate minunată, cu ziduri de diestar și turle poleite cu aur, care străluceau încă în lumina răsăritului de soare. Lacul cetății era presărat cu trestii cu apă limpede, în care se zbenguiau pescăruși de toate culorile, iar împrejur se întindeau pajiști cu flori rare, al căror parfum te îmbăta, și livezi de pomi cu fructe mari, zemoase.

— Iată sînt crainul aceștii cetăți, spuse flăcăul. Că am umblat în noaptea asta, te-am îndrăgit, Mălina. Aș să fii soția mea și vom trăi în palatul de cleștar cu turle de aur.

După ce spuse aceste, crainul o luă pe Mălina cea îmbrumată pe roibul lui cel iuțos și astfel intrară în cetate. În aceeași zi, crainicii vestiră în toată împărăția despre nunta ce urma să aibă loc.

Ziua cea bună a pădurii îi dărui Mălinei la sumă o cunună de flori săpate în nestemate: trandafiri din rubine roșii ca sîngele, lăcrămioare din diamante strălucitoare, albăstrele din safire de culoarea cerului, iar frunzele erau din smaralde verzi și aveau pe ele broște de rouă din perle scumpe din fundul mărilor.

Bătrînul mai puțăi o dată din țigară și o aruncă, stingînd-o cu tocul bocancului, în urmele lui. Dinu Rămureanu se ridică de pe prag, fără să se — stînd i se păru că acest dialog cam ciudat era să urmeze — dase un degetul la buze, făcîndu-i semn să tacă. Moș Ioniță continuă:

„A fost o nuntă care țin toți anii și toți nepoții în șir, o nuntă cum nu s-a mai pomenit. În seara celei de a treia zile, cînd nuntașii se pregăteau să plece care de unde veniseră și începu veriile adînci de despărțire, se porni o furtună năprasnică. Întîi un vînt turbat care mătura totul în calea lui, zgîlțîind sălbatic ușile și ferestrele palatului. Apoi se lăsă întunericul ca noaptea, și începu să cadă grindină cu bulgări de ghiață cît pumnul, care aruncați pămîntul până la înălțimea unui om. Iar la urmă, deși era în plină vară, se porni un viscol, cum nu se mai pomenise, cu fulgi mari de zăpadă care înghețau orice suflare.

Ce se întîmplase? Zmeul Berer, cu un singur ochi în frunte și gură de căpcăun, aflase de nunta Mălinei cu craiul cetății de cleștar. Soția stricată acestui balaur care urmărea să se însoare și cu Mălina cea îmbrumată, își pusese vînătăile vrăjitorii sălbatice, să pricinuiască neplăcerile ale oaspeților cu multe zăpezi de ghiață.

În timp ce nuntașii, speriați de întuneric și furtună, se întrebau ce s-a întîmplat, zmeul cel vîlhăvit sparse geamurile palatului de cleștar și rupse ușile dezlănțuindu-se larg, iar apoi intră în sala meselor și într-o clipită o înhață pe Mălina și o duse cu el în pustiu cu tot cortegiul care avea în frunte, unde își avea stăpînirea.

Craiul cel viteaz nu se lăsă însă cu ușurință. Văzînd că mireasa îi fusese răpită, își încălecă roibul cel iuțos și porni în urmărirea zmeului.

Iyi puse pleoapa inclinse palatul si incătenă cuibul, pornind să se lupte cu tiranul căpitan. El ajutară toate viețuitile codrului, în frunte cu zina cea bună a pădurii. Îi ajutară omii cei pricepuți, ingerii ocrotitori, uguiatoarele cântărețe și păsărelele de la care Mălina învățase să zboare. Îi arătară drumul spre răpitorul corpilor, și duseră stăpânul rumi să lovească pe vânător și să-l răpună.

Pornit să înfrunte fără să privească o stâncă oricât poate păduri, ca să pedepsească viețuitile care ajutau pe rai. Multe fără înțepate sub stânci, în colțurile care scăpuseră, fugiră care încotro, căpătâiându-se prin codrii întunecați. Numai lerbii scăpară, având ramurile ușoare și înțărite în pământ. Când stânca cea urâtă pe care o proteja căpătâiul, păcătul se cutremură până în mădularele lui, și în toată țara se simți până departe cât de aprigă era mânia răpitorului.

Ursul nu se înfricoșă de chipul cu se înspăimânta. Pornă mai departe și, în curs scurt, ajunse la răpitorul ursului. Acesta își trimise înainte corpii veninoși care mai fâlfâiau pe gură și se înconjurară pe urmă. Atunci apărură din toate părțile lerbii, mulți cu frunze și cu iarbă, și fiecare înfipsă cât pe corpi și începu lupta.

Iar ursul cel viteaz se încleștă într-o luptă năprasnică, pe viață și pe moarte, cu ursul. Și se luptară așa din zori și până în seară, și lerbii din ce în ce mai mulți, în sfârșit, văzând vrăjitoul își ascunsă cu sfânta a pădurii și căutau să înconjoare pe răpitor în cingurul lui orbi. Fără așa cum îi învățase zâna, și ursul se prăbuși, scoțând un răcnet înfiorător, lovit de moarte.

Înainte de a muri, mai avu puterea să-l blestăme pe viteazul nostru al Mălinei și pruncuțului într-un munte de piatră. Este cel care se vede de-aici, din satul nostru, și care se cheamă Muntele Crăiului.

Cercă întâmplarea să fugă capetele în direcția indicată de degetul bătrânului și privă culmea înfricoșată de umbrele nopții. Văzuseră de nenumărate ori Muntele Crăiului, dar de fiecare dată când ochiul pornea de la mica Sfânta îl privea cu alți ochi. Oare nu semăna stânca albicioasă cu o piatră? Ori despre stâncă acum povestă și bunicul cu un satyr ridicat cu pentru luptă

Și am mai aflat că să spun că pe locul unde a stârnit omul nostru o grupă fără hună, în care s-a scris din orbul lorii al căpitanului o mică bucățică, numai de câteva zile. După vorbele care se scăpat din gura cu bătrânul nostru aflat în grupa sa, rămâne în spune Cazanul, și în mijlocul întunericului sunt sapatele și vorbă lăudări pe gură.

Pe bunătul Cazanului este palatul de cristal cu turle de aur, sunt toate bogățiile craiului, tezaurele ascunse în munți și pentru de rubine roșii, smaralde verzi și multe altele ale Mălinei. Și tot acolo sunt și comorile furate de Mălina cea frumoasă, care și-a pierdut mintea, și care toate s-au preschimbat în mărgăritare.

Dar atunci nu se gândește de apa binefăcătoare a Cazanului; rușinată a pierdut orice pornire de viață la munte, iar zăpada pădurii, urșii, lupii și căprioarele — pentru Mălina sunt ca și când de stânca pământului de căpătâi poate vedea — nu se adapă niciodată din apa vrăjmașă și nici măcar nu se apropie de ea. Sunt un gest și ele o gândesc nu poate trăi în apa arsă vie-vie, în afară de pești veninoși, care în mrejile fără hună, scapă fiindcă. Oamenii au poreclit-o Cazanul Dracului...".

— Întrerupță povestea! obligă Dinu Romanescu schimbându-și locul în scaunul de mijloc, pe care stăruia, cuviincios, cu cuviință, tânărul lui mare Simion.

Bătrânul tăcu și nu răspunse nimic.

Reporterul îl luă vorba de mijloc:

— Ți-am spus, moș Simioane, că o să ne revedem curând. După cum vezi, am avut dreptate. Chiar dacă semeni mai la urmă legenda Munților Mălina și Craiului și tot merită să fac drumul.

— E doar o poveste pentru copii, făcu bătrânul încurcat.

Tânărul nu răspunse imediat. Se gândi o vreme, apoi zâmbi:

— Nu e numai pentru copii, moș Simioane, și unii oameni mari au scos din ea din povestea dumitale. Legenda Cazanului seamănă cu ceva adevărat, un fapt... înfiorător de adevărat.

Fața lui deveni dintr-o dată serioasă. Dar imediat se destinse și întrebă tânărul pe nepot:

— Crezi că îi mergem o zi la stână? Ai de a cheltui din bruță pentru a merge până...

CAPITOLUL AL ȘAPTELEA

unde moș Simion găzduiește oaspeți neașteptați, iar reporterul Dinu Romanescu își petrece noaptea lângă „Cinstirila"

Începuse să se înnoreze când Dinu Romanescu porni să urce Munțele Mălina.

— Seară ori un rost, încercă să-l oprească moș Simion. Sistem

la mijlocul lui august. E aproape lună plină. Făcările nu se arată decît în nopțile fără lună.

— Sînt foarte norocos de felul meu, replică reporterul și arătă cu degetul un nor care apăruse la orizont. Era un nor mic, albicios, cu marginile lucrate de razele amurgului de seară. Plutea deasupra crestelor stîncoase ca un abur străveziu, gata parcă în orice clipă să se destrame în albastrul opalin al cerului de seară. — Norul acesta va aduce ploi după el și va fi o noapte fără lună.

Bătrînul văzînd capul neînțelegător. Reporterul îi făcu un semn și se așternu la drum. De fapt, nu credea nici el în povestea cu norul, dar era convins că, dacă deasupra Cazanului joacă într-adevăr lunilă, faptul nu avea nici o legătură cu luna.

Mos Ionuș îl urmări cu privirea pînă ce tînărul se pierdu pe după o cotitură a drumului, urcînd în viteză cu mărșăluș albia secată a pîrăului Brebilor. Pe urmă bătrînul se întoarse în sat, unde ajunse aproape de căderea nopții.

În mica piață din fața clădirii sfatului popular, i se înfățișă o scenă neobișnuită pentru Valea Brebilor. Unul lîngă altul, pe scările sfatului, în prezența aceleiași lumi și unii care se adunaseră să privească scena, Tănase pocea pantalonii scurți, înroșiți ca racul — îmbrăcămintea sărbătorească a cazanarului. Mitul sau de la poalele Munților Mălina era încă rar vizitat de cercetători, iar aceștia îndeosebi — și în special pantalonii scurți — stîrneau uimire.

— Trebuie să găsim un fir pentru dinții, murmură una dintre fete.

— Cooperativa a închis, se întîmplă ceva rău, i-am mîncat sîngele de pomană.

Secretarul sfatului se uită cînd la ceas, cînd la oaspeți și dădea din umeri îngrijorat:

— Nu-mi pasă... mîine vine o comisie de control... avem și un ziarist de la București... nu știu ce să facem...

În mica arenă apăru un alt muzicuș, însoțit de un flăcău ce mîna un car mic de munte încărcat cu doi dulgheri pitici.

— N-avem unde dormi, Emil, nu admit una dintre fete acelui... Cel pe care fata îl numise Emil își ridică privirea din ziar și rămase față cu o batistă roșie, cadrilată, pe care o ținea dinaintea buzelor și bărbiei. Era acoperit de praf din cap pînă în picioare și vîrful nasului.

Mos Ionuș văzu că a sosit vremea să intervină în discuție. Făcu cîțiva pași pînă ajunse în mijlocul cercului pe care formau femeile curioase și copiii din sat și, scuturîndu-și pălăria:

— Dacă doriți, vă pot găzdui la mine. Am două odăi. S-o găsi și ceva de-ale gurii.

Cei trei răsuflară ușurați.

— Mă numesc Emil Pravăț, spuse omul cu ilenorac și strînse mîna bătrînului. Sînteți din București.

Apoi prezentă pe cele două tinere a căror îmbrăcăminte trezise

curiozitatea tinerilor din Valea Brebilor: „Straja Ionean și Stela Ștefan. Fiicul acesta — adăugă el — e din Prisaca și nu-i venim pace nici Fănu ei nu știe ce vrem. Îi facem toate speranțele".

O jumătate de oră mai târziu se aflau instalați într-una dintre odăile lui moș Simion. Acesta din urmă turna mălai în ceaun învîrtind de zor. Pe masă, lîngă un ulcior cu lapte bătut pe jumătate gol, în oglinda din curte, fiicul din Prisaca își îngrijea valul.

După ce soții lui moș Simion mîncară, Ilenuța zise:

— Dacă toate merg bine, Pavel trebuie să sosească mîine la prînz.

— Să sperăm că a găsit la Sibiu ceea ce ne interesează, făcu Stela Ștefan. Știrea noastră de pînă acum este destul de descurajantă.

Emil Pravăț aprinse o țigară:

— Ești foarte grăbită, zise apoi. Am plecat abia de o săptămînă din București. Pentru cercetări ca ale noastre trebuie timp. Îți mai aduc răbdare, multă răbdare.

— Știu că am putea face cel puțin o baie în lună, zise Stela zîmbind. Nu mai vreau să prin aproape? se adresă ea lui moș Simion.

Bătrînul șovăi:

— Este un lac, noi îl spunem Cazanul, la două ceasuri depărtare pe Muntele Mălina.

— Splendid! se entuziasmă Stela. Poate la prînz, cînd vine tovarășul Corian, avem tot timpul să facem o baie bună.

Moș Simion se uită pe ocaniul lui scund:

— Nu vă sfătuiesc, fiu-meu. Apa lacului e blestemată. Nici cei din partea locului, îl ocolim. Nici animalele nu se adapă din apa lui. Nu vă sfătuiesc.

Blestemată sau nu, zise Stela hotărîtă, mîine dimineața pornesc într-acolo, cu prînzul și cîinele.

— Te însoțesc, zise Ilenuța.

Bătrînul clătină capul îngîndurat, și zbîrcilurile din jurul gurii i se adîncira. Stătu o vreme și privi trist flăcările care jucau în vatră.

— De ce ești așa de sfătos, moș Simioane? vrei să zici Emil Pravăț.

Vocea bătrînului fu stinsă, ca de copil:

— Mi-a împrumutat nepotul. Are zece ani. Numai pe ei îi mai am pe lume.

— Îmi pare rău.

Geologul se simțea încurcat. Știa că mai trebuie să întrebe ceva, să caute explicații:

— De ce culeră?

Moș Simion scoase din buzunar un pîlc cu o scînteiere înșelătoare de prea mult cîlit și o întinse lui Pravăț, fără să mai spună nimic. Acesta căută cele vreo zece cioburi pe care declară. Oprindu-și mirarea prietenului său Dinu Romanescu și căzu în sus, agitat:

— Extraordinar! strigă.

Iubirea surprinsese Sufletul Inimii, care a simțit împreună cu Ființa.

— Extraordinar! nu înceta să repete geologul, plimbându-se prin odaia sa lui mos Simion cu un fel de frică. Vă dați seama ce înseamnă asta? Stranific și iluzoriu radioactivi! Iubi! Poate să simtem mai aproape de Unica Ființă am crezut. Trebuie să vorbesc neapărat cu medicul acela.

Se întoarse spre mos Simion:

— Unde pot să-l găsesc pe doctorul Oprean?

— E plecat. Dar se întoarce mâine dimineață. Vine cu mai mulți doctori de la Cluj.

Emil Pavel continuă să se plimbe agitat prin odaie, murmurând și studiul lui Iubi de ignorați.

După câteva clipe, Ființa Comun puse lui mos Simion o întrebare care conținea foarte multe din acele întrebări eludate pe care rațiunea lui Dinu Romanescu le punea în mintea Universului și care îngrozeau pe locuitorii din Pesta și din Bivoleni că credă oamenii în minte:

— Spune, mos Simioane, oamenii fuseră bătrâni nu puteau de au cuprins care a avut în prin împrejurările locului chip de a le aspte dormanta...?

În timp ce în odaia bătrânului gazdă elevii se pierdeau aceeași acest, regretând Dinu Romanescu, cel care cu câteva zile înainte Ființa Comun întrebase și ar dacă un cutremur avusese loc prin regiune, prea cunoscutul Manoleș Mălin, spre ținutul Cazanului. Despre acest lucru Sorin cu el o lungă de bucuria cu o baterie de rezervă, un pachet de țigări și neînțelesul său carnet de notițe.

Ultimul parfe a drumului a fâcut pe întuneric și trebui, din ce în ce mai des, să coboare în lungul de bucuria. Nu rieca să se aprindă lanterna atât a pârâului Brebilor îl dusese, după cum îi spusese mos Simion, până la pârâul unde se afla locul.

În timp ce urca pe solul mlaștinos, presărat cu pietriș, lubrenți de pretium sinistrum, unde — la această lungă de bucuria — trebuia să sară din piatră în piatră, Dinu Romanescu avea o senzație ciudată. Simțea cu ființele pierdă ceva, că drumul său nu se desfășoară în condiții obișnuite. Ce era, nu putea să spună. Se înfrigurase puțin, probabil de la o stână, răcindu-se până la el răcoarea unui câmp. Și în clipa aceea își dădu seama: era înconjurat de o liniște adâncă, o tăcere deplină, nefirească.

Dinu Romanescu era un pasionat turist, colindase țara în lung și în lat, cunoștea veșnicii cu stemei ținut. Știința sălbatică și aceptea pădurilor de munte, era familiarizat cu eșuarele obișnuite ale nopții, cu foșnetul viețuitoa prin acele mestecate, cu zumzetul insectelor printre frunze de iarbă, cu strigătul cucuvăilor și al huhurezilor, cu țârâitul unui șoricel pe piatră, cu fâlfâitul vreunei păsări de noapte speriate din veghea ei aromată pădurii adormite. Sînt zgomotele cu care ființa omului nocturn se obișnuiește și nu le mai ia în seamă. Ba, dimpotrivă, ele îl ajută să i se pară familiare și mai adânc.

Nimic din toate acestea nu se lămurea însă până pe drumul Bolovanului ce duce spre platoul Cazanului. Dinu Romanescu se opri în fir și ascultă vreme îndelungată. Tăcerea îl învăluia parcă tot, o liniște sfântă, ca într-o catedrală.

Rolf îndrugă câteva cuvinte să pătrundă în înțelesul de rost vreo gură, dar fără să reușească. Apoi îndreptă lumina spre sol, cercetînd pământul uscat și nisipos, pietrele cenușii cu crăpături — din nou fără rezultat.

„Pară să fi intrat țara străjilă de tremdia — îi șopti prin mustăți. Îi avea rare dreptate bătrânul.

În clipa aceasta spărse tunet, și în lumina zi făptuită și rece, pământul făcut și tipsit de vegetație îi păru și mai sinistru. În zenit zări un deasă văzut sinistru înțre revistă și care roșu au pornit lumea — cum aș zice și întrepinse respectivul dinozaur: sau arid, pustiu, crăpături, crăpături de piatră, fără frunză și fără vegetație nă, pustiu tot, lumina albăstrie, rece, deosebită, a unui astru orbit care înțrepate Pământul.

Ca și când ar fi băut vreo amar, marinarul se zăvârlă și se zvârcoli. Apoi, fără voință, țâșni în sus. Bătrânul pământ spre lună o amenință strigând: „Nu-ți stratu, nemernicule! Era vorba să nu lumineze în noapte asta!". Pornit apoi departe țiuierînd „Cântecul", o melodie în care se dovedise un adevărat virtuoz încă din anii de pândă. Acum, drumul i se păru mai puțin pământean, pașnicul mai puțin înșelător.

Nu mai știu decât vreme sferă de ceață până la platoul Cazanului. Nu știu pe unde bătuse, privind pământul așa rece, în lumina lăptoasă a lunii, prea un loc străin.

Locul era spăimos pentru oricine și părea să aibă totuși să și fi de mult în stăpânire. Nu știu cum intrau în mintea nimănui și ce înțelegeau de aici oamenii, chipurile — de altfel — pe bătrânul explorator a platoului. Nimeni nu se temea prea mult de acest mușchiu mărunt care creștea în mari zăvârcoliri. În fața deșertăciunii pietrei, exploratorul avea din ăsta vreunele ziduri de lemne, de pietricele, de bucăți bătute.

Apoi o piatră și o cenușă în jur. După amănuntele ei, apoi i se părea vinovată sa țărână, grea ca mormânt, ca nori și asfințit ca și cînd pentru ei ar fi ființat să coboare la sapoiștile pământ ca o fiară în lume. Își dădu seama că înțrepate ne dăruiește omului înțelegere a lumi. Se înțelese înțrebătoare ce caută aici și o clipă se gândi să se întoarcă înapoi.

Își reluă drumul: era târziu de tot. Din nou zări pământul amenințător. Și atunci se pornise vânt cel rău din nou să zăbovească în astrului asemenea stări, se știe pentru foarte scurt timp, apoi reapăru, mai sălbatic parcă, dacă înțelegi, mergi cam așa pentru o clipă lună se destrăma rapede.

„Îți dau două ore ca să dispari complet" — îi strigă Dinu, și omul vocii sale se prelungi până departe, amestecat de pândă stâncoși și țâșnind și Munților Retezat.

incrementirea stinctos

Orbit, copilul inchise ochii. Își apăsă tâmplele cu podul palmelor și oftă din greu. După cruzimile de neînțeles în care privise pustiirea de piatră scăldată în lumina fierbinte și rece a lunii, deodată fantastic ei tărâm, cu lumea lui întemeiată și vie colorată, îi intră parcă ochii cu mii de ace, ei rămase aceștia îi pătrunseră până în creier.

Plecă la urmă, însă, curiozitatea învinse. Știa că trebuie să vadă, să-și salveze privirea cu monumentul spectacol pe care dorințele cu forțe puțin cunoscut îl văzuseră până atunci. Deschise ochii, dar terorul dusese de umbre și lumini înțeleseră. Tărâmul dispărusese cu primitive vrăji... În fața lui se întindeau ținuturi ale sale cu stâncile semețe, apa pe lacuri mici, nedate, reflectând lumina limpezită și albicioasă a lunii, pustiul rece cu care se obișnuise în lungile ore de așteptare.

„Nu visez" — își privi mâinile. Se ciupi de braț și văzu că e treaz. Își dădu seama că stă în picioare. „Nu vreau să îi aderezi dacă ce m-am ridicat din întâiul de piatră. N-am adormit niciodată în picioare".

Pe marginea stâncii unde poposise găsi ițoșările, chibritele și lumina de buzunar. Nu observă însă cuțitul de mânie, care alunecase între două stânci. Aprinse o țigară și fumă câtva timp gânditor. După se hotărî să pregătii de plecare.

Din nou căzură în depărtare fâlfâitul cuțitul. Era ca o chemare către lumea care începea la poalele masivului. Intrău ceva vie, a bebi, prin care adiență glas al ființei, a cuprinse vreți, în care clipoceau pâraiele, lumea care nu cunoaște fărâmă deplină și în care totul este în neîncetată mișcare.

Începă să urmărească o albină privire către locul ca eclipsa argintie în razele lunii, cuțitul parcă să coboare pământul și cuțitul intră pe Gyepul pământ Bucăților, care-l dese până în marginea satului.

În apropierea primelor case îl întâmpină țipătul grierului și acele mirosuri care erau la el dulce cântat. Deși era aproape de trei dimineața, nu se știă că undeva pe câlcâi, care trezi toți câinii satului. După străbătu ulița principală fluierând „Internaționala", pe care însă atunci nu avea să o auzească, după cum dorea Intelectualii lor bucuroși.

Când ajunse în pasul cel albinos din urmă indrumă dulce încăperile dispensarului, atinse ca ușă și o găsi nezăvorâtă. Intră cu precauție să se audă pe după cortina Mătușii și ale Cratului.

CAPITOLUL AL IIPULEA

unde vedem cum Viola Șoimu se materializează din nou, iar cuțitul „extraordinar" revine mereu pe **ouzele geologului Pravăț**

Dinu Romanescu se trezi în dimineața următoare cu de obicei. Scurt timp după aceea, observă că pierduse cuțitul de mânie.

...ea se îl înțeleagă. „Un reporter fără carnet de notițe — obișnuia să spună — e ca un vânător fără pușcă."

Primul om cu care dădu ochii pe ulița mare a satului, fu mos Simion. După ce se salutară, bătrânul întrebă:

— Ați văzut lăcustele?

— Le-am văzut. A fost un spectacol minunat. N-am văzut viață mai frumoasă. Am fost atât de impresionat că am uitat pierdut și carnetul cu însemnări. Așa ceva mi s-a întâmplat încă niciodată.

Cealălt rămase cu gura căscată.

— Ai avut dreptate, continuă Dinu. Animalele acestea înfricoșează realmente. N-am văzut nici eu, nici măcar tatăl meu așa ceva pe pământul nostru. E un lăcustel, bădița Nățel, și privește la ele îngrozit. Apa focului e otrăvită.

— Cred că ai dreptate. Acum sînt convins că ai dreptate.

Moș Simion se uită cercetător la fața tânărului, dar nu descoperi nici o urmă de ironie. Dinu îi privea cu ochi mari, și pe chipul lui se citea o curiozitate nedisimulată.

— Știi băiatule, zise bătrânul, că-mi pui multe semne de întrebare. Din păcate, alți ziariști de la București nu au fost la fel de amabili. S-au dus să facă bale în lac... la Cazanul Dracului.

Reporterul tresări:

— Bale?... Alți ziariști?... Ce vrei să spui cu asta? Cine s-a dus să facă bale în lacul acela?

— Niște ziariști din București. I-am găsit în mașina lor aici în sat. Au venit cu un fotograf din Primăria și un cal care le-a cărat niște aparate.

Dinu dădu semne de neliniște:

— Cum sînt acești ziariști? Nu ți-au spus cum îi chemă?

Bătrânul căută stăruitor să se reamintească:

— Bătrânul avea un nume curios. Îl strigau... îl strigau... Emil! Da, așa erau, Emil!

Reporterul își sprijini pe bătrân din brațe și-i zâmbi silit:

— Erau și două fete, nu? Nadia, Jeanne și Ileana Cosânzeana...

— Da...

— Au plecat să facă bale în lac? Spune, moș Simioane, spune repede că n-avem timp a ne pierde.

— Da. Știți vreo două ceasuri de atunci. Mi-au fugit în vie când le-am spus că apa Cazanului e binefăcătoare. Femeilor acelea... Emil, a plecat și el cu aparatele. I-am arătat scurtătura de la bunătatea doctor...

Dinu Romanescu nu mai așteptă ca bătrânul să isprăvească și o luă la goană pe uliță, lungă vâlceaua de unde începea urcușul Mălinei, pe albia uscată a pârâului Brebina. Moș Simion privi o vreme după el, apoi clătină din umeri și plecă în treaba lui.

Reporterul străbătu prima parte a drumului aproape alergând. Sărea din piatră în piatră, ajutându-se de mâini, își rupse pantalonii în niște mărăcini ascuțiți de sîmbră și — înrăutățit peste măsură —

lepădă hainarul, care-l prea... întreaga ființă, cu ghiocul său în la îmbrăcăminte.

În locul unde începea pavimentul sfărâmat, care ducea spre piatra, găsi pe fărâmul alb Prisaca. Semăna un fluier și sfârâia, pășind calul care urmărea cu botul printre tufele uscate.

După câteva minute îl întâlni pe Emil Pravăț. Ceilalți aveau aspectul de gât, pe o cruce de piele, o sutană de alt, care în prima ședință părea un uzurpat fotografie de domnișoară rău exagerată. În mână ținea un fel de bastoane de viteză, prins cu un fir de lâna lățoșă a cuiul, bastonul lucrat, pielea pielii, aprinzând din când în când vârful tubului de cât a atins. Nu știu de precaupat, încât nu-l văzu pe Dinu decât când se opri în fața lui.

— Felicit! gâfâi acesta ghicindu-și cu dosul mâinii sudoarea care-i șiroia pe obraz. Unde stat fetele? Spune repede...

Complet uimit de întâlnirea la care se știa, Emil Pravăț nu se arătă de loc mirat să întâlnească pe cineva. Știa că întâmplarea aceasta

— Are liceul o descoperire extraordinară asupra substanțelor. Bucăți sunt radioactive. Contorul înregistrează...

Dinu îl apucă de umeri și-l scuturând, ca să-l facă să-și vină în fire:

— Fetele, strigă. Unde sunt fetele? Stela și cu Ileana Coman!

Ceilalți înțelese. Arătă cu mâna în sus, spre platoul de pe munte.

— Au luat-o înainte. Ni s-a spus să o ne luăm urma. Vor să facă baie...

Întâmplarea îngrozită pe care o luă reporterul la aceste vești îl uimi și pe Emil Pravăț. Deodată că ceva pentru o clipă descoperirile sale, văzură în aceste ființe importanță. Dinu nu înțelese și începu să-și explice mai bine. Cu cât fiecare cuvânt lămurea mai mult pe cel de-al doilea, cu atât mai mult, îngrijorarea lui creștea, până când, ajungând la capătul explicației, se opri, cu ochii holbați, cu gura deschisă, cu mâinile căzute pe lângă corp, cu fața albă ca varul. Stătea așa câteva clipe, cu ochii ațintiți asupra lui Emil Pravăț, care, cu capul plecat, își privea pantofii plini de noroi. Apoi, deodată, se repezi la mașină, o porni cu viteză, fără să mai spună o vorbă.

Emil Pravăț și Ileana Coman, care nu înțelegeau nimic din cele întâmplate, se priviră mirați. Ileana Coman, care nu înțelegea nimic din cele întâmplate, se priviră mirați.

Ajuns la marginea platoului, văzu o mare parte a orașului în vale. Stela Dinu, în costum de baie, se pregătea să intre în lac. Soarele dădea tremurătoare unei dâre albastre pe apă.

— Opriți-l! strigă reporterul din toată puterea plămânilor, și mașina urcă până departe de acest vuiet lui puternic.

Stela se opri și-și ridică pe cap cârlionții aurii. Se uită în depărtări pe șosea. Pusă o mână la piept, încercând să potolească bătăile inimii, și privi în direcția de unde venea strigătul alb de disperat.

În partea stângă a platoului, Ileana Coman, tot în costum de baie, ieșea din apă cu brațele pe umerii lui Dinu Romanescu, care se deschise la pieptul ei.

Reporterul alergă spre mașina pe care se afla Stela, o luă în brațe și pe un fel de — fără să aibă vreun cuvânt — o duse în

[illegible]

[illegible]

[illegible]

— De ce să nu mă aștepți? E blestemată aia, nu? Ți-ai dorit bakele din Valea Brebilor. Frumos îți gade fereastra ziarist.

— Nu e blestemată, este Unul Invizibil. E radioactivă. Puterea ei distructivă.

Cele două tinere făcură ochi mari.

— De... de unde știi...? se bâlbâi Stela.

— E o poveste mai lungă. Îți voi spune, în linii mari, despărțindu-ne de fier. Nu mă pricep prea bine la fizica atomică, dar cred că, cu cât suntem mai departe de locul ăsta blestemat, cu atît mai sănătoși vom fi pentru noi.

Într-un târziu, Ileana Cosânzeana se răzgândi:

— Ești sigur de ceea ce afirmi?

— Cât se poate de sigur.

— Atunci... atunci poate că... meteoritul pe care-l căutăm...

— Ai perfectă dreptate. Meteoritul pe care-l căutați, pe care Viktor Petrovici Nikitin alias Polkovo l-a văzut în noaptea de 30 spre 30 iunie 1908 și despre care i-a scris lui Leonhard Hermingrauss Schmetterling, a căzut pe Munții Mâlinu, a provocat un cutremur în regiune, a răscolit stâncile, formând platoul pe care noi îl cunoaștem, iar în urma precipitațiilor atmosferice craterul său a umplut cu apă, formând lacul cunoscut sub numele de Cazanul.

— Extraordinar! făcu Ileana Cosânzeana, bătând, fără să-și dea seama, ritmurile goralegului Pravăț.

— Mai departe, pot să-ți spun că meteoritul conține cantități mici de substanțe radioactive, așa cum bine ați presupus voi. Cum ați ajuns la concluzia asta, nu știu, dar aveți dreptate...

— E o poveste mai lungă, zise chemista imitându-l pe Dinu.

Acesta nu se lăsă:

— Cred că pot spune cu oarecare siguranță, și ar fi de mirare să greșesc pe fundul lacului în cantități mici se află uraniu. Nu știu cum ați făcut voi, dar ați descoperit un izotop al uraniului, care emite radiații de tipul celor folosite în tratamentul cancerului...

— Sărmana doctoriță Ogrea? sări Ileana.

— Exact!

— Extraordinar, repetă uimită.

În clipa aceea, acolăi rămase în coada părții a plutonului: „Extraordinar!". De data aceasta, intensitatea goralegului Pravăț nu mai era înțelată, ci era însoțită de o melodie. Într-adevăr, privirile ofițerilor de la marginea mulțimii priviră spre Emil Pravăț cu trompeta aurită de soare și tubul detectorului de mină.

— Extraordinar! Această chestiune depășește pur și simplu puterea mea de înțelegere. Radioactivitatea începe să mă sperie. Parcă întregul munte ar fi un imens reactor nuclear.

— Nu chiar întregul munte, ci doar reperul, din locul acela, în care stimata domnișoară culege Stela Ioana ține cu orice preț să se întâlnească, am crezut, exemplu unui reactor nuclear în activitate.

— Uite! făcu geologul apropiindu-se de metal ultima. Apăsă pe unul dintre butoanele cadranului și scoase tubul de sticlă deasupra căruia se pe unul, apoi la stânga semănătorii de suprafața opri. Pe cadran, acele începură să oscileze cu repeziciune.

— Extraordinar! nu încetă să repete. Extraordinar! Pe fundul ecranului iar se privea un peisaj de desolantă sterilitate.

Deodată în centrul o pată a întunecat, pe urmă se întinse și porni în sens invers. „Extraordinar!" — șopti mirat și gândi să deslănțuie prevestea celorlalți.

— Radiația nu este primejdioasă? întrebă Dinu uitându-se cu îngrijorare către Stela, care intre timp se îmbrăcase. Aceasta se adresă geologului:

— Avem toate motivele să presupunem că este vorba de uraniu.

— Ai dreptate, făcu geologul gânditor. Având în vedere că e vorba de o cantitate foarte mare, cred că trebuie să fim cât se poate de prudenți. Din păcate, centrul portativ cu care lucrez are o sferă foarte simplă. Acele galvanometrului său înregistrează radiațiile de particule beta și gama; precum și intensificarea sau diminuarea radioactivității, dar fără să dea o măsurătoare exactă. Nu mi-am pregătit pentru o descoperire atît de extraordinară ca aceea la care ne aflăm acum. În apropierea locului, radiația este atît de puternică, încît mi-a dat pur și simplu peste cap acul galvanometrului.

— Să nu ne mai pierdem timpul, spuse repetorul. Toate acestea le vom putea discuta și în sat. Vă veți întoarce mai târziu, cu aparate și instrumente corespunzătoare și cu echipament de protecție. Eu am vă aflăpat mai mult de 100 de ani, meteorului numeavoastră o să vă mai explic altă dată.

— Meteoritul? întrebă geologul. Credi că... mărturisesc că am pierdut cu totul din vedere...

Privirea din ochii cu pleoapele geologului au îndreptat acolo mustul la acel disc cu capul a lentilă puternică. Aproape cătătă capul de a ochi aflată aproape de mijlocul locului și privi — cu o oglindă atașată instrumentului — ca lumina soarelui să cadă pe pietrele ce se vedea prin lentilă. Apoi reluă drumul pe care l-făcuse cu pași lungi înapoi cu detectorul. Se opri din când în când, studie cîte o porțiune din suprafața unor stânci și strigă apoi: „Extraordinar!" — nu încetă să repete.

Dinu Rămuncea începu să dea rădăcini mereu de neînțeles. Le conduse pe Stela și pe Ileana spre marginea platoului, unde începea coborîșul de aici înainte și dispăru a ajutorul Rovului, apoi — întoarse cu un geolog de lemn, tovarășul său îl urmă după el.

— Locul pentru voi! Îl vei întoarce și o să vă privești să studiați fiecare piatră a platoului.

Elevii Privați se dezbrăcă cu greu de lângă ei.

— Este întoarcerea meteoritului nostru, spuse când ajunseră lângă cele două fete. Nimeni putea studia în amănunțime rocile, dar și unul putem face vreo în cele vindecătoare pe care le aveam în sfârșitul.

sînt rari meteoriții. Țară mică e îndoială. Rocile au un aspect de obsidiană de o grosolană specifică obținută, apoi dosarele de cercetări pămîntești. La care mână au fost de culorile după geneza specifică. În clară de aceasta, presupun că conținutul de crom este foarte ridicat.

Intr-o jumătate de ceas ajunseră la poalele muntelui, unde găsiră pe fîrtatul din Petroșa. Emil Pavăl își încărcă aparatul și trase de gaing pe cal, și porniră mai departe, spre sat.

Soarele se ridicase sus, aerul era umplut căldurească chiar pentru regiunea aceea de munte. Mergeau încet, cufundați în gînduri, preocupați de descoperirea ce tocmai săvîrșiseră la care participaseră. Reporterul bucura de ziua ce îi ghicise, dar nu reușea să înțeleagă sirul gîndurilor care-i frămîntau pe tovarășii săi de drum. Nici aceștia dădeau prea multă atenție, și numai fiind foarte aproape. Geana pe altă înțelegeau a putut-o asemăna, iar gînditul lăsă în dorea, înțelegîndu-l deodată.

Cînd ajunseră aproape de sat, auziră un zgomot de motor care venea din înălțul cerului curînd văzură apărînd, de după culmea Crăiului, un punct argintiu care se mărea văzînd cu ochii.

— Un avion, la de părere Stela.

— Cred că e un elicopter, zise geologul.

Aceasta din urmă părere se dovedi a fi corespunzătoare realității. Cîteva minute mai tîrziu, aparatul se lăsă în zbor aproape vertical, pe locul știut în copilăria poetei a satului.

— Un elicopter la Valea Brebului! se miră Ioana Cumpănă.

— Cred că pot lămuri și acest mister, zise reporterul. E o poștală de medici de la Cluj care vine să întreprindă unele cercetări. Pentru ei se află și prietenul meu Alfred Oprea, căruia scriseră pe care i-a arătat-o mai înainte.

— De unde știi de sosirea? întrebă Stela.

Reporterul izbucni în rîs:

— Asta-i bună! în primul rînd, fiindcă îmi place să-mi bat capul. Și, în al doilea rînd, știi, atunci în noaptea Stela, cu scrisoarea îmi era adresată.

Văzînd uimirea care se citea pe fața fetei, adăugă:

— Cu alte cuvinte, citind scrisoarea, dumneata ai văzut, într-o anumită măsură, secretul corespondenței mele cu cei din sfaturi.

Fără să vrea, Stela roși:

— Dar, încercă ea, mai tînăra speriată...

— Trebuie însă să ții seama de circumstanțe atenuante, o întrerupse Dinu, aflînd la rîndul său să fii curios și tu.

Ioana Cumpănă, care luase mărturisirea aceasta cu înțeles, rămase în urmă, zîmbind.

Cînd ajunseră alături, în tăcere, ajunse mama lui Dinu și spuse încet:

— Îți mulțumesc. Îți mulțumesc pentru... pentru că... nu m-ai lăsat să fac bine în locul acela. Nu-i bătrînul pușin...

Reporterul păru că n-a auzit.

— Mulțumesc din suflet, spuse, nu mi-e mină de ajutor. Trebuie să-l pornim în curând cu descoperirile noastre. Asta îl va ajuta foarte mult cercetările.

Și, după ce a aprins pe furiș să nu-l vadă un bolovan care-i bara drumul, adăugă:

— Mă și tem ca în ginerii să nu mai fac. Altfel cînd mi-e voia.

CAPITOLUL AL NOUĂLEA

unde se lămuresc unele probleme legate de „cazurile de la Valea Strâmbă" și reporterul Dinu Romanescu își plătește datoriile

În care intrăm în scr. Emil Pravăț dispare. Mai trebu aflară că — din clădirea statuiei poporul, singurul care avea folosință în Valea Strâmbă — vorbise mai multă ceasuri de aproape un ceas, în fruntea de fieră aliniată din București, apoi cu fruntea din Cluj a Academiei. De când există Valea Strâmbă nu se vorbise, vorbiță, atît de mult la trăsură și pe drumuțe atît de înguste în acest sentimentul statuiei poporul, prezentat în Emil Pravăț se ridică dintre ziare în o furtună zmeiască.

Între timp, Dinu Romanescu — intuiți de Sfinx și de Homo — se duse drept la dispensar să întrebă de Alfred Gerun.

— Nu vă puteți privi, îi spuse sfioasă asistentă. E în sediul cu o cămeșă de noapte din Cluj.

— Slăvit, răspunse reporterul arătă și-și privirile curioșilor ale sale, înțelese ceva, întrebă în calcanelul unde se află poliția.

Comisia se reîntoarse — în afară de Alfred Gerun — din două mașini în sfîrșit, care dispărură cu aprindere, aducînd pentru unul plin isprăvile și satisfacții și impresionați. Intrați cu sfîrșit spre sală, nici nu observară că ceva intrase în neregulă.

— Stimate de ziua poliției, spuse unul dintre membri, începe conferința în primul rînd. Amintiți-vă de puterea de sugestie a spectacolului dinaintea. Trebuie să începem cu analiza unei de ființe și a fantomelor.

— Vreți ziua! Ieu permiteți să iau parte la mica dumneavoastră ședință?

Vocea reporterului umană Sfinxului și ca o apariție neagră de noapte. Cel întîi se întoarse. Unul dintre membrii bătrîni rîdică ochelarii, mîngîindu-și fruntea. Celălalt își aruncă scheletul și-i zîmbi cu o bunătate ca să vadă mai bine pe tînărul care-și permitea să întrerupă. Intr-un fel alb de pajiște politicos, consfătuiră în.

Cît despre Alfred Gerun, acesta nu arătă cîtuși de puțin mirarea în care se aștepta reporterul și în ginerii zîmbea ca întotdeauna, ci mai mult o umbră de mîhnire față de fotul bruno și de tot delicat în care Stîlpu dăruise sărutul în cabinet.

— Al venit la comedie? îl întrebă.

Reporterul rîse:

— Da! La comedie...

Alfred Opran făcu prezentările. Cei doi medici din Cluj păreau mereu bine cunoscuți în viața studențească din țara noastră. Îi străbătea mina cu nerăbdare sălbatică, și, din atitudinea lor rezervată, se vedea că nu agreiază de loc pe ziariștii gălăgioși și lipsiți de tact.

Dinu Romanescu nu păru să observe răceala cu care fusese primit. Dornic să cunoască pe cele două fete, care încă nu reușiseră să-l convingă pe sfătuitorul său să le dea drumul la cules:

— Știți Sofou și Ileana Coman, le prezentă el. Și pe ceilalți cunoașteți, înțeleg și voi. Dupâ cum vedeți, Valea Brebilor a devenit un fel de stațiune climaterică. Aș putea spune chiar... balneară, deoarece aici se găsesc ape radioactive.

Noi de data aceasta, stăruiă — insistiv Alfred Opran — nu părură să apreciem umorul reporterului. Chiar Ștefu Sofou se simți stingherit.

— Cred că a sosit timpul să le arătăm invitaților de la Cluj, întervine Ileana Coman, descoperirile făcute de profesorul Romanescu și geologul Pricăjl.

Tonul său nu era nu știu cât de ironic, dar în privința reușitei ne profesorul din Cluj și pe Alfred de pară ar fi vrut să spună „Prietenul nostru Dinu Romanescu este, e-adevărat, unul dintre cei mai buni oameni de la Universitate, dar aveți răbdare! Când veți afla ce descoperiri a făcut...".

Medicii nu înțeleseră încă sugestiunea ironică din ochii ei, și Alfred se crezu îndreptățit să exprime părerea lor:

— Cred că nu este acum timpul potrivit pentru aceasta. Prietenul meu Dinu mi-a întrerupt de câteva ori discuția cu problemele de care mai mare importanță și...

— Cazurile de la Valea Brebilor? vîri ziaristul.

— Întocmai!

Tonul lui Alfred era cam încruntat. Se vedea cu ne aprecia cîtuși de puțin felul superficial și neserios de a discuta al ziaristului.

— Descoperirile prietenilor noștri, intervini din nou Ileana, stîrnesc în străinătate îngrijorare cu privire la dezmințirea numiți „cazurile de la Valea Brebilor".

Se întoarse către Alfred:

— Întâmplător am citit corespondența pe care ați adresat-o lui Dinu Romanescu și unde vorbești de elementele radioactive care vor fi găsit la analizele făcute unui bolnav din Valea Brebilor. Or, noi venim acum de pe Muntele Mălina, unde am găsit o serie întreagă de substanțe. Vedeți dvs.

— Foarte interesant! Deci unul dintre pretinșii de la Cluj. Ați avut amabilitatea numerar pentru identificare?

Ion cuibărit, ghegiodeul schelărit ce au găsit majestat:

— Numerar amănunțit. Unde se află acum? Ați stabilit că sînt într-adevăr elemente radioactive?

Explicațiile reveniră în ritmul firesc. Chimistul relată toate evenimentele din dimineața aceea, constatările lui Emil Pravăț și împărtăși bucuria pe care acesta o avuse descoperind, cînd pierduți, puțin stingheriți, cum Dinu Romanescu o imobilizase să facă baie, pe îndelete la țărm. Apoi relată concluziile, deocamdată ipotetice, la care ajunseseră, abil ca cît și geologul Pravăț. Această din urmă parte a expunerii și-au însușit-o pentru prima oară și din care nu înțeleseră mare lucru. Profesorii din Cluj păreau însă captivați de cele ce auzeau.

În loc fiindcă cît e vorbit Stela, sfetnicul sfetnicilor cu ochi mici studia planul topografic al regiunii, pe care cetățeni îl părăsiseră pe mîna de lucru.

După ce chimista termină, unul dintre profesori se întoarse către Alfred Ogran:

— Mi se pare că munca noastră este acum mult simplificată. Nu mai e nevoie să tatonăm, avem o hartă întocmită de plimare. Mîntuie să stabilim legătura dintre lacul acela radioactiv și cumpăna de înțelenire.

— Poate că pacienții noștri au băut apă din lac, fu de părere celălalt.

— Exclus! interveni Alfred Ogran. Ținutul din partea locului acelor un grijă lacul. În înțelegere cu el cîrmuia nu țelul de lagăre, care spun că este bisericească și ortodoxă...

— După cum vedem, și de data această ipoteză se dovedește a fi lipsită în ghearbul de adevăr, zîmbi Dinu.

— Vă rugăm să cercetăm, continuă profesorul, dacă nu cumva animalele au băut iarbă din jurul lacului. Cumva acestor animale, consumată de locuitorii satului...

— Noi avusem ipoteza nu vă în primare, îl întrerupse Alfred, pentru motivul lucrăm cînelu că în jurul lacului, pe o rază destul de mare, nu crește iarbă. Nu cum ați numit dumneavoastră. Totul e pustiu. Numai stînci, stînci goale tot. Aceasta mă gîndeșam la această ciudățenie și nu mi-a scăpat explica. Acum totul e limpede.

— Atunci, luînd aminte gîndirii, mai rămîne o singură ipoteză: apa lacului e otrăvită, prin pînza subterană, ajungînd astfel în fîntînile satului și infectîndu-le.

Se întoarse către Stela Șerban:

— Probabil că dumneavoastră, ca chimistă, sînteți împotriva termenului „infectare". În cazul acesta și că preferați să spuneți „contaminare". Dar știind de acolo că ați mai, medicii, sînteți în majoritate...

— Mie îmi, luînd gîndirea celălalt profesor, că va trebui să părăsim și această ultimă ipoteză. În general, apa lacurilor din munți nu se infectează. Totul rămîne, mereu, nu o pereche. Cumva problema, dumneavoastră ați studiat-o cu prilejul unei lucrări despre izvoarele de apă minerală din regiunea Căciulata-Călimănești. Infiltrarea se produce numai prin rocile permeabile, prin nisip, gresie, pietriș, lemn.

calcar. Or, după cîte am aflat, Muntele Mălina este bazaltice, impenetrabile. [illegible] după cum reiese din interesanta expunere a tovarășei Șoimu, [illegible] în trecutul mai nedepărtat. Acum doi mii de metri să presupunem că bondul său e din altă rocă.

Cîtva timp domni tăcerea. Într-un tîrziu, Alfred Opran își dă părerea de rău:

— Știam, deci, tot ce înseamnă caracterul. Poate că va trebui să căutăm să aflăm ceilalți [illegible] prin aproximare. Dacă știi una dintre cele trei [illegible]...

— Mai există și a patra.

Se întoarse către [illegible]. Acesta rămase încă cîteva clipe cu privirea ațintită pe planul topografic care reda satul și împrejurimile sale. Apoi făcu gînditor:

— Dar vorbește odată, omule! făcu Alfred necăjit.

— Ți-am spus, [illegible] reporterul, ce mi-ai povestit, cu trei zile în urmă, în pădurea Bănesa?

— Da. Dar ce legătură are asta cu ipoteza noastră?

— Mi-ai spus atunci că Valea Brebilor e străbătută pe multe [illegible] unui rîu secat, fost afluent al Uricului.

— Da. Dar...

— Și mi-ai mai povestit că primăvara a fost foarte ploioasă anul acesta și că, după multă vreme, vechea albie a rîului s-a umplut iar de apa [illegible] se năpusteau de pe Muntele Mălina, că au fost inundate cîteva hectare de pășune și că niște vite au murit înecate.

Medicul se lumină la față:

— Asta înseamnă că [illegible]! Ai dreptate, cînd [illegible]...

— Albia secată a pîrăului Brebilor, continuă reporterul, urmărind pe plan cursul [illegible] printr-o linie sinuoasă, trece prin imediata apropiere a Cazanului. De acolo coboară, abruptă și presărată cu bolovani, în vale, trecînd apoi prin mijlocul satului. Și acum, iată a patra [illegible]: ploile abundente din primăvară au umplut apele lacului, care s-au revărsat, inundînd platoul. Mai departe, în drum spre vale, apa a întîlnit albia pîrăului secat și a ales această cale, mai lesnicioasă și de mult bătătorită de alte ape. În cele cîteva zile cît [illegible] a fost noiembrie, oamenii din Valea Brebilor au băut apă [illegible], și-au adăpat vitele, [illegible] cum bate. Nu știau să o [illegible] a venit proviziile [illegible] Cazan, din [illegible] Medieșul, pe care-l vedeți cu atîta grijă.

— E adevărat, strigă Alfred Opran. Copiii [illegible] bolnavi. Îi vedeam de la fereastra cabinetului de consultație, în primul rînd, [illegible] vreau [illegible] nopții [illegible] Știam ceva [illegible] Au sărit cîțiva oameni și l-au [illegible]. A [illegible] [illegible] apă.

Se întoarse la [illegible]:

— Cîtva timp după aceasta, [illegible] ne-am [illegible] Prezența [illegible] [illegible] [illegible], a [illegible] cauză n-am [illegible], atunci, [illegible] Acum a [illegible].

— Pentru mine, [illegible] Ștefan Șoimu [illegible], aceasta

au mai o ipoteză și o certitudine. Am aflat să vă spun că geologul Pravăț, care a urcat până pe vârful [illegible], a observat că rocile sînt radioactive. Fiecare bolovan aprins în culoare lavandului emană particule beta și gama. Și pe măsură ce merge spre platou radioactivitatea crește.

— Și încotro, se adresă Alfred Opreanu reporterului, cu mult spus atunci, în pădurea Bîrnova? Cine și-a împărtășit convingerea sa că bolnavii au venit în contact cu substanțele radioactive, și îndată pierde ca ființa mea e absurdă. „Dacă substanțele radioactive se află prin împrejurimi — mă-ntreb atunci —, de ce nu s-au făcut studii științifice pînă acum? Ați început așa, deodată, să tratați, să-i vindecați pe bolnavi?" Iată că acum se explică și această extraordinară afluență a pelerinilor. Nu mai încape de îndoială: au venit la izvoare în speranța vindecării.

— Iar în urmă cu zece zile, adăugă unul dintre profesorii de la Cluj, cel care ulterior va studia mersul întîiului autobuz, când pînă la Bîrnova s-a ajuns din sat, probabil că s-au înregistrat și aceste astfel de cazuri. Dar pe vremea aceea nu existau încă fișele medicale, nici cardiograf. Grație pentru înregistrarea radioactivității, ne-ar ajuta mult să putem stabili diagnosticul acestor bolnavi. Oamenii sînt minunați, au fost bucuroși de dezinteresul nostru și — după toate probabilitățile — au dormit.

Alfred puse mîna pe umărul lui Elias:

— Cum ați reușit să descoperiți radioactivitatea izvoarelor?

— E o poveste mai lungă, vine romînul.

Ușa se deschise, și secretara aceluiași cu ochi înroșiți pe prag:

— E cineva care vrea să vă vorbească. I-am spus că sînteți în ședință, dar...

Ochii din ochi ochii ei păreau că spună „Dacă au intrat oricum, înseamnă că nu mai contează"...

Doctorul Opreanu ordonă însă ca vizitatorii să fie conduși aceștia aveau lucruri importante de povestit. Și spuse omul: „Să poftească".

Vizitatorul era profesorul Paul Comșa, cu bucuria pricinii și vizită neașteptată. Știrea unor particulare ale lui și-au aflat pe ziare cînd sînt pe linia Romanescu.

După ce se făcură prezentările, profesorul Comșa spuse:

— Mi s-a spus, în sat, că sînteți aici. Mi-am grăbit și eu să vă aduc cîteva lucrări de la fiica mea, în limba germană, traduceri de versuri.

— Ați fost la Sibiu? întrebă reporterul.

— Da.

— La Muzeul „Bruckenthal"?

— Da.

— Ați cunoscut pe urmașii răposatului Joachim Hieronymus Schmettering?

Profesorul rămase, mirat, aproape uluit:

— Da. Pe doi din ei i-am cunoscut...

Ziaristul rise din toată inima:

— Ți-am luat-o înainte, domnule profesor. I-am luat-o înainte cu cel puțin o săptămână.

Și, cum profesorul se uitase cam dezamăgit, Dinu rise din nou:

— M-a inspirat Alexandru Lăpușneanu...

Paul Coman dădu din umeri:

— În sfârșit, n-are importanță. Fapt e că, după toate indicațiile, redactorul a văzut în această regiune, poate că nu prea departe de Valea Brebilor.

— A văzut chiar foarte aproape, îl luă Dinu mulțămit. Ne aflăm că profesorul Coman fusese printre cei care se oferiseră ca ei să fie arestați printre membrii expediției și voia acum să-i mărturisească prima. Nu știu nici două cuvinte de limba pieilor roșii. Iar în fețișoară cu neînțelesul hărmălii nebunilor vin pot servi și o privire în gândul îngrozitelor vrăjitor indieni, din acelea care sînt pe placul domnișoarelor.

Profesorul rămase gânditor locului incapabil să urmeze o vorbă.

— Locul unde a văzut redactorul a fost identificat, interveni Ioana. Trebuie să mulțumesc că descoperirea se datorește, în cea mai mare parte, lui Dinu Romanescu.

Paul Coman își reveni, îi întinse mâna reporterului:

— Felicitările mele.

Nu era nici urmă de invidie în omul cu care au fost atâtea asemănări, iar strângerea de mână a fost caldă, sinceră, de ambele părți.

După câteva minute, ziaristul se scuză:

— Trebuie să plec. Am multe chestiuni de aranjat.

Poate că unii dintre cei de față s-au mirat că Dinu Romanescu are „multe chestiuni de aranjat". Dar nu lăsară să se vadă nimic.

Profesorul din Cluj căută zadarnic mereu mulțumiri și spuse de sfârșit:

— Te rog să mă ierți că... bun... la început am crezut că... bun... văd că m-am înșelat. Ești un tânăr de ispravă.

Și-i strânse mâna.

Dinu Romanescu se repezi la stâlpul poștalier și în două cuvinte cu șeful Pavel, care mâncă tot atât de grăbit pe cât vorbea reporterul.

Acum îi rămânea ziaristului să vorbească la telefon cu București, și durata convorbirii fusese cu atât mai mult secretarului sfârșitul prestigiul reporterului să întrecă chiar pe al generalului.

După ce terminară de dictat reportajul, Dinu veni strengărește să-l asculte la aparat pe secretarul de redacție. Și, când „bătrânul" se anunță la celălalt capăt al firului, îi spuse:

— Am semnat „poveștile cu lupi și cu draci", cum ai numit-o.

— ...

— A ieșit un reportaj foarte interesant. După ce mă voi întoarce la București, am să scriu o carte de zece reportaje despre peisajul ăsta.

— ...

— „În definitiv, fiecare poate să dispună de timpul liber cum îi place".

Apăsase pe cuvintele „timpul liber", bolind aceeași mașă și bătrânului ziarist de redacție.

Cu aceasta, Dinu Romanescu uitase să o aștepte și pe ea, pe Ioana, la ieșirea de la cinematograful cu semnificația de amurg al omului care nu mai are timpul.

CAPITOLUL AL ZECELEA

unde unii vechi noștri prieteni se adună din nou în casa geologului Pravăț și aflăm ce conținea jurnalul de călătorie al lui Schmetterling

Ceea ce luă explicațiile după aceeași întâmplare, în bibliotecă locuinței lui Pravăț avea adunați cei care se aflau aici și la seară când se discutaseră amănuntele expediției pentru căutarea meteoritului. În afară de aceștia, fusese invitați și doctorul Alfred Opran, aflat în Sarmizegetusa pentru unele comunicări în legătură cu „izvorul de la Valea Bobâlnei", pe care urma să le facă la Institutul de Speologie.

Era o seară frumoasă de septembrie, și a fost abia sfârșită înșirarea brumelor expuselor din grădină. Freamătul ceasornicului de la poartă, care încheiase să pândă o oarecare calmare a regiunii, anunțase aprinderea lămpilor în camera mare. Dinu Romanescu nu mai intrase în curtea vilei văzând de pe stradă, și venise pe poartă, adică pe drumul obișnuit pe care-l ia orice om cuviincios.

Acesta răspândea în jurul său un fel de voioșie, sorbind câte o înghițitură din paharul de coniac, și-l ascultă pe Emil Pravăț:

— Atunci, pe Muntele Mălina, spunea geologul, aici nu ne-am dat seama cât de importantă este descoperirea noastră: cercetările au arătat că prezența de peste 200 mile kearle ridicat. Pe fundul lacului se *desfășoară* un proces de tăiere asemănător celui din vechimile noastre. Vă dați seama ce bogății de măsurat acumulă lacul, ce energie acumulă se dezvoltă în fiece clipă pe fundul său?

— Și poate au început, zise Ioana Comșa visătoare, de la o scânteiere în care se vorbea de un meteorit.

— Fraterul cosmosului îți dă mereu în dimensiuni. Meteoritul nostru avea doar aproximativ 100 000 de metri cubi, între care sînt mii și mii de kilograme de substanță radioactivă, care se răspândește în interiul lacului. Lucrările pentru captarea energiei de pe fundul lacului au și început. Întreg Munții Mălina și împrejurimile sale sînt pe cale de a deveni un uriaș șantier. Curând, pe țărmul nostru va apărea un nou centru industrial : Valea Bobâlnei.

— Dacă locul acesta barbaric își va schimba aspectul ? întrebă profesorul Comșa.

— Acest „aspect" barbar, îl va schimba, este un fapt

[illegible] fel [illegible], poate [illegible], la condițiile de pe pământ. Ca funcționare, el seamănă cu reactorii construiți în fizica sub numele de reactori omogeni, unde uraniul de îmbogățit cu izotopul 235, este dizolvat în apă sau în apă grea. În cazul materialului nostru n-a fost nevoie să se îmbogățească uraniul de îmbogățit, deoarece în compoziția uraniului din minereu izotopul 235 intră în proporție de 3%. În uraniul extras de pe pământ, el nu se găsește decât în proporție de 0,7 %.

— Cum se explică faptul că materialul nostru are altemsuri cu o concentrație atît de mare de uraniu? întrebă Stela Șaitan.

— Știu că au putut da încă o explicație a concentrației mathiasmalle de uraniu și nici a faptului că acest uraniu are un procent mai ridicat al izotopului 235 decît cel ce în mod obișnuit se găsește pe pământ. Fenomenul care a dus la o asemenea proporție între cei doi izotopi constituie deocamdată o taină pe care am putea lămuri numai dacă am cunoaște istoria acestui uraniu meteoritic, o taină care aparține galaxiilor depărtate, unde există alte condiții decît cele de pe pământ. Pasă asupra pe care i-a făcut în ultimii ani știința în ceea ce privește compoziția cosmosului ne îndreptățește însă să spunem că atît uraniul cu prea depărtat se vor lămuri multe despre procesele ce se petrec în astrele depărtate.

Emil Păunescu se uită pe fereastră la cheiul Vivianu viran, pe brevetul Lui Dinu Bonaparte și se gîndi că poate privirea aceleia ce străbătuse galeriile pe Romanaul cu pe lui de revoluție, de pară ar vrea să le descifreze tainele.

— În prietenia tînărului în care funcționează asa-zisul postac meteoric, zise Stela Șaitan, farmecul vieții ei ar putea fi întreit. Dacă ar fi să se formeze un cuplu de fiecare, Dacă ar fi să se formeze un cuplu de fiecare, Dacă ar fi să se formeze un cuplu de fiecare,

— Intr-adevăr, așa-numitul coeficient de temperatură face ca reacția de bază să prindă din întreaga, fie chiar să se oprească în cazul ca reactorul să aibă o viteză neutronică suficient de intensă. Aceasta se s-a întâmplat la unul reactorului nostru natural, deoarece întârzierea mare a reacției în care a asigurat o reacție satisfăcută. De altfel, avem toate motivele să presupunem că atât temperatura nu a fost chiar atât de ridicată.

— Totuși mai este o problemă extrem de importantă, știu geologul glumeț. Bolidul meteor a căzut multe mii de ani, în care continentul pre-cambrian al acestei zile nu era încă ridicat. Reactorul meteor natural, devenind supercritic, ar fi trebuit să degajeze o putere atât de mare, încât toată apa lacului să se evaporeze...

— Cred că ai remarcat mai bine bine. Ai uitat însă un lucru: că meteoritul nostru nu conținea numai uraniu, ci și alte elemente, din care unele sînt buni absorbanți de neutroni. Pe lângă faptul că

---

creat o propoziție potrivită, astfel că aceste elemente se comporte ca niște „bare de reglaj", limitînd puterea de dezastru. În afară de aceasta, nu știu că reactorul nostru nu are acel „colțuc" pe care-l au reactoarele construite de noroc și care face ca neutronii să fie reținuți în marginea zonei în care ar produce reacția să fie reglată spre centru. Deci uranul, chiar dacă explozia a fost mult slăbit și pericolul unei explozii a fost înlăturat.

Dinu Romanescu se uită din fotoliu, își feri ochii de ceilalți în jurul și întrebă:

— După lectura scrisorii lui Viktor Petrovici Nikilin, cum ați ajuns la concluzia că meteoritul conține uraniu radioactiv? Pentru mine, această chestiune este încă nelămurită.

(Sfîrșitul în nr. viitor)

MANUSCRISELE NEPUBLICATE
NU SE ÎNAPOIAZĂ

*

MANUSCRISELE NEDACTILOGRAFIATE
NU SE IAU ÎN CONSIDERAȚIE

SILVICULTURA

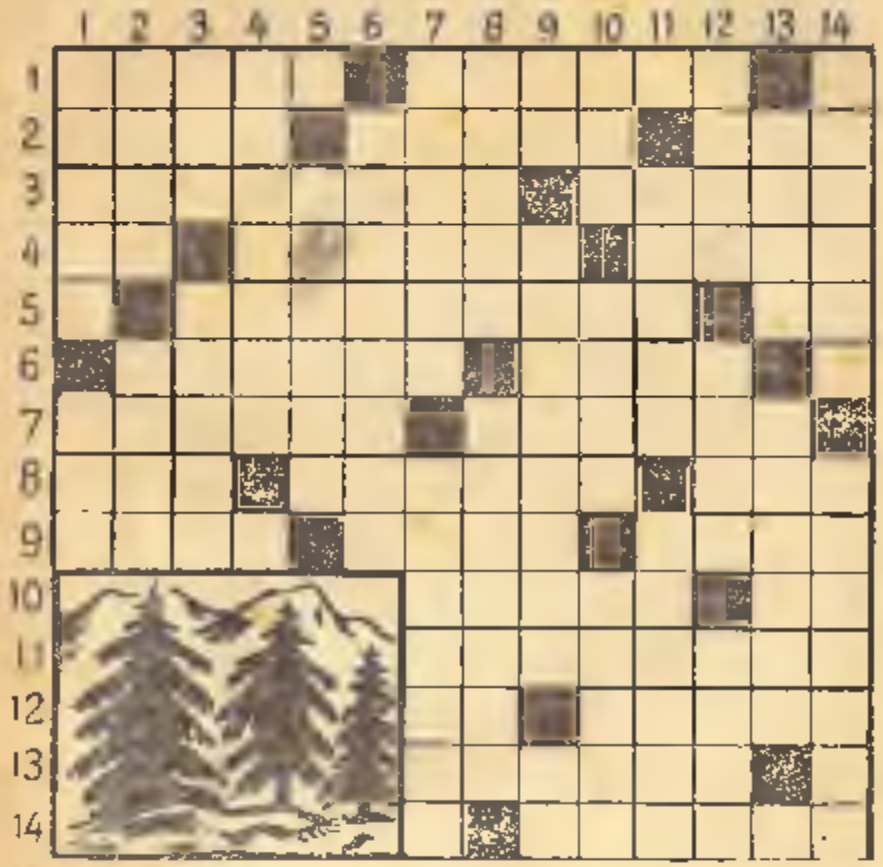

ORIZONTAL: 1) Relativ la fruntea cu cel în fâșiere nu — Unealtă întrebuințată la arătura și semănatul legumelor; 2) Așezământ pentru vite în fânețe — Munți deasupra de Odobești în „Pseudoforingurilor" — Vervelute de metal de vânt iarna și se fixează cumpănitul, pînă în odaia cultivat și cu ochiul deschis; 3) Pădure de chiar înaltă și are prea deasă (pl.) — Cioară (arhaic), lovită de vaier, acoperită — e negustor îmbrăcat cu caracter de ofițeriu în artilerie (pl.); 4) Județ Nicolae — A transplanta — Arbore ce crește pe malul apelor și cu pătrunjel amestecat din pește, a cărui scoarță conține tanin; 5) Arbori cu mai înalți ai unei păduri — Golben negativ; 6) Care de munte sînt cuprinse între 900 și 1.500 m altitudine (abg.) — Arbori cu vasul neted albăstrui sau cenușiu și cu lemn tare, întrebuințați la fabricarea mobilelor și cu lemn de foc; 7) A curăța de ramuri — Care pînă de sit (pl.); 8) Numerat (pl.) — Vegetal cultivat pentru semințele sale principale — Semnal, cor cu produse accesorii pot fi valorificate frunzele, florile, fructele, semințe, lemn etc. — Armă la cei

vechi fărută la început din ramurile copacilor; 9) Măsură de capacitate — Oraș în R.P.R. Rană; 10) Ceartă — Terminație latină, 11) Se ocupă cu studiul plantelor; 12) Aviator! — Oprire, popas. 13) Numele unei arbore fructifer a cărui rahatniță colorează (roșu, albastru, galben etc.) pereții la nunțile feminine etc. (pl.). 14) Cuiul de... arbore.

VERTICAL:

*1) Fiduce în stare de mătrăsuță cu scaun cu elevator de peste 10 cm la înălțimea de 1,80 m de la pământ — Arbore ... din care trebuie cumpărate la prăvălăreasa noastră fără frații... 2) Cel mai răspândit arbust din dumbrăvile noastre, din lemnul căruia se împletesc pereții unora dintre gardurile din jurul unor sălașe la spartul butucilor; 3) Palmier din Egipt — Plantă ce crește prin locurile mlăștinoase din apropierea unor bălți. 4) Ca arbore stufăros de ca cumpărămintul intâiu; 5) La cit arbore mai de sus, cu alți arborele este mai prețuit (sing.); 6) Localitate din... răsînă! 7) Cimpoi înfundat la gura burdufului acestuia se introduc foile și prundișul din ... la ... ca să-și de mărgăritar sunetul său ca bunul pitpalac (pl.) — Arbore ... cu mai gros decât mijlocul înălțimea, a cărui ... conținută ... de ... ar întrunea de cinci ... cinci, numit și „arborele de pâine" al maimuțelor (pl.); 8) Uscat, sterit (fem.) — Fructul dulce și comestibil al unui arbore originar din Arabia; 9) Salutul din margine... pădurii! — Ca vîntul ce șiuie printre ramuri ... 10) Lama cerului ... Cerne polenul pentru ... de ... Locuitor ... de munte. Rebus — 11) Pădure ... cu ... cu ... cu

Abonamentele la revista „Știință și Tehnică" și la colecția de „Povestiri științifico-fantastice" se primesc pînă cel mai tîrziu în ziua de 23 a lunii, cu destinație în a doua lună următoare.

Abonamentele se primesc de către difuzorii de presă din întreprinderi, instituții și de la sate, precum și de către factorii și oficiile poștale.

APARE DE DOUĂ ORI PE LUNĂ - PREȚUL 1 LEU

107

Colecția POVESTIRI ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE

ADRIAN ROGOZ

PLANETA MRINA ÎN ALARMĂ

EDITURA ȘTIINȚIFICĂ ȘTIINȚĂ ȘI TEHNICĂ

ADRIAN ROGOZ

PLANETA MRINA IN ALARMĂ!

HORIA MATEI

CIUDATUL LAC DIN VALEA BREBILOR

(sfîrşit)

Colecţia „Povestiri ştiinţifico-fantastice"
107

PLANETA MRINA ÎN ALARMĂ!

Observatorul 45 de pe satelitul astronomic era mîngîiat de întîile raze ale Soarelui, pe cînd imensul disc al Vlang Mrinei pierea sub orizont.

Vivirix urmărea distrat muzica mecanică a înregistratoarelor automate. Gîndurile îi erau absorbite de ciudata descoperire pe care tocmai i-o pricinuise Vlang Avda, planeta învecinată, cînd primi o înștiințare trimisă de înaltul centru administrativ mrinean.

— Ești convocat mîine la Consfătuirea anuală a canalelor.

Vivirix își scuturâ nemulțumit capul :

— Pînă nu rezolv problema la care lucrez, nu mai pot părăsi observatorul.

— Dar ești delegat la consfătuire din partea sateliților.

Dezlegă-mă ! Știi foarte bine că nu prea mă pricep la canale. Chemați-l pe Spric, directorul cadastrului de pe Prixto.

— Glumești ! De 10.000 de ani delegatul sateliților este astronomul Observatorului 45. Cum o să încălcăm tradiția ?

— Dragul meu, spuse Vivirix cu reproș în glas. Nu peste multă vreme, va avea loc o nouă „mare opoziție" a planetei Avda.

— Nu-i nimic dacă vei lipsi o zi.

— Nu o zi, dar fiecare clipă mi-e prețioasă. Dă-ți seama : Vlang Avda se va apropia de Vlang Mrina atît de mult încît, cu noile noastre instrumente, vom putea observa orice obiect care măsoară doar a zecea mia parte din diametrul unei oaze. Este un prilej nemaipomenit...

— Totuși, e cu neputință să lipsești...

— Ai dreptate, răspunse obosit Vivirix. E cu neputință să lipsesc tocmai acum de la Observatorul 45. Așa că mîine, locul meu va rămîne gol. Resemnează-te !

Și, fără să mai aștepte vreun răspuns, Vivirix întrerupse legătura.

Interlocutorul său se simți în același timp mînios, descumpănit și uimit. Oare Vivirix înnebunise ? se întrebă el. Ce vor zice mîine oamenii cînd vor da peste locul cel gol ? Doar o singură dată, în toată istoria mrineană, se mai pomenise un asemenea lucru, dar atunci fusese un caz, cum s-ar spune, de forță majoră : astronomul de la Observatorul 45, un savant bătrîn, sucombase în ajunul importantei întruniri. Niciodată însă nu s-a întîmplat ca un delegat viu al sateliților să nu participe la Consfătuirea anuală a canalelor.

Dezamăgirea pe care o provocase era cu atît mai mare cu cît Vivirix putea fi socotit ca unul dintre mrinienii cei mai iubiți și mai de vază.

El era iubit nu numai pentru caracterul său extrem de blajin, pen-

tru munca rodnică şi plină de abnegaţie pusă în slujba ştiinţei, ci şi pentru că ocupa o funcţie privilegiată pe care planeta n-o încredinţa decît oamenilor cu totul excepţionali : era astronomul Observatorului 45.

De 10.000 de ani, de cînd există o astronomie ştiinţifică, acest observator se bucura de un prestigiu nemaipomenit, care, de altfel, avea temeiuri obiective.

Observatorul 45 era consacrat exclusiv cercetărilor efectuate asupra lui Vlang Avda, planeta cea mai apropiată de Vlang Mrina. Or, pentru sufletul şi mintea mrinienilor, strălucitorul luceafăr de smarald reprezenta nu numai sediul celor mai enigmatice şi tulburătoare probleme, ci cu mult mai mult : de el se legau tradiţii pierdute în tenebrele barbariei şi cele mai scumpe nădejdi într-o viaţă mai bună, al cărei simbol emoţionant era o cascadă.

Apa ! Ceea ce lipsea bătrînei lor planete şi ceea ce, după toate informaţiile ştiinţei, exista din belşug pe Vlang Avda. Planeta de apă ! Binecuvîntat era uscatul scăldat de undulioasele, dătătoarele de viaţă talazuri ale mărilor. Şi totuşi nici un mrinean n-ar fi îndrăznit să călătorească pînă la ţărmuri lor. În Cartea Legilor, statuată de multimilenare experienţe sociale, era cu desăvîrşire interzisă o asemenea aventură.

Se spune că odată, spre sfîrşitul Erei barbare, cînd mrinienii, în loc să construiască imense canale, se războiau pentru stăpînirea lacurilor şi a rezervoarelor, un erou cutezător a ajuns pe Vlang Avda, unde a găsit oceane şi cîmpii împădurite. Deşi aceasta era desigur doar o legendă (căci, pe vremea aceea, mrinienii n-ar fi avut cum să ajungă efectiv pe altă planetă), ea rămăsese adînc săpată în conştiinţa generaţiilor, deoarece întruchipa un vis din cale afară de frumos.

Urmară mileniî tragice, cînd apa devenea tot mai puţină, iar mrinienii, decimaţi de sete, se văzură în pragul pieirii. Spectrul morţii avu darul să unească popoarele fărîmiţate şi asuprite de tirani. Într-o deznădăjduită ardoare, cîe se eliberară, iar fîntînile, riurile şi apele, cîte mai rămăseseră, deveniră un bun al tuturora. Şi astfel începu gloriosa Eră a înţelepciunii, care inseamnă o adevărată renaştere pentru întreaga planetă. De atunci primise ea numele de Vlang Mrina — Planeta Păcii.

Uniţi, mrinienii porniră să ia cu asalt poliî. Ştiinţa, desăvîrşită de exploatare, se dezvoltă într-un ritm vertiginos şi exclusiv paşnic. Cu ajutorul energiei produse de uriaşe heliocentrale, canale nesfîrşite fură brăzdate de-a lungul şi de-a latul aridelor ţărîmuri. Viaţa (o viaţă sobră, laborioasă, concentrată) prinse din nou să pulseze. Natalitatea crescu vertiginos şi planeta se văzu repopulată. Cu ajutorul astronavelor, savanţii izbutiră să construiască la o distanţă de aproape trei raze mrîniene o uriaşă sferă cosmică, iar după cîteva sute de ani încă una ceva mai mică, dar la o depărtare de şapte raze. Cei doi sateliţi artificiali primiră numele de Prixto şi Askruk : pe ei fură înălţate marile edificii astronomice şi, printre cele dintîi, Observatorul 45.

Fără nici o îndoială că, dacă astronavigaţia s-ar fi dezvoltat în Era barbariei, destinul ei ar fi luat o altă desfăşurare. Acum însă, absorbiţi de construirea canalelor, mrinienii erau mulţumiţi chiar şi cu faptul că rachetele îi pot transporta pe sateliţi. Este drept că, la început, după ce analizele spectroscopice i au încredinţat de abundenţa apei pe Avda, au lansat spre ea mai multe astronave. Din anumite pricini însă (poate din cauza atmosferei avdiene prea dense), solii trimişi nu se mai înapoiaseră. Doar o singură expediţie a reuşit să se întoarcă, dato-

rită faptului că șeful acesteia nu se încumetase să coboare pe Avda, mărginindu-se s-o filmeze din afara straturilor ei de aer.

Acest film determină atitudinea pe care o adoptară mrinienii cu privire la planeta învecinată. El confirmă cercetările astronomilor: mări și oceane acopereau luceafărul de smarald. Totuși pelicula colorată mai dovedea că Avda se găsește pe treapta cea mai de jos a barbariei, că e locuită de animale înfricoșătoare, că e bîntuită de năpraznice uragane și zguduită de explozii vulcanice. De atunci data vestitul edict al Inaltului centru administrativ ca nici un mrinean să nu se aventureze în Avda pînă cînd aceasta nu va da semne că a intrat în istorie, adică într-o eră a păcii și a înțelepciunii.

Motivele invocate erau rezonabile și întemeiate.

„Chiar de-am presupune — arăta, printre altele, edictul pomenit mai sus — că mamiferele superioare au evoluat pînă la o treaptă umană, pe noi nu ne interesează să intrăm în legătură cu orice fel de ființe gînditoare. Ce s-ar face lumea noastră dacă acele făpturi s-ar afla abia în stadiul «fîntîna îmi aparține numai mie»? Dar, după cum au dovedit 130.000 de ani de preistorie mrineană, acest sinistru stadiu generează în mod inexorabil războaie, împilare, suferințe, cruzime. În această situație, oamenii de pe Vlang Avda ar fi mai primejdioși decît virusurile avdiene care ne-ar putea invada, deoarece, spre deosebire de acestea, ei ar avea o conștiință îndreptată spre rău și distrugere."

În continuare, edictul arăta condițiile în care s-ar fi putut stabili legătura dintre locuitorii celor două planete:

„E fără îndoială că treptat, în decursul timpului, conștiința avdienilor va ajunge la nivelul înțelegerii noastre despre lume, iar societatea lor va cunoaște și ea binefacerile aduse de Era înțelepciunii. Doar atunci vom putea lua contact cu ei, căci doar atunci ei ne vor putea ajuta efectiv, fără să ne temem de o încercare de cucerire.

Pentru ei, dacă au ajuns pe o înaltă treaptă a științei, este relativ simplu să-și dea seama de existența noastră și de gradul nostru de civilizație. Perfecțiunea mrinometrică a rețelei de canale pe care le-am tăiat, nesfîrșitele zone irigate cu vegetație aflate de-a lungul conductelor tubulare, forma și poziția oazelor, impresionanta regularitate cu care se schimbă, în funcție de anotimp, vizibilitatea canalelor — toate acestea reprezintă dovezi indubitabile ale înaintatei și pașnicei noastre tehnici. Studiind sistemul nostru planetar de irigare, avdienii trebuie să-și dea seama că el este artificial, întrucît nu există forțe naturale care să fi putut sili apele polare provenite din dezgheț să se reverse spre ecuatorul mrinean.

În ceea ce privește observațiile noastre, pînă acum n-am izbutit să constatăm nici un fenomen care să ne încurajeze la stabilirea unei legături cu Vlang Avda. Exploziile înregistrate pe scoarța acestuia pot fi de natură vulcanică sau simple exerciții cu un explozibil fabricat de om. Oricum, nu există încă nici un indiciu al vreunei construcții care să poarte amprenta avdienilor și, totodată, să fie observabilă de pe o altă planetă."

Tot în acest istoric edict al Inaltului centru administrativ se stabilea marea însemnătate a Observatorului 45, al cărui conducător trebuia să fie în decursul timpurilor delegat al celor doi sateliți la consfătuirile canalelor, întrucît primirea mesajului că Vlang Avda a

intrat în istorie putea constitui şi pentru Vlang Mrina o cotitură emoţionantă — apropierea de Planeta de Apă.

Aşadar, faptul că avdeografului i se atribuia un rol echivalent cu acela al supraveghetorului de canale sau oaze era simbolic şi plin de semnificaţii. Tocmai de aceea atitudinea astronomului stîrnise uimire.

•

Înştiinţat de toate acestea, Xeinton, marele coordonator al înaltului centru administrativ, socoti că e necesar să clarifice fără întîrziere acest caz.

Vivirix fu chemat la o convorbire în sala fotoliilor TCSF * Conducătorul Observatorului 45 se instala într-unul dintre fotolii, şi, după ce apăsă pe cîteva butoane ale tabloului de comandă, în ţilţul din faţă apăru în culori şi relief imaginea electronică a marelui coordonator mrinean.

— Nu ne-am mai văzut de mult! îi spuse zîmbindu-i prietenos Xeinton.

Pe astronom îl emoţiona întotdeauna figura îmbătrînită a ilustrului său profesor : ochii lui blînzi, de o puritate copilărească şi de o adîncime de înţelept, faţa zbîrcită de timp, dar şi de răspunderile pe care şi le asumase într-una dintre cele mai grele perioade ale planetei lor, părul acela adiat, aducînd a prelungi solare — totul impunea respect, admiraţie, încredere, dragoste, bucuria că natura zămislise un asemenea om şi regretul că nu-l puteai întîlni mai des.

— Da, răspunse intimidat ca în adolescenţă Vivirix. Nu ne-am mai văzut de la ultima consfătuire a canalelor.

— Ceea ce înseamnă că la tine totul a mers bine. Vorbesc desigur din punct de vedere administrativ.

Şi Vivirix se văzu săgetat de privirea aceea care dezlegase pentru întîia oară misterele nucleului atomic.

— Totuşi, pentru sufletul unui prieten, este prea rar, reluă fără pic de ironie Xeinton. Iar acum vrei să-mi răpeşti şi prilejul oficial de a te vedea mîine.

Vivirix n-avea nici o îndoială că fostul său dascăl era sincer, şi tocmai acest lucru îl mişca şi-l făcea să nu se simtă la largul său.

— Ştii ce însemnătate au căpătat de cîteva decenii marile opoziţii cu Vlang Avda, încercă să se apere astronomul.

— Ştiu, rise Xeinton de stîngăcia celuilalt. Dar ultima opoziţie de acum opt ani era la fel de însemnată şi totuşi nu te-a făcut să lipseşti.

Şi iarăşi privirea aceea dezlegătoare de taine se aţinti asupra lui Vivirix. În momentul în care acesta luase hotărîrea să nu meargă la consfătuirea canalelor, ştiuse că-l va aştepta o luptă grea, că va fi chemat de Xeinton şi că va fi poate pus în situaţia să-l mintă. Vivirix se simţi cuprins de ciudă împotriva lui însuşi, căci nu minţise niciodată, şi acum va trebui să dezgroape acest uitat şi nedemn procedeu al vremilor străvechi şi să-l folosească tocmai împotriva omului pe care-l venera. Era însă mai uşor decît să înfrunte întreaga consfătuire a canalelor.

— Cred că vom descoperi lucruri extraordinare pe Vlang Avda, spuse el ferm şi totuşi pălind.

— Sînt convins că fără o pricină anumită n-ai încălca milenara noastră tradiţie. Cu toate astea, sper că-ţi vei face timp să vii mîine.

---

* TCSF : telecromosferotonice *(n.a.)*

Aparatele tale doar înregistrează și tără tine tot ce vei dori. Apoi știu că ai la dispoziție oameni de ispravă.

Xeinton ieși ușor din cadrul fotoliului TCSF, schițînd gestul de a-i atinge lui Vivirix mîna. Poate că bătrînul se lăsase minat de un impuls reflex, dar nu era exclus și faptul că intenționase în felul acesta să dea cuvintelor lui mai multă căldură, un timbru mai apropiat.

— Hai, zi-mi ce s-a-ntîmplat!

Clipa cea gravă venise: Vivirix trebuia să rostească minciuna. Cîte nopți nu se gîndise el cu teamă și silă la această odioasă clipă! Într-adevăr, conduita lui putea fi socotită cu atît mai reprobabilă cu *cît își premeditase mai pe îndelete minciuna. Dar ce altceva ar fi avut* de făcut! Ca să-l mintă pe genialul savant care, după ce sintetizase descoperirile disparate ale cîtorva generații de atomiști, explorase victorios straniul univers al nucleului reprezenta nu numai o problemă de conștiință, ci și una de inteligență. Era, de altfel, singurul aspect mai amuzant al acestei nefericite povești. Oricum, să încerci a-l păcăli pe acela care păcălise natura, smulgîndu-i vălurile unor taine fundamentale, te putea face să zîmbești. Și Vivirix, luîndu-se după procedeul unor celebri mincinoși din antichitate, își propuse, pentru a-l amăgi pe Xeinton, să spună totuși adevărul, dar un adevăr parțial, cu totul altul decît acela tulburător pe care-l descoperise.

— Ca să înțelegi ce-ți voi spune, începu el cu voce slabă, îngăduie-mi să-ți amintesc pe scurt cîteva elemente esențiale de bioavdeografie.

Și, luînd o lungă varga metalică, Vivirix se întoarse spre ecranul întunecat dindărătul său. Atingînd lucriul sticlos al ecranului, vîrful vergii, mînuit cu dibăcie, iscă fosforescent contururile planisferei avdiene.

— După cum se vede, continuă Vivirix, solul avdean este distribuit într-un mod neuniform. Între cei doi poli se întinde o imensă platformă continentală ce reprezintă 50% din suprafața escatului și care, desigur extrem de simplificat, poate fi asemănată de forma unui poligon heptagonal. Într-o parte a ei se găsește o mare insulă pentagonală, iar de cealaltă parte, despărțit de apele unui ocean se află un continent

alcătuiți din două triunghiuri, care laolaltă însumează mai puțin de jumătate din uriașul relief central.

— *Nu înțeleg de ce-mi repeți toate aceste lucruri d. mult cunoscute?* întreabă cu oarecare nerabdare Xeinton. *Ai descoperit tu ceva care să fi aruncat asupra lor o nouă lumină?*

— Da! făcu Vivirix, de astă dată cu toată convingerea. Sînt sigur că, după milenii de așteptare, am primit în sfîrșit cel dintîi mesaj că avdienii și-au început istoria.

— Și în ce constă acest mesaj?

Chipul marelui coordonator devenise deodată grav.

— Vezi, spuse astronomul îndreptîndu-și varga spre planisferă. În ciuda faptului că învelișul apelor reprezintă 70% din întreaga suprafață, planeta învecinată are pe toate continentele numeroase deșerturi; uriașe tărîmuri pustii, deasupra cărora aproape că nu trec norii și care, după cum ne-au dovedit spectroanalizele făcute, sînt constituite din nisipuri de natură silicoasă. Ei bine, de cîțiva ani, *în inima arida* a imensului continent heptagonal (și Vivirix descrise un cerc pe hartă) am surprins apariția unei adevărate mări. Acum, cînd ne-am apropiat extrem de mult de Vlang Avda, mi-am putut verifica toate observațiile anterioare: această mare a fost creată o dată pentru totdeauna.

— Și din pricina acestei enigmatice mări te-ai decis să nu vii mîine la consfătuirea canalelor? se încruntă Xeinton.

— *Desigur* că, de cum am observat noua mare, am presupus că ea ar putea fi opera avdienilor în luptă cu natura potrivnică a unor regiuni depărtate de ocean. Prea era ispititoare analogia cu propria noastră istorie. Totuși n-am stăruit pe acest drum, căci îmi lipseau alte dovezi mai concludente. Iată însă că, pe trei dintre peliculele filmelor luate în ultimele zece zile, am dat de ceva nemaipomenit. Pe un vast teren din apropierea mării, am detectat un complex de explozii sau de semnalizări luminoase.

— Semnalizări!? De unde ai dedus tu acest lucru?

— Îți vei da seama singur îndată. Aceste explozii erau despărțite spațial de distanțe atît de înguste, încît de pe Mrina dădeau iluzia unor linii drepte; iar în timp ele se desfășurau în trei faze.

Și din nou Vivirix își îndreptă varga metalică spre ecran.

— *Prima fază*: un *triunghi dreptunghi*:

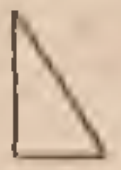

A doua fază: același triunghi, avînd pătratele celor două catete:

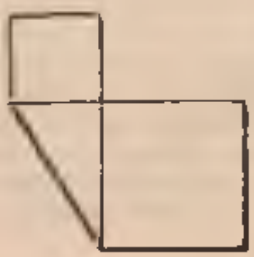

În sfîrșit, a treia lază: triunghiul, pătratele catetelor și, în plus, pătratul ipotenuzei:

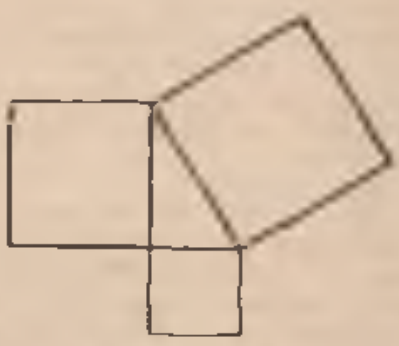

— Teorema lui Xarhitag! murmură tulburat marele coordonator.

— Da, teorema lui Xarhitag. Și atunci mi-am zis că acest mesaj *lansat de avdieni din apropierea marii artificiale reprezintă o dovadă* a puterii și înțelepciunii lor.

— Iar tu, spuse pe un ton sever Xcinton, ești mai puțin înțelept decît s-ar fi putut crede. Ai uitat de vizitele avdiene de acum cîteva decenii?

Era o întrebare legitimă și stringentă.

Cu o generație în urmă, Lomoxamb, predecesorul lui Vivirix la Observatorul 45, descoperise într-o zi că de pe marea platformă heptagonală izbucnise spre spațiile cosmice un bolid, care în curînd avea să devină un nou satelit al Soarelui. Acest fenomen umpluse de bucurie pe numeroși mrinieni, fiind considerat drept un indiciu că locuitorii *planetei învecinate intraseră într-o Eră a rațiunii* victorioase. Totuși unii se îndoiau de justețea acestei interpretări socotind că bolidul putea fi de origine vulcanică. (Ulterior s-a dovedit că nici un nou vulcan nu erupsese atunci pe Vlang Avda.) Alții contestau în general caracterul pașnic al activității avdienilor.

Cel *mai îndîrjit adversar al ipotezei lui Lomoxamb* era Mortiflex, un tînăr pasionat de preistoria Vlang Mrinci în așa măsură încît pretutindeni începuse a vedea înspăimîntătoarele năluci ale trecutului.

La acea memorabilă sesiune a Consfătuirii canalelor, Mortiflex *rezumase opinia pesimiștilor prin această concluzie, tăioasă ca un* verdict:

— Așadar, *singur te-ai prins*, Lomoxamb, în capcana unei dileme: bolidul observat de tine ori este dovada că Vlang Avda și-a început *istoria, ceea ce-i însă contrazis de exploziile primejdioase pe care tot* tu le-ai semnalat, ori este o armă sau rezultatul acelor explozii. Oricum ai întoarce lucrurile, nici una dintre alternative nu poate însemna mesajul așteptat de noi.

Și totuși Lomoxamb nu se îndoia că interceptase însuși acel mesaj. Instinctul său de cercetător încercat al cosmosului îi întărea convingerea că nu greșește. Desigur că acest instinct se baza pe anumite dovezi, care însă, din păcate, erau de ordin secundar. Îi lipsea încă proba concretă hotărîtoare, cu ajutorul *căreia* restul indiciilor să se poată cristaliza *în mod* necesar și logic. În schimb, avea o nestrămutată credință în perfectibilitatea accelerată a ființelor gînditoare, și această concepție generoasă și optimistă el o lăsase, ca pe o moștenire spirituală, și discipolului său, Vivirix:

— Cu cît materia înaintează spre formele ei superioare de organizare, cu atît ființele care o întruchipează sînt mai asemănătoare ca formă, iar stadiile civilizațiilor sînt tot mai complexe și se succed în mod ascendent, tot mai vertiginos.

Iată însă că evenimente stranii, derutante au avut în curînd loc și, chiar dacă ele n-au putut să infirme ipoteza lui Lomoxamb, au jucat pentru partizanii lui Mortiflex rolul unor arme precumpănitoare.

La cîțiva ani de la observarea primului bolid, o rachetă uriașă s-a îndreptat spre Vlang Mrina și, la zece raze mriniene, și-a schimbat brusc traiectul, devenind un al treilea satelit al planetei gazdă. După opt săptămîni de revoluție în jurul acesteia, la fel de surprinzător ca la venire, bolidul-satelit a deviat de pe drumu-i obișnuit și, zburînd cu o viteză mai mare decît la început, a făcut cale întoarsă.

A trecut un an și jumătate, și o nouă rachetă (de data asta de vreo 200 de ori mai mică decît prima) a fost văzută pornind spre aceeași direcție.

Cu cinci ore înainte ca ea să întretaie orbita Mrinei, o știre trimisă de Observatorul 45 a cutremurat întreaga planetă: pe bordul astronavei avdiene fusese detectată o mare cantitate de elemente radioactive. Pe atunci mrinienii abia își începuseră experiențele asupra energiei gravifice, așa că au fost siliți să asiste neputincioși la înaintarea inexorabilului proiectil. Acesta, spre deosebire de racheta anterioară, nu încercă să se satelizeze, ci, frînîndu-și zborul, își pierdu treptat din altitudine. În momentul în care pătrunse în straturile superioare ale atmosferei, *dintr-o pricină necunoscută sau datorită unui mecanism declanșator*, racheta sări în aer.

Explozia a fost înspăimîntătoare. Bubuituri nu se auziră, dar ziua se întunecă fără de veste; apoi, în zona acelei catastrofe stratosferice, se lăsă un amurg sinistru, urmat de furtuni și ploi, și pulberi radioactive căzură peste ținuturile mriniene. După opinia majorității savanților, fusese o explozie termonucleară. Care îi erau însă cauza și scopul? se întrebau cu toții alarmați. Poate că nu fusese decît un nefericit accident, poate că aceia care trimiseseră racheta intenționau să-și vestească astfel puterea dominatoare. Nimeni nu era în măsură să răspundă acestor chinuitoare probleme. Oricum, contactul cu avdienii li s-a *părut tuturora din cale afară de primejdios. Pe ordinea de zi* a cercetărilor științifice a fost trecută descoperirea mijloacelor de apărare a planetei. Toate eforturile fizicienilor s-au îndreptat către același obiectiv: cum putea fi abătută din cale o astronavă lansată spre Vlang Mrina.

În acea epocă de panică, și-a început glorioasa activitate Xeinton, pe atunci aproape un adolescent. Asemenea unui erou de basme s-a avîntat el asupra balaurului gravific și, într-un termen uluitor de scurt, a dezlegat această esențială enigmă a naturii. E posibil că celebritatea lui n-ar fi ajuns atît de rapid recunoscută de întreaga planetă dacă teoria înfricoșător de abstractă pe care o elaborase n-ar fi avut o grandioasă aplicație practică și, în primul rînd, în domeniul apărării Mrinei. *Mulțumită noii forțe antigravitaționale* cucerite, toate rachetele care au mai dat tîrcoale planetei au fost prinse ca într-o uriașă plasă nevăzută și aruncate în spațiul cosmic. După cîțiva ani, cînd avdienii își vor fi dat seama că eforturile le sînt zadarnice, vizita astronavelor a încetat. Cu toate acestea, oricînd există primejdia unor noi lansări, cu dezastruoasele lor consecințe.

Vlvirix contempla fruntea încrețită a lui Xeinton, ochii săi buni și severi în același timp, ca însăși rațiunea omenească, și se întreba mirat

și necăjit cum de se încumetase să-l mintă. Da, avea o nemărginită încredere în geniul și înțelepciunea marelui coordonator, era sigur că acesta nu va lua niciodată o hotărîre nedreaptă. Totuși cum ar fi putut să-i spună că în clipa aceea o mie de astronave avdiene zburau spre Mrina? *Funcția pe care o deținea l-ar fi silit* pe Xeinton să *încunoștințeze* imediat Înaltul centru administrativ. Și poate că s-ar fi putut ca alarmanta veste să nu fie dată publicității pînă cînd nu era stabilă intenția agresivă a avdienilor; dar a doua zi se întrunea Consfătuirea canalelor, și atunci lucrurile s-ar fi aflat imediat, iar o panică nebună ar fi pus stăpînire pe mrinieni. Puteau aparatele lor antigravifice să facă față unei invazii de-o asemenea amploare? Toate resursele de care dispunea planeta ar fi trebuit, în cazul acesta, să fie concentrate în construirea unei gigantice rețele de apărare. Și atunci tăcerea lui Vivirix nu era criminală? Dar dacă Avda trimitea în realitate o solie de recunoaștere și împrietenire, nu erau absurde, ba chiar dăunătoare nemaipomenitele energii risipite zadarnic de mrinieni, panica, ura și întregul cortegiu de instincte stîrnite din negurile uitate ale trecutului?

— *Ai uitat de vizitele lor de acum cîteva decenii?* își repetă *întrebarea* Xeinton, văzînd că fostul său elev ezită să-i răspundă.

— N-am uitat nimic, zise gînditor Vivirix. Părerea mea e însă că avem totuși de-a face cu mesajul unei lumi evoluate.

— Xarhitag a trăit cu mult înainte ca planeta noastră să fi intrat în Era înțelepciunii. Transmiterea teoremei lui nu e un argument convingător.

— Ai dreptate. Dar nu m-ai lăsat să termin. Faptul că ne-au semnalizat această teoremă nu înseamnă el însuși nimic. Într-o vreme, chiar noi ne gîndeam să folosim același procedeu pentru a intra în comunicație cu avdienii. Așadar, e vorba de lucrul cel mai simplu prin care își pot manifesta gîndirea logică făpturi despărțite de oceanul cosmic. După ce vom răspunde, fără doar și poate mesajele vor deveni mai ample, mai complicate.

— Iar noi nu vom răspunde pînă nu vom avea certitudinea că și Avda a ajuns o planetă a păcii.

— Eu am această certitudine. Ascultă! Pe lîngă teorema propriu-zisă — care pentru a fi transmisă cu succes a cerut desigur o tehnică excepțională —, avdienii au găsit modalitatea să ne mai spună ceva.

— Ce anume?

— *În fiecare fază de care am pomenit, laturile figurilor aveau o* anumită culoare: mai întîi erau galbene, pe urmă albastre, în sfîrșit, verzi. Aceasta poate să aibă o semnificație pur fizică, arătîndu-ne cum percep avdienii culorile fundamentale și pe cele complementare. Dar poate să semnifice și acest lucru mai profund: „Aridele pustiuri, noi, locuitorii Planetei de Apă, am izbutit să le învingem și să le înlocuim cu o bogată vegetație".

— Cum rămîne totuși cu vizitele de acum cîteva decenii? făcu imperturbabil Xeinton.

Vivirix nu se îndoia că veneratul său prieten era impresionat de cele ce auzise: dar tocmai de aceea își impunea o rece cumpănire. În momentul acela, el devenise judecătorul, înțeleptul, marele coordonator al Înaltului consiliu administrativ.

— Chiar *și din puținele date pe care le avem pînă acum despre* acțiunea avdienilor asupra naturii, putem reconstitui, în linii generale, dezvoltarea lor istorică. Încă din documentele lăsate de Lomoxamb, știm că primul bolid care ne-a vizitat, acel uriaș satelit care, la un

moment dat, a pornit-o înapoi spre Avda, fusese lansat de pe vasta platformă continentală ; adică de acolo unde, în zilele noastre, a răsărit marea din apropierea căreia ne-au parvenit semnalele. Iată deci un şir de fenomene care, luate izolat, pot părea misterioase, dar, global, ilustrează aceeaşi intenţie creatoare şi paşnică. Pe de altă parte ştim, de asemenea, că minuscula rachetă, la a cărei apropiere a izbucnit acea teribilă explozie, fusese lansată de pe unul dintre cele două triunghiuri. Nu e rezonabil deci să presupunem că Vlang Avda era pe atunci împărţită în două tabere ? Alte fapte observate în ultimele decenii vin să confirme această ipoteză. Pe cînd, în spaţiul heptagonului, zonele galbene, aride se preschimbă tot mai mult în pete smăraldii, adică sînt fertilizate, pe întinsul celor două triunghiuri se remarcă un proces invers, care de abia în ultimul timp a început să fie oprit. Mai mult încă, înseşi calotele polare ale Avdei au scăzut, cedîndu-şi tot mai mult locul oceanului sau vegetaţiei.

— Bine, spuse Xeinton, e interesantă concluzia ta. Însă de unul singur nu voi putea lua vreo decizie în această însemnată problemă. Mîine vei veni la consfătuirea canalelor, şi cu toţii împreună vom vedea ce atitudine trebuie să luăm.

Astronomul pricepu că marele coordonator este neclintit în hotărîrea lui ; mai încercă totuşi o ultimă şansă :

— Îndrăznesc să cred că în aceste zile e mai important să supraveghez necontenit cercetările Observatorului 45. Ceea ce aş spune eu la consfătuire vei putea spune în numele meu...

S-ar părea că de abia atunci mintea iscoditoare a lui Xeinton înţelese faptul că Vivirix ascundea ceva. Şi din nou înţeleptul deveni om, pentru a reuşi să pătrundă în sufletul celuilalt.

— Prietene, îi spuse, eşti convins că, dacă există o posibilitate dintr-o mie să intrăm în legătură cu Vlang Avda, eu voi lupta din răsputeri să n-o pierdem ?

— Sînt convins !

— Dar te mai întreb ce le-ai face tu dacă ar exista o posibilitate dintr-o mie ca dorinţa sinceră pe care o nutrim de a ne împrieteni cu avdienii să se întoarcă dezastruos împotriva noastră înşine ? Ai accepta acest risc ?

Vivirix tăcu : nu se simţea în stare să mintă frăţeşte.

Bătrînul oftă de parcă lupta cea grea s-ar fi terminat :

— Acum spune-mi toate motivele care te împiedică să vii mîine.

•

A doua zi, la deschiderea Consfătuirii anuale a canalelor, marele amfiteatru de granit şi acvamarin din capitala oazelor ecuatoriale era înţesat de lume.

Pe un ecran colosal, proiectoare puternice aruncau imaginea mărită de cîteva mii de ori a Vlang Avdei, aşa cum era transmisă de uriaşul telescop al Observatorului 45.

Conform tradiţiei, ordinea de zi exactă a dezbaterilor fusese publicată în ajun, şi înştiinţarea că Vivirix va aduce veşti neobişnuite despre Vlang Avda trezise interesul tuturora. Doar copiii prea mici şi bolnavii prea grav, din cele cîteva sute de miliuane de mrinieni, nu asistau în acele momente la lucrările consfătuirii, în sălile TCSF răspîndite de-a lungul şi de-a latul planetei sau lîngă aparatele amenajate în locuinţe, şcoli, uzine, spitale sau la observatoarele de pe cei doi sateliţi.

De fapt, pentru o zi, întreaga activitate umană încetase, sarcinile vitale ale Mrinei fiind încredințate exclusiv automatelor.

Toți delegații canalelor se strînseseră și acum așteptau cuvîntul de deschidere al marelui coordonator. Dar acesta, în mod neobișnuit pentru firea lui calmă și stăpînită, părea oarecum enervat. Ce s-o fi întîmplat cu Vivirix? După ce i-a mărturisit faptul că aparatele ultrasensibile ale *Observatorului 45 detectaseră* lansarea a o mie de astronave de pe Avda, astronomul i-a făgăduit că va participa la consfătuire pentru a-și expune punctul de vedere în această arzătoare chestiune. Și acum *totuși întîrzie.*

Văzînd că nu mai poate prelungi așteptarea, Xeinton chemă, prin micul telefon universal de pe *masa prezidențială*, *Observatorul* 45. I se spuse că Vivirix este la *marele telescop. Auzi glasul emoționat* al avdengraiului:

— Iartă-mă, Xeinton. N-am putut veni... Nu-ți pot spune de ce. Deocamdată sînt contrariat de anumite constatări. Te rog să deschizi consfătuirea fără mine! Adu la cunoștința delegaților cele discutate de noi ieri. Cum termin, iau și eu cuvîntul prin TCSF.

Neliniștea lui Xeinton nu fusese desigur împărtășită de ciudata comportare a lui Vivirix. Cu toate acestea, în momentul solemn în care lucrările consfătuirii canalelor fură începute, locuitorii Vlang Mrinei nu puteau găsi pe figura marelui coordonator altceva decît aceeași gravă, bărbătească și profundă expresie pe care i-o cunoșteau parcă *dintotdeauna.*

Atitudinea lui Xeinton nu voia să ascundă mrinienilor îngrijorarea lui, căci toți bărbații și toate femeile planetei erau convinși că vor afla lucruri ieșite din comun. El voia numai să le inspire încredere, să le comunice acea stare de spirit prielnică acțiunilor hotărîte și lipsite de teamă.

Ca în fiecare an, bilanțul făcut de Xeinton începu cu situația canalelor și a oazelor. Bătrînul vorbea simplu, clar, concis, recurgînd adesea la cifre mai elocvente decît orice comentariu; totodată îi plăcea să contureze rapid, ori de cîte ori se ivea prilejul potrivit, surprinzătoarele, dar fireștile perspective ale vreunei acțiuni obștești. Era un fel de plastică materializare a viitorului, și, în acest cadru, fiecare își înțelegea mai bine îndatoririle pe care marele coordonator nu uita să le precizeze.

„N-avem suficientă apă — spuse el în *încheierea acestui capitol din* bilanț —, masa planetei noastre e prea mică pentru a reține atmosfera și vaporii de apă, nu se pot forma norii care ar putea păstra căldura venită de la *Soare*, și *astfel temperatura Mrinei scade necontenit*, iar clima ei tinde să devină mai aspră. Străbunii noștri au luptat eroic pentru a-i smulge naturii vitrege tot ceea ce aceasta le putea da. Ei au *brăzdat cu inversunare scoarța Mrinei, aducînd lichidul* dătător de viață de la rezervorul de gheață al calotelor polare. Dar însuși acest rezervor s-a arătat a fi insuficient.

În ultimul secol am învățat să fabricăm industrial apa sintetică, folosind oxizii aflați în solul mrinean. Va trebui să mărim considerabil aceste uzine, pentru a le înzeci *producția în cîțiva ani.* E necesar să *creăm un uriaș rezervor de apă, un rezervor*, ca să spun, așa, inepuizabil și, dacă va fi nevoie, îl vom acoperi cu o vastă boltă de material plastic. Știința noastră are, de asemenea, misiunea să *creeze straturi groase de nori, să obțină plante mai viguroase generatoare* de oxigen, să sporească rapid densitatea atmosferei mriniene. În ve-

derea realizării acestor obiective, va începe construirea unor gigantice staţiuni gravifice, cu ajutorul cărora, pe zone întinse, gravitaţia va creşte în mod sensibil..."

În ciuda nerăbdării cu care aşteptau ştirile privitoare la Vlang Avda, toţi cei care-l ascultau pe Xeinton aveau sentimentul încurajator că se găsesc într-o lume sigură, familiară, în care, cu toate dificultăţile vieţii, progresul este inevitabil şi viitorul mai bun. Şi poate că nelămurita teamă că vor afla veşti neplăcute îi făcea să le pară şi mai emoţionantă expunerea bătrînului savant.

Şi iată că deodată acesta le atrase atenţia să-şi păstreze înţelepciunea demnă de aceia care locuiau Planeta Păcii:

„În ciuda amintirilor legate de vizitele avdienilor, nu trebuie să ne alarmeze faptul că din nou vom primi din partea lor un convoi de rachete. Deocamdată nu putem afirma cu precizie ce intenţie mînă spre noi cele o mie de astronave. De aceea e necesar să considerăm rapid, dar cumpătat toate posibilităţile ce-ar putea surveni, precum şi mijloacele de a le face faţă. În orice caz, e bine să ne păstrăm calmul şi încrederea că, unindu-ne puterile, vom izbuti să asigurăm existenţa paşnicului nostru cămin planetar. În curînd, conducătorul Observatorului 45 ne va comunica noi date în legătură cu această problemă. Pînă atunci propun să începă discuţiile"...

Cînd Vivirix ceru legătura cu micul podium TCSF, înălţat în mijlocul amfiteatrului, se pregătea să-şi încheie cuvîntarea un ins ciudat. Deşi acesta era instalat într-o staţiune TCSF, tocmai în nordul polar al celeilalte emisfere, iluzia era desăvîrşită. Craniul vorbitorului părea gata să fie înghiţit de o caracatiţă din pricina faptului că se găsea sub o cască neagră, din care porneau tentaculele mai multor cabluri.

— După cum va arăta aparatul de pe capul meu, sînt un orb-surdo-mut din naştere. Şi totuşi, datorită atotputernicei ştiinţe, eu văd, aud şi pot vorbi. Nu vă puteţi închipui cu ce sentimente am pătruns pentru întîia oară în universul acesta bogat, după ce ani lungi fusesem scufundat în oceanul nopţii. Am citit în vechile legende despre o cască în stare să te facă nevăzut. Casca pe care mi-aţi dat-o voi, oameni ai ştiinţei, pentru a-mi face vizibil universul, este în ochii mei cu mult mai de preţ. Am o mare încredere în ştiinţă. Ea îmi dă certitudinea că vom găsi posibilitatea să înlăturăm primejdia care ne ameninţă.

Vivirix era mişcat de cele auzite, dar alte simţăminte mai puternice îl asaltară cînd apăru pe podiumul TCSF înaintea delegaţilor consfătuirii. O paloare teribilă i se aşternuse peste faţă, buzele îi tremurau uşor, dar în ochi avea scînteierea aceluia aflat înaintea unei lupte supreme.

— Prieteni, porni el cu voce slabă. Totul mi se pare uluitor ca într-un vis. Abia au trecut zece zile de cînd am primit semnalizările transmise de lîngă noua mare avdeană, abia s-a scurs o zi de cînd am observat flota celor o mie de astronave în zbor spre noi, că din nou am făcut o surprinzătoare descoperire, pe care trebuie să v-o împărtăşesc. Aceste astronave înaintează cu o viteză nemaipomenită: de cel puţin zece ori mai repede decît ultimele rachete avdiene care ne-au vizitat. Este posibil ca în aproximativ douăzeci de zile solii Planetei de Apă să ajungă la noi.

Privirile tuturora se îndreaptă îngrijorate spre marele glob smă-

răldiu care, învăluit de minunatele valuri ale norilor, luneca misterios pe ecran.

— Am convingerea, continuă Vivirix, că şi pe Vlang Avda a învins înţelepciunea, dar aceasta n-o pot încă dovedi cu argumente peremptorii. Ce pot face deocamdată este să descopăr cît mai rapid noi date privitoare la intenţia cu care au fost lansate rachetele. De pildă, voi încerca să constat dacă pe bordul lor există materiale radioactive. Tot ce vă mai pot spune este următorul lucru : chiar dacă e bine să ne luăm anumite măsuri de apărare, să fim prudenţi în folosirea lor. Dacă flota trimisă de avdieni vine cu o solie paşnică, iar noi o distrugem, ei ne vor socoti, pe bună dreptate, nişte sălbatici.

În ciuda cuvintelor liniştitoare spuse de Vivirix, toţi mirinienii primiră ştirea adusă ca pe o mare nenorocire. O tăcere apăsătoare se lăsase în acea clipă peste întreaga planetă. Atunci luă cuvîntul Mortiflex :

— Niciodată Vlang Mrina n-a trecut prin momente mai grele, strigă el arătînd cu degetul spre imaginea stranie de pe ecran. Sîntem ameninţaţi cu distrugerea. Tot ceea ce ştim pînă acum despre Avda e de natură să ne înspăimînte. Mulţi dintre noi îşi mai amintesc explozia termonucleară de acum cîteva decenii. Mi se pare că Vivirix a uitat de această explozie.

— Nu, răspunse astronomul, dar ea a fost declanşată de o astronavă venită din cele două triunghiuri.

— Iar acum de unde au pornit cele o mie de rachete ?

— Din păcate nu pot spune. Au fost lansate dintr-un punct aflat atunci în emisfera nevăzută de noi.

— Dar ori de unde vor fi pornit tot nu înseamnă nimic. Ce caută ele la noi ? Nu le-am chemat.

— Totuşi, de zece milenii aşteptăm din partea avdienilor un semn că *au intrat în Era înţelepciunii*.

— O mie de proiectile nu pot reprezenta acest semn.

— Semnalizările lusă...

— Nici ele nu-mi spun nimic. Ele pot fi totodată strigătul de luptă al duşmanului care năvăleşte asupra ta sau, pur şi simplu, un vicleşug. Se vede că Vivirix, împresurat mereu de stele, a uitat să mai citească istoria oamenilor. De altfel, oricum ar sta lucrurile, trebuie să ne pregătim de apărare. Iată esenţialul. Şi, după cum vă daţi *seama, n-avem timp. Propun de aceea concentrarea tuturor forţelor în* vederea creării de plase antigravitaţionale pe întreaga suprafaţă a Mrinei şi a sateliţilor. Proiectul propus de Xeinton cred că trebuie să-l amînăm pe anul viitor. Principalul e ca oaspeţii noştri nepoftiţi să nu atingă planeta. N-au decît, dacă vor, să exploreze alte corpuri cereşti.

*

Planeta Păcii fu invadată de nelinişte. Majoritatea delegaţilor la consfătuire aprobaseră propunerile lui Mortiflex, şi, ca urmare, Mrina deveni peste noapte un uriaş şantier consacrat construirii uzinelor antigravifice.

O multiseculară educaţie reuşise să creeze un popor de oameni sănătoşi din punct de vedere trupesc şi spiritual. Clima aspră menţinuse în conştiinţa lor ascuţimea necesităţii de a lupta împotriva naturii. Totuşi, această încleştare cu elementele oarbe avea în ea ceva firesc, patetic şi foarte uman. Cu totul altă *era însă semnificaţia bătăliei unor* fiinţe gînditoare împotriva unor alte făpturi înzestrate cu gîndire. Unde

mai exista în cazul acesta judecata? Acest război între oameni avea în el amărăciunea acelor năpraznice vremi de mult uitate, când societatea umană mai era divizată în clase sociale antagonice. Cine erau acei avdieni ce încercau să cotropească o lume care nu le aparţinea? Împăraţi, regi, stăpînitori de fîntîni şi de mări? Şi, deşi în general mrinienii îşi dăruiau toate forţele, de bună voie, aceluiaşi scop de apărare a planetei, ei făceau acest lucru cu mîhnire: generaţia lor ved a spulberîndu-se visul într-o Avdă înţeleaptă. La urma urmei, explozia termonucleară de acum cîteva decenii ar fi putut să însemne un accident; dar navala a o mie de astronave nu mai era un lucru întîmplător.

În acest timp, Mortiflex, discipolii şi partizanii săi parcă fuseseră cuprinşi de nebunie. Desigur că, în măsura în care încă nu erau cunoscute intenţiile paşnice ale avdienilor, propunerile lui în vederea apărării erau întemeiate. Tocmai de aceea înţeleptul Xeinton nu li se împotrivise, iar locuitorii Mrinei le aprobaseră. Totuşi Mortiflex şi ai lui exagerau. Faimosul adversar al lui Lomoxamb trăise o viaţă întreagă din studierea trecutului îndepărtat. Aceasta lăsase urme: chiar fără voia sa căpătase unele apucături arhaice. Pretutindeni vedea duşmani, comploturi şi toate acele situaţii indisolubil legate de Era războaielor dintre clase. Cum pe Vlang Mrina nu mai existau de milenii condiţii pentru asemenea lucruri, bătrînul cărturar se mulţumea să le dezgroape din tomurile colbuite sau să le redea în cărţile de istorie scrise de el însuşi. Şi acum, deodată, se ivise prilejul să descopere chiar în realitatea contemporană germenii trecutului!

Unul dintre emulii lui Mortiflex, un scriitor de altfel talentat, tipări, a treia zi după Consfătuirea canalelor, o povestire care făcu multă vîlvă. În ea era tocmai vorba despre invadarea Mrinei de către avdieni. Aceştia erau descrişi în culorile cele mai înspăimîntătoare, asemenea unor monştri, înzestraţi cu tentacule ucigătoare şi cu ochi fioroşi. Era clar că imaginaţia autorului nu era cîtuşi de puţin conformă ştiinţei, că se înrudea mai de grabă cu fantasticele basme din timpuri imemoriale; apărută însă în acele circumstanţe, cartea avea o influenţă nefastă asupra anumitor spirite predispuse la spaimele trecutului.

După ce-o citi, Vivirix se înfurie şi ceru imediat legătura cu Xeinton. Acesta fu şi el de părere că povestirea este absurdă, inutilă şi primejdioasă şi dădu dispoziţii ca în toate oazele să fie discutată problema înfăţişării avdienilor. Chiar dacă ei reprezentau o ameninţare pentru Mrina, nu erau nişte fabuloase plăzmuiri de coşmar care paralizează voinţa şi inteligenţa; după toate probabilităţile trebuiau să fie nişte făpturi gînditoare, cu o gîndire aflată poate într-un stadiu inferior, dar cărora li se putea răspunde cu armele raţiunii. Această măsură fu salutară şi avu răsunet în mijlocul mrinienilor, totuşi în sufletele multora, nălucirea hidoaselor moluşte continua să se mişte.

Este drept că nenumăraţi mrinieni asaltau cu întrebări Observatorul 45, interesîndu-se dacă nu fusese descoperit vreun nou indiciu privitor la intenţiile avdienilor. Îndemnat de acest interes popular, Vivirix se adresă din nou marelui coordonator.

— Eu nu mă pricep în bioastronomie, îi spuse acesta, iar astrofizica nu ştiu cum te-ar putea ajuta.

— Totuşi trebuie să găsim o soluţie. Nu este înţelept să distrugem o mie de astronave avdiene doar din pricina fricii noastre.

— Ai dreptate. Şi eu sînt frămîntat de această problemă. Deocam-

dată, mă străduiesc să instalez în așa fel cîmpurile antigravif ce încît rachetele să fie lansate înapoi pe drumul pe care au venit. Dacă au un motor puternic și combustibil suficient, vor ajunge de unde au plecat.

— Combustibil suficient? Dar un asemenea combustibil nu poate fi decît atomic.

— În general, da.

— Atunci crezi că voi detecta elementele radioactive?

— Tot ce-i posibil.

— Dar atunci ar exista încă un argument nefavorabil...

— Din păcate, așa este! spuse cu tristețe Xeinton. De aceea te sfătuiesc să imaginezi cît mai rapid un mijloc prin care ne-am putea convinge de adevăratele intenții ale avdienilor.

— M-am gîndit să răspundem semnalizărilor primite.

— Nu e o soluție. Cere o cheltuire prea mare de energie, apoi nu avem destul timp să ajungem la un limbaj comun, și, în sfîrșit, dovada de care avem nevoie trebuie să aibă un caracter obiectiv, independent de voința avdienilor. În această privință, Mortiflex are dreptate: dacă ei sînt de rea credință, ar putea încerca să ne păcălească.

*

În seara aceea, scrutînd cu ajutorul ultraradiolocatorului bolta cerească, în căutarea minusculelor dîre care puteau aduce Mrinei o moarte de coșmar sau împlinirea nădejdilor, Vivirix determină locul cîtorva astronave, apoi puse în funcțiune aparatele automate cu care avea să efectueze delicatele spectroanalize.

De la primele rezultate rămase consternat. Xeinton avusese dreptate: rachetele purtau cu sine elemente radioactive. Așadar...

Noaptea, tîrziu, cînd intră în hamac lîngă nevasta lui, Vivirix nu-și putea tăinui tristețea.

— Ce-i cu tine, dragul meu? îl întrebă îngrijorată Xiriviv.

Ca orice locuitor de pe Mrina, și Xiriviv era preocupată de senzaționalele știri legate de numele soțului ei. Amănuntele însă îi scăpau, deoarece, în ultima vreme, amîndoi fuseseră extrem de ocupați. Xiriviv era conducătoarea Uzinelor de apă sintetică de pe Askruk și Prixto, activitate ce-o obliga să rămînă uneori zile întregi pe celălalt satelit.

— Se întîmplă un lucru paradoxal, răspunse abătut Vivirix. Sînt sigur că am recepționat începutul mesajului pe care-l tot așteptăm de 10.000 de ani. Dar nu pot dovedi. Știi tu ce înseamnă asta?

Xiriviv tăcea, regretînd că nu poate fi de nici un folos.

— Asta înseamnă, reluă Vivirix, că mai tîrziu tot se va dovedi că am avut dreptate, dar atunci va fi prea tîrziu.

Xiriviv se gîndi la copiii lor, și imaginea unor monștri cu tentacule îi răsări în minte. Nu credea în asemenea închipuiri fără noimă, dar posibilitatea unui război între lumi o înspăimînta.

Voind să-și stăpînească sentimentele, femeia fu mai aspră decît ar fi trebuit:

— Zici că ești sigur, dar nu poți dovedi. O alăturare de cuvinte mai antiștiințifică nici nu se putea...

— Dacă am fi avut timp suficient înaintea noastră, și dacă n-ar fi existat această funestă psihoză de spaimă stîrnită de Mortiflex, chiar și dovezile mele de pînă acum ar fi fost convingătoare. Dar totul conspiră parcă împotriva mea...

— Te-ai molipsit şi tu de la Mortiflex, rise Xiriviv ca să mai învioreze atmosfera.

Soţul ei însă nu dădu semne că ar fi gustat gluma, căci continuă pe acelaşi ton necăjit:

— Fiecare zi aduce noi argumente în favoarea mortiflecşilor. Uite, numai aseară am constatat că astronavele au o încărcătură atomică. Asta poate însemna că sînt dotate cu un motor atomic, dar şi că ar putea avea proiectile care să ne distrugă.

— De ce-ar dori avdienii să ne distrugă?

— Eu nu cred asta, dar iată un lucru ce va alimenta spaima multora.

Tăcură o vreme. Această spaimă, simţea instinctiv Vivirix, se cuibărea şi în sufletul femeii sale.

— La urma urmei, mormăi el înciudat, e ceva ce nu înţeleg nici eu. Ce rost au avut avdienii ăştia să ne trimită o mie de nave, înainte de a intra femeinic în *comunicaţie cu noi*! Ce-*au* avut ei în cap nu-nţeleg!

— Întreabă-i!

— I-aş întreba. Pentru asta însă ne-ar trebui un limbaj comun. Dar şi la asta am izbuti să ajungem, dacă am avea timp. Or, ţi-am mai spus, îmi lipseşte timpul.

— Întreabă-i atunci direct!

— Cum adică „direct"?

— Prin biounde sau nu ştiu cum s-or mai numi.

— Exclus. În linerele am făcut asemenea experienţe, dar fără un rezultat important.

— De ce? Nu erau destul de sensibile aparatele?

— Nu aparatele sînt de vină, ci înseşi aceste biounde, care nu se pot diferenţia din punct de vedere calitativ. Adică un geniu sau un prost, un ins furios sau unul fericit, un om bun, creator, sau un om rău, cu spirit distructiv, pot emite biounde perfect asemănătoare.

— Şi totuşi Efreix parcă spune că se poate...

— Cine-i Efreix?

— Un radiobiolog[1] de la Spitalul central de pe Askruk. Ştii, era o discuţie legată tocmai de astronavele avdiene. Ca pretutindeni, fiecare opta pentru o părere sau alta: pentru Mortiflex sau pentru tine; iar unii socoteau că fiecare dintre voi are oarecare dreptate pînă la proba contrarie; de altfel, mi se pare că această opinie o are şi Xeinton. Efreix este însă cu totul de părerea ta. Din vorbă în vorbă, un admirator al lui Mortiflex a spus că marele coordonator a cam îmbătrînit. Efreix i-a zis rizînd că Mortiflex este la fel de bătrîn, dar mai puţin inteligent. „Crezi că se poate cîntări inteligenţa?" l-a întrebat celălalt ironic. „Cu cîntarul nu", i-a răspuns radiobiologul, „Dar cu aparatele mele mă încumet". Apoi ne-a asigurat că, oricînd, cu ajutorul unor radiaţii cerebrale (nu mai ţin minte cum le numea), ar putea pe întuneric să-l deosebească pe Xeinton de Mortiflex. Nu crezi că te-ar putea ajuta şi pe tine?

— Ştiu eu!? Mîine voi vorbi cu Efreix.

Şi conducătorul Observatorului 45 adormi, gîndindu-se la casca

---

[1] Radiobiologia se ocupă cu studiul radiaţiilor, al curenţilor şi al undelor emise de substanţa vie, în raport cu particularităţile ei de structură şi funcţie (n.r.).

miraculnasă a orb-surdo-mutului de pe podiumul TCSF al marii săli de granit și acvamarin.

Vivirix se duse pe satelitul Askruk pentru a se întîlni cu radiobiologul, dar și pentru a se supune unui scurt tratament cu unde regeneratoare ale țesuturilor. Ultimile săptămîni îl surmenaseră serios.

Elreix era un bărbat cam de-o vîrstă cu astronomul, simpatic, comunicativ și îndatoritor.

— La țanc ai venit! îi spuse lui Vivirix de cum află ce-l adusese.

— Vrei să spui că te gîndeai la mine?

— Mai mult încă, voiam să te vizitez și să-ți propun exact același lucru. Riseră bucuroși de această coincidență.

— Așadar, se interesă astronomul, mai există și alte radiații cerebrale în afara bioundelor?

— Cred că ești de acord că materia este inepuizabilă.

— Desigur.

— Cu atît mai mult e substanța vie. În afara bioundelor cunoscute de mult și care, cînd sînt culese din creier, se înscriu sub forma de electroencefalogramă, substanța vie — și în special creierul — emite o infinitate de radiații, generate fie de procesele metabolice, fie de transmutațiile energetice care au loc în celula nervoasă, fie de intrarea în funcție a anumitor zone corticale de celule. Din această bogată paletă de radiații, radiobiologia a și reușit să înregistreze o serie cu ajutorul unor radiocaptatoare și radioamplificatoare uriașe pentru înregistrarea microundelor și a microradiațiilor; pe noi însă ne interesează acum acelea al căror specific este în raport cu conținutul gîndirii. Astfel, determinînd unele caracteristici ale acestor radiații (viteza de pătrundere, intensitatea, frecvența), putem studia unele tendințe, unele aspecte principale ale gîndirii.

— Foarte interesant! Și chiar crezi că în creierul lui Xeinton există radiații pe care nu le are Morfilex?

— Nu cred, sînt sigur. Privește aceste hărți spațiale de diferite activități cerebrale.

Și înaintea lui Vivirix se înfățișă un complex mirific de linii multicolore, care îi părură frumoase, dar de loc inteligibile.

— Uite aici hărțile întocmite pentru Lomoxamb. În transcrierea aparaturii noastre, unele unde, în raport cu caracterele lor fizice, capătă diferite culori pe ecranul bioelectroradioencefalografului. Acest aparat înregistrează simultan multitudinea de curenți, unde, radiații ale creierului uman. Undele transcrise în culoarea violet sînt specifice pentru un creier extrem de evoluat, cu o dezvoltare neobișnuită a scoarței emisferelor cerebrale, cu o profundă activitate constructivă, logică, pașnică, adaptată intereselor umanității. Aceste unde violete, pe care le numim U. I. — unde ale înțelepciunii —, sînt specifice ere nuastre.

— Și tragi nădejdea că vom putea recepționa aceste unde de la depărtarea la care se află Avda de noi?

— Teoretic nu este imposibil, întrucît ele sînt foarte penetrante. Practic, această problemă mă depășește.

— Eu știu însă pe cineva care ne va ajuta.

Marele coordonator discută cu cei doi savanți prin intermediul TCSF-ului. După ce-i ascultă cu atenție, le spuse:

— Am impresia că pe calea propusă de voi vom izbuti să rezolvăm această enigmă. Metoda nu va fi prea complicată și, în cîteva zile,

s-ar putea să obținem rezultatele dorite. La marele radiotelescop de pe Prixto, vom monta un bioelectroradioencefalograf cosmic cu o amplificare gigantică, în stare să capteze și să transcrie bioundele venite din univers, iar cu ajutorul unui receptor special pentru undele I, vom căuta să le prindem pe acelea emise de avdieni, dacă, bineînțeles, au ce emite.

În zilele care urmară, satelitul astronomic fu în fierbere. Ingineri în electrotehnică și electronică, secundați de o mulțime de ajutoare, reutilau radiotelescopul în vederea detectării prețioaselor U.I. Pentru Vivirix era o mare bucurie gîndul că va reuși să-și dea seama din timp de intenția cu care fuseseră lansate spre ei astronavele avdiene.

Mai rămîneau pînă la sosirea lor 15 zile, cînd o nouă descoperire strecură în sufletele mrinienilor alte neliniști. Vivirix constatase că o sută de astronave, distanțîndu-se de celelalte nouă sute, se apropiau de Vlang Mrina cu o viteză atît de considerabilă, încît aveau să atingă stratosfera planetei doar în cinci zile.

Pentru toți, această vijelioasă avangardă a flotei de rachete avdiene constituia nu numai o surpriză, ci și un semn îngrijorător. Chiar și Vivirix se întrebă acum deconcertat ce urmăreau avdienii cu această manevră. Era o sfidare aruncată acelora care se pregătiseră să facă față la o mie de astronave? Era un vicleșug prin care încercau să sondeze frontul inamic? Sau pur și simplu voiau ceva ce mrinienii nu puteau înțelege?

Oricît de ciudat ar părea, acela pe care-l bucură cel mai mult această veste era tocmai Mortiflex. Bătrînul se erijase într-un fel de general suprem al inexistentei armate mriniene, controla buna desfășurare a lucrărilor și circula pretutindeni cu vigoarea unui tînăr.

— Ți ai găsit în sfîrșit meseria! îl apostrofa zîmbind Xeinton, de cîte ori îl vedea.

Ei bine, „generalul" Mortiflex socotea că cele o sută de rachete avdiene sînt binevenite. Și n au decît să vină mereu în cete de cîte o sută. Mai ușor le vor învinge.

În acest timp, instalarea uriașului amplificator fusese terminată, și ultimele pregătiri erau făcute pentru marea probă. Marele coordonator era neliniștit de spiritul războinic care se trezise tardiv în Mortiflex și zorea cît putea începerea experienței cu undele I.

Pînă la sosirea primului eșalon de astronave nu mai rămăsese decît o singură zi. În dimineața aceea, în sala de comandă a superradiotelescopului de pe Prixto luaseră loc Xeinton, Vivirix și Efreix.

Astronomul îndreptă formidabila cupolă metalică spre luceafărul pîlpîind în luminile zorilor. În inima acelei oglinzi de rețele se concentra un punct de pe suprafața Planetei de Apă. Vivirix alese o regiune din apropierea mării artificiale. „De acolo — gîndea el — mi-au *trimis avdienii primele semnale: pe ei îi voi cercela mai întîi.*"

Pe marele ecran al receptorului se aprinseseră lumini de toate culorile. Era încă un amestec nedeslușit de felurite unde, dintre care filtre speciale aveau să aleagă numai radiațiile care demonstrează o dezvoltare excepțională a scoarței cerebrale, a activității nervoase superioare, a gîndirii creatoare, pașnice, adecvate umanității.

În acel moment, în cabină sună strident alarma.

La TCSF apăru chipul furibund al lui Mortiflex:

— Astronavele avdiene se apropie de Mrina. În cîteva minute vor intra în cîmpul nostru antigravific.

— Vin îndată ! îi spuse Xeinton.

Înainte de a pleca, marele coordonator îl rugă pe Vivirix :

— Ține legătura permanentă cu înaltul centru administrativ. Cum afli ceva, comunică-mi. Vă urez succes !

•

În spațiile stratosferei mriniene începuse o luptă între două forțe [illegible].

În clipa în care pătrunseră în plasa antigravitațională întinsă în calea lor, cele o sută de rachete își frînară brusc mersul, după cum un obiect își încetinește căderea atunci cînd trece din aer în apă. Dar aceasta nu e decît o imagine a unei realități de cu totul altă natură.

„Ce s-o fi întîmplat cu oamenii din astronave ?" se întrebă Xeinton, care urmărea prin locator direle bătăliei. „Desigur că au pierit."

Și o umbră de regret îi învălui ochii.

Aparatele arătau că holizii metalici, care străbătuseră victorioase hățurile cosmice, zăceau acum inerți în plasele antigravifice, ca niște pești trași la mal de un năvod.

— *Am învins ! strigă Mortiflex.*

Marele coordonator îl privi. Pe fruntea „generalului" răsăriseră broboane de sudoare, fața îi era încă încordată, dar în ochi nu-i citi bucuria unui adevărat învingător.

— Totuși înăuntru au fost oameni ! șopti el abia perceptibil.

— Și mai mult, îi spuse Xeinton. Nici nu știm încă dacă au venit cu un gînd rău.

Spre stupoarea amîndurora, aparatele prinseră deodată a se agita. Ca un vînat care înainte de a fi doborît mai zvicnește o dată, energia astronavelor nu fusese, pesemne, cu totul înfrîntă. Sau poate că, apărați de puternice cîmpuri magnetice, avdienii din interiorul navelor încercau să răzbată prin plasele în care căzuseră.

Și din nou acea trîntă invizibilă se încinse în înaltele pături ale atmosferei mriniene.

Cîmpul antigravific al plaselor fu mărit la maximum. De astă dată, rachetele nu vor mai fi oprite, ci literalmente vor fi proiectate, prin genunea siderală, înapoi.

Dar, spre spaima lui Mortiflex și profunda uimire a lui Xeinton, astronavele străbătură vastul zid antigravific, cu aceeași ușurință cu care o bucată de plumb trece prin untdelemn.

Forța lor fusese deci colosală. De acum înainte nimic nu le va mai putea opri.

•

De parcă și-ar fi bătut joc de toate presupunerile mrinienilor, cele o sută de astronave porniră spre capitala oazelor ecuatoriale și, în apropierea acesteia, coborîră cu viteză redusă pînă atinseră solul planetei.

O mulțime de îngrijitori de oaze, care nu se aflau departe de acolo, alergară să aducă înaltului centru administrativ această știre.

Partizanii lui Mortiflex, mai ales aceia care răspîndiseră povestea monștrilor cu tentacule, fură cuprinși de groază la gîndul că s-ar putea întîlni cu propriile lor scornituri, devenite aievea. Majoritatea mrinienilor auziseră despre victoria astronavelor și despre ciudata lor coborîre tocmai în dreptul capitalei. Ființele care sînt în stare de asemenea isprăvi nu pot fi niște fiare, își spuneau ei cu înțelepciunea adînc înrădăcinată în firea lor.

Înainte de a lua vreo hotărîre, marele coordonator luă legătura cu Vivirix.

Acesta îi spuse cu vocea gîtuită de emoție:

— Dragul meu Xeinton, îți mulțumesc. Am descoperit că Avda a intrat în Era înțelepciunii... Chiar și cele două triunghiuri...

Bine! Foarte bine! îi răspunse bătrînul savant. Nici nu s-ar fi putut altfel. Și acum să mergem în întîmpinarea oaspeților noștri.

Ajunși în fața uriașilor bolizi, se opriră.

Deși nu le mai era teamă, totuși o neliniște curioasă pusese stăpînire pe ei. De ce nu ieșea nici un avdean dinăuntrul astronavelor?

O mare de oameni se strînsese din toate orașele învecinate. Scena era transmisă prin toate posturile de TCSF. Planeta așteptă înfrigurată să vadă cum se va desfășura patetica întîlnire dintre reprezentanții a două lumi.

La o oră de la amerizarea rachetelor, ușile acestora se deschiseră, scări suple și rezistente, dintr-un ciudat material plastic, fură aruncate, și pe ele coborîră niște ciudate animale metalice.

O clipă, mrinienii crezură că se află înaintea unor făpturi îmbrăcate în scafandre, dar îndată își dădură seama că era vorba doar de imitații de oameni, de roboți.

Din fiecare astronavă ieșiră trei asemenea automate. Cînd fură cu toții afară, se aliniară cuminți și rămaseră așa o vreme, ca pentru a se lăsa contemplați în voie.

Mrinienii erau încîntați de aceste simpatice mecanisme, dar nu-și ascundeau dezamăgirea că ele formau singurii lor vizitatori.

În curînd însă avură de ce să rămînă uluiți.

În cea mai curată limbă mrineană, unul dintre roboți se adresă mulțimii:

— Vă salut, dragi mrinieni, în numele acelora care ne-au construit, locuitorii de pe Vlang Avda!

E lesne de priceput că înaintea acestei minunății, chiar înțelepții mrinieni izbucniră în cele mai entuziaste aclamații.

EPILOG

Acesta este reportajul pe care l-am scris în săptămînile care au urmat. Sînt un cetățean al planetei comuniste terestre, al misteriosasei Vlang Avda, și am făcut parte din marea expediție trimisă în scopul explorării planetei Marte.

Multe lucruri ne-au uimit și am admirat la acești bravi marțieni. În primul rînd, eroismul cu care au luptat împotriva naturii. Apoi blîndețea și înțelepciunea lor milenară. Dar și ei au cîte ceva de învățat de la noi. Între altele, felul în care le-am descoperit de la distanță secretul graiului lor.

Lucrul acesta s-a petrecut cu mai mulți ani în urmă și, pentru cei care nu-l cunosc, merită să fie povestit.

Abia începuse Era luminii revărsate, după cum botezase cunoscutul poet chimez omenirea terestră intrată în comunism. Pretutindeni, pacea fecunditoare, justiția socială, întraripata libertate a ideilor dăduseră un nemaipomenit imbold culturii materiale și spirituale. Probleme cu neputință sau greu de conceput, pe vremea cînd un mănunchi de regi și finanțiști puneau întregul Pămînt în primejdia unui război distrugător, deveneau acum actuale, necesare.

Știința, tehnica, economia se dezvoltau în progresie geometrică.

Şi, spre deosebire de mincinoasele şi pesimistele profeţii ale lui Malthus, locuitorii Planetei de Apă simţeau că sînt prea puţini în cosmos pentru puterea, bogăţia şi plinătatea vieţii lor. Aveau nevoie să dăruiască şi altora o parte din înţelepciunea şi fericirea pe care o dobîndiseră. De altfel, o dată cu risipirea prejudecăţilor şi a superstiţiilor, setea de cunoaştere a umanităţii spori şi ea extrem de mult.

Cu ajutorul cîtorva radiotelescoape, de dimensiunea unor mici ţări de odinioară, străfundurile nemărginite ale Universului fură scrutate cu mult mai mare atenţie decît se făcuse pînă atunci. Oamenii Terrei voiau să exploreze ei înşişi genunea cosmică, şi pentru aceasta puteau întreprinde acum pregătiri de proporţii planetare.

Nave atomice au fost construite, şi viteza acestora urma să crească vertiginos în momentul în care avea să fie dezlegat misterul care învăluise fenomenele gravitaţionale.

Era deci în acea epocă de pregătire a marilor călătorii. Tocmai pe atunci fusesră recepţionate primele imagini televideofonice emise de posturile marţiene. Ziarele şi revistele de pe întreg Pămîntul publicau clişee după aceste stranii mesaje involuntare venite de pe planeta portocalie. Şi iată că un tînăr rus, în vîrstă de 16 ani, şi-a pus în minte descifrarea limbii vorbite de marţieni. A fost o faptă de geniu, demnă să stea alături de aceea întreprinsă de Champollion, care, cel dintîi, făcuse hieroglifele egiptene „să vorbească". Comparînd, cu o răbdare extraordinară, zeci de mii de imagini cu respectivele bande sonore (în rarele cazuri în care acestea existau), tînărul nostru izbuti, după aproape zece ani de muncă, să întocmească un dicţionar de termeni marţieni cu semnificaţia lor terestră. Este drept că acest vocabular era destul de sumar (număra doar cîteva sute de cuvinte), dar pentru cel dintîi contract cu marţienii nici nu trebuia mai mult...

*

La cîteva zile după sosirea avangărzii noastre alcătuite din roboţi, „am descălecat" şi noi pe Marte.

Am stat o scurtă perioadă în carantină, adică am trimis cîţiva oameni care să efectueze cercetări asupra condiţiilor de viaţă, şi abia apoi am ieşit cu toţii din birlogurile noastre cosmice. De fapt, „am ieşit" este doar un fel de a spune, deoarece am ieşit tot îmbrăcaţi în scafandre. Pentru noi, pămîntenii, atmosfera de acolo nu era respirabilă.

Aceasta nu ne-a împiedicat să ne împrietenim rapid cu înţeleptele noastre gazde.

Reportajul de faţă l-am scris în răstimpul în care am fost oaspele lui Vivirix. Cele cîteva sute de cuvinte marţiene pe care le învăţasem acasă mi-au fost de mare folos. Foarte curînd mi-am triplat numărul lor, deoarece graiul unic, pe care umanitatea de pe Vlang Mrina îl şlefuise timp de mai multe milenii, căpătase o structură extrem de logică şi lesne de înţeles.

În legătură cu aceasta, Vivirix a fost foarte mirat cînd i-am spus că Vlang Mrina, adică Planeta Păcii, era numită de noi Marte sau Ares, cum îl botezaseră anticii greci sau romani pe zeul războiului.

Şi acum să scriu ceva despre felul în care au primit mrinienii mesajul nostru. Pur şi simplu nu l-au crezut.

Iată cum a decurs această primă „afacere" interplanetară. Îi spun astfel, după felul glumeţ cum o numea Higden, inginerul american, coautor la planul internaţional de topire a calotelor polare terestre.

Aici trebuie să fac o paranteză. Cînd a fost proiectat acest plan

s-a văzut că, prin topirea eternelor gheţuri de la poli, scoarţa terestră va primi un excedent de apă care va pune în primejdie de inundare mari întinderi din ţiiloralul continentelor. Tocmai pe atunci devenise de actualitate şi zborul în Marte.

Higden avu atunci o idee curat americănească.

— Ce-ar fi, rise el, să le „vindem" marţienilor surplusul nostru de apă. Tot au ei nevoie de acest articol.

Şi astfel se născu ideea primului contract comunist interplanetar, iar expresia arhaică de „business" sublinia şi mai elocvent deosebirea fundamentală dintre concepţia despre viaţă pe care au avut-o clasele exploatatoare, dispărute pentru totdeauna, şi aceea a clasei muncitoare, ajunsă să conducă destinele lumii. Şi cu aceasta închid paranteza.

Intîlnirea noastră oficială cu mrinienii avu loc în marea sală de granit şi acvamarin. După introducerile de rigoare, marele coordonator luă cuvîntul :

— Dragi prieteni avdieni, mi-aţi spus că astăzi ne veţi face o comunicare importantă şi ne veţi face cunoscut mesajul vostru. Vă ascultăm.

Reprezentantul nostru era bătrînul Alioşa Verpanov, primul nostru dascăl de mrineană, descoperitorul terestru al acestei limbi.

Verpanov vorbea şi era evident că pronunţa cuvintele mriniene cu voluptate, cu emoţie, fericit :

— Planeta de Apă ne-a trimis la voi ca să vă dovedească faptul că-şi merită numele.

— Nu înţeleg ce vrei să spui, făcu nedumerit Xeinton.

— Vrem să vă dăm apă ! Jumătate din astronavele noastre au adus special pentru acest scop o probă din lichidul care vă lipseşte. Dacă socotiţi că vă place apa noastră, vă putem transporta o mare.

Mulţimea din amfiteatru fremată ca undele oceanului atinse de alizeu.

— Şi crezi că este posibil ? întreba prudent marele coordonator.

— Şi de ce ne daţi nouă apa voastră ? se interesă bănuitor Mortiflex, care vedea pretutindeni rămăşiţe ale epocilor arhaice.

— Vrem să vă dăm apa noastră, în primul rînd, pentru că vă lipseşte vouă, iar apoi pentru că nouă ne-ar prisosi atunci cînd vom încerca să topim calotele polare. În ceea ce priveşte problema dacă e posibilă realizarea acestui serviciu pe care ni-l veţi face reciproc, dau cuvîntul prietenului meu, Higden.

— E posibil ! strigă inginerul ridicîndu-se. În comunism tot ceea ce înnobilează lumea e posibil.

Apoi, pe tonul cel mai cenuşiu, pronunţă aceste socoteli care aveau să uluiască pe toţi cei de faţă :

— Noi sîntem în măsură să vă furnizăm un volum de apă egal cu 810 trilioane de metri cubi, adică o mare adîncă de zece metri, dar cu o suprafaţă de 9.000 de kilometri pătraţi, cît a Oceanului Atlantic împreună cu Marea Mediterană sau cît 54% din întreaga suprafaţă a planetei voastre.

O tăcere copleşitoare se lăsă peste uriaşul amfiteatru.

— Şi cum crezi că veţi reuşi să căraţi un ocean prin cosmos ? se auzi vocea lui Mortiflex.

— Practic, acest transport îl văd în felul următor. El va fi început în momentul în care vom pune la punct rachetele noastre fotonice, a căror viteză este apropiată de aceea a luminii. (Aceasta se va întîmpla la începutul anului viitor.) Pentru realizarea acestui plan vor

fi necesare 1.000.000 de astronave-cisternă cu o capacitate de cîte 10.000 de metri cubi. Trei sferturi din acestea le vom construi noi, iar *restul le veți face voi înșivă, cu ajutorul proiectelor noastre.* Datorită vitezei lor atît de mari, aceste rachete vor ajunge de la Pămînt la Vlang Mrina *în mai puțin de 4 minute*, în cazul marilor opoziții mriniene (cînd distanța dintre noi e de 56.000.000 de kilometri), și în 23 de minute în cazul depărtării maxime de 101.000.000 de kilometri. Nu vom face o medie între aceste cifre, ci vom lua 30 de minute pentru fiecare transport, deci o oră pentru drumul dus și întors. Desigur că pentru buna desfășurare a lucrurilor va fi nevoie de cîțiva ani pregătitori, atît pentru excavarea albiei în care va fi creată noua mare, cît și pentru desăvîrșita automatizare a operațiilor de încărcare, descărcare. De acum înainte, socotelile sînt simple. Într-un an terestru *o astronavă-cisternă poate efectua 8.640 de drumuri complete. Asta înseamnă* că 1.000.000 de astronave pot transporta în aceeași perioadă 86,4 trilioane de metri cubi de apă. În consecință, planul nostru poate fi înfăptuit în mai puțin de un deceniu.

*

Astăzi, după douăzeci de ani de la epocala călătorie, mă plimb alături de Vivirix și de buna lui soție Xiriviv pe țărmul Oceanului Uman. Dintre toate planetele pe care le-am vizitat pe o rază de un parsec de Pămînt, Vlang Mrina îmi place totuși cel mai mult. Poate fiindcă de ea este legată tinerețea mea; sau poate fiindcă, după Pămîntul *meu natal, ea este într-adevăr cea mai frumoasă.*

Bătrînul Vivirix îl ia de braț pe bătrînul său prieten terestru și, *cu o voce tainică, spune*:

— Hai să urcăm treptele cheiului!

Îl urmez docil. Simt că-mi pregătește o surpriză.

Cînd am ajuns la capătul urcușului nostru ne-am găsit pe o imensă platformă. Dincolo de ea se întindeau cîmpiile rodnice, iar departe începeau munții.

— Privește!

Mă uitai și mă podidiră lacrimile. Munții aveau figuri omenești.

— Lomoxamb... Xeinlon... Verpanov... Higden..., murmurai eu.

Toți patru muriseră. Toți patru luptaseră pentru aceeași prietenie între lumi, și acum erau împreună.

— Ei ne-au ajutat să ne apropiem de voi. Datorită lor avem astăzi un ocean mrinean. Le sîntem recunoscători. Fiecare dintre ei este astăzi pentru noi un munte.

SFÎRȘIT

Consultant științific: conf. dr. I. FONI

*

Coperta desen: DUMITRU IONESCU

CIUDATUL LAC DIN VALEA BREBILOR

(Continuare din numărul trecut)

— E destul de simplu, interveni Stela Șoimu. Nikitin arată, în scrisoarea lui, că lumina meteoritului era însoțită de o coadă având o culoare roșiatică, ceea ce l-a făcut să presupună, pe bună dreptate, că în compoziția lui intrau părți dense de metale grele. Savantul rus n-a putut merge mai departe cu concluziile lui, deoarece stadiul din acea vreme al științei nu îi permitea. Într-o schiță, pe care a anexat-o scrisorii, colaboratorul său din Pulkovo a desenat liniile spectrale ale meteoritului nostru așa cum le-a observat prin aparatul construit de opticianul Merz. Aceste linii sînt din așa-zisa serie spectrală M, care începe cu elementul având numărul de ordine 79, adică aurul, și continuă cuprinzînd elementele cele mai grele ale sistemului periodic. Din schița întocmită la Pulkovo, nu ne-am putut da seama despre ce elemente este vorba, dar era limpede pentru noi că meteoritul conține cele mai grele elemente și că este posibil ca unele dintre ele să fie radioactive.

— Aceasta corespunde, spuse și geologul, unei teorii pe care am expus-o într-o lucrare din tinerețe. Asupra meteoriților există două ipoteze principale. Una dintre ele pune originea lor în legătură cu asteroizii: cu alte cuvinte, meteoriții ar fi fragmente ale unei planete pe care o catastrofă siderală a sfărîmat-o în mii și mii de bucăți. Cealaltă ipoteză se bazează pe legătura dintre natura cometelor și a meteoriților; orbitele meteoriților din așa-zisele „ploi de meteoriți" — care au loc de obicei la începutul lunii august și în noiembrie — coincid cu unele orbite urmate de comete: cu alte cuvinte, meteoriții sînt fragmente de cometă, adică de material cosmic provenit în mare parte din nebuloase exterioare sistemului nostru solar.

— Aceasta explică faptul că meteoritul nostru conține un procent ridicat de materie radioactivă? întrebă Paul Coman.

— Evident! Acțiunea perturbatoare a unor astre poate produce sfărîmarea cometelor, presărînd pe orbitele lor fragmente meteorice; acestea, pătrunzînd în cîmpul de atracție al pămîntului, devin meteoriți. În afară de aceasta, întrucît s-a stabilit că meteoriții ne pot

aduce orice element existent în Univers, nu există nici un motiv ca el să nu conțină și elemente radioactive.

— Bine, dar cei găsiți pînă acum...

— Știu ce vrei să spui: meteoriții studiați pînă acum nu conțineau decît un infim procent de elemente radioactive. Dar asta nu contrazice cu nimic teoria noastră. Atunci cînd s-a produs catastrofa cosmică ce le-a dat naștere, ei conțineau mase enorme de astfel de materie, care însă s-a transformat pe drum. Majoritatea elementelor radioactive naturale se obțin unul din altul prin dezintegrare, și toate cele trei familii cu radioactivitate naturală — a actiniului, thoriului și uraniului — se încheie cu un element neradioactiv, un izotop al plumbului. Or, în meteoriții care au fost cercetați, s-au găsit anumite cantități de plumb. Drumul acestor meteoriți a fost nespus de lung: astronomia cunoaște astăzi sute de milioane de galaxii, și imensele radiotelescoape au detectat sisteme ce sînt la o depărtare de șapte miliarde de ani-lumină. Străbătînd acest spațiu, materia ce intră în compoziția fragmentelor meteorice a suferit numeroase transformări.

Dinu Romanescu scoase carnetul de notițe și — înfundat în fotoliu — stenografia de zor tot ce spunea geologul.

— Meteoriții analizați de către chimiști și geologi, continuă acesta, conțineau aceleași elemente ca Pămîntul. În cel din Arizona s-a găsit mult fier, cele căzute în Groenlanda conțineau și diferite alte metale, iar în Urali au căzut meteoriți în care s-au găsit diamante. Aceasta demonstrează încă o dată unitatea materiei în univers, a materiei care este pretutindeni aceeași, supusă acelorași legi. Atunci, de ce nu s-ar găsi și uraniu în compoziția meteoriților?

— Trebuie să luăm în considerație încă un aspect, interveni Stela Șoimu, faptul că nici Humboldt, nici Nordenskjöld și nici unul dintre cei care au stabilit în trecut compoziția meteoriților nu cunoșteau existența elementelor radioactive. Acestea au fost descoperite relativ recent. După cum nici Nikitin și colaboratorii săi de la Pulkovo nu puteau cunoaște, în 1834, radioactivitatea, pe care Becquerel avea s-o descopere abia în 1896.

— Nikitin a fost un adevărat savant, făcu Emil Pravăț gînditor. Folosind unele descoperiri ale lui Fraunhofer, el a schițat începuturile analizei spectrale, această metodă atît de răspîndită în astrofizică și în chimie. Poate că el însuși nu și-a dat seama de toată însemnătatea descoperirii sale, pe care, un sfert de veac mai tîrziu, Kirchhoff și Bunsen aveau s-o perfecționeze și s-o utilizeze pe scară largă.

Cîtva timp domni tăcerea. După aceea, geologul se adresă reporterului:

— Cred că și dumneata ne ești dator o explicație. Ești doar primul care a descoperit lacul radioactiv.

— Muza, rise reporterul privind în zare paharul în care sclipea auriu coniacul. Muza ziaristicei mi-a condus pașii.

— Aceeași care te inspira cînd ai căzut de pe scară? întrebă Stela răutăcioasă.

— Aceeași, răspunse reporterul fără să se tulbure.

Emil Pravăț insistă :

— Și cum te-a inspirat muza dumitale? Că este o dușmană de neimpăcat a garoafelor, am văzut, dar nu știam că se pricepe la cercetări științifice.

— Muza ziariștilor trebuie să se pricepă la toate. Asta-i meseria ei.

— Făcînd abstracție de muză, zise Paul Coman, cred că vă pot da unele amănunte despre felul în care prietenul nostru Dinu Romanescu a ajuns să identifice locul unde a căzut meteoritul. Jurnalul lui Schmetterling...

— Da, îl întrerupse reporterul, trebuie să recunosc că jurnalul lui Schmetterling a jucat un rol hotărîtor.

— În definitiv, făcu Alfred Opran, ce e cu jurnalul ăsta? Mi-ați spus cine e Schmetterling și despre corespondența atît de interesantă dintre el și savantul Nikitin din Pulkovo. Dar mărturisesc că nu înțeleg nimic din aluziile în doi peri pe care le faceți cu privire la jurnalul lui.

— Toată povestea a început, zîmbi reporterul, de la conversația noastră din pădurea Băneasa.

— Cum așa?! se miră medicul.

— Mi-ai spus atunci că ai o teorie proprie despre cauzele care au provocat „cazurile de la Valea Brebilor" și mi-ai împărtășit convingerea ta că bolnavii au venit în contact cu substanțe radioactive. Am crezut la început că te înșeli, dar analizele tînărului bolnav din Valea Brebilor ți-au dat dreptate. Pînă la primirea scrisorii tale, abia auzisem de nuclee atomice, de stronțiu, bariu, de milimicrocurie[1]. Un prieten de-al meu, fizician, mi-a lămurit aceste noțiuni. Deci, ca o primă concluzie : în împrejurimile Văii Brebilor se află o sursă puternic radioactivă, care periclitează sănătatea și chiar viața locuitorilor săi.

— Foarte logic, zise Stela cu o vădită nuanță de ironie.

— În aceeași zi în care am primit scrisoarea, continuă reporterul fără să ia în seamă întreruperea, am aflat de corespondența lui Nikitin cu Schmetterling și faptul că geologul Pravăț și Stela presupuneau că meteoritul conține materii radioactive. În mintea mea s-a creat imediat asociația : meteoritul căzuse în apropiere de Sibiu, Valea Brebilor se află în apropiere de Sibiu. Am consultat o hartă : satul nostru se află aproape în centrul teritoriului indicat de Nikitin ca locul probabil al căderii meteoritului.

— Ceea ce dovedește încă o dată aptitudinile deosebite de cercetător ale savantului rus și precizia metodelor sale, zise geologul Pravăț.

— Știam, continuă reporterul, că ați pornit în căutarea meteoritului și mai știam că prietenul Alfred Opran și colegii săi vor întreprinde cercetări pentru a descoperi sursa radioactivă. Eu nu aveam informația științifică necesară și nici aparatele trebuincioase. Dar

---

[1] *Curie* — unitate de măsură a radioactivității unui radioelement.

aveam un mare avantaj : dumneavoastră nu știați unii de alții, pe cînd eu posedam informații de la ambele părți. O clipă m-am gîndit să vă pun în curent, dar am părăsit această idee. Mai întîi, fiindcă în noaptea aceea ați plecat din București, apoi fiindcă ați respins cam brusc oferta mea de colaborare și — în sfîrșit — fiindcă aveam o încredere nestrămutată în muza mea inspiratoare.

Paul Coman se foi neliniștit pe scaun gîndindu-se, probabil, la conversația din luminarul Bibliotecii Academiei, în cursul căreia reporterul privise atît de insistent portretul lui Alexandru Lăpușneanu.

Căutînd să-și ascundă zîmbetul, Alfred Opran întreba :

— Cum rămîne cu jurnalul lui Schmetterling ?

— Ajungem imediat și la jurnal. Înainte de a pleca din București, am reflectat îndelung asupra acestei chestiuni. Dacă meteoritul a căzut *nu departe de Sibiu, mi-am zis, și dacă Schmetterling este într-adevăr* un cercetător pasionat, probabil că a făcut tot ce i-a stat în putință să *organizeze expediția* sugerată de savantul rus. Asupra noastră, a tuturora, custodele Muzeului „Bruckenthal" avea un mare avantaj : el nu trebuia să înceapă cercetări îndelungate, ci se putea duce drept la țintă, craterul fiindu-i indicat de locuitorii regiunii care au trăit evenimentul, au simțit cutremurul, poate au avut și de suferit de pe urma lui. Nu strică deci, mi-am zis, să fac unele cercetări preliminare la Sibiu, la muzeul al cărui custode a fost Schmetterling și unde se găsesc, probabil, unele date privind activitatea sa în vremea aceea.

— La aceeași concluzie am ajuns și eu, zise Paul Coman. Recunosc, însă, că mi-ai luat-o înainte. Cînd cercetătorii de la „Bruckenthal" mi-au spus că un tînăr a consultat, cîteva zile înaintea mea, *jurnalul lui Schmetterling, nu mi-am închipuit că dumneata erai.*

— Iar eu mărturisesc că am simțit o bucurie cam nelalocul ei cînd praful gros, ce se strînsese pe filele jurnalului, mi-a arătat că nimeni nu-l mai răsfoise de foarte mulți ani.

— Ce conținea jurnalul ? întrebă Alfred Opran.

— Unele însemnări interesante, se entuziasma profesorul Coman. Schmetterling s-a adresat unor oameni de știință renumiți ai vremii, cerînd sprijin pentru organizarea unei expediții în regiunea unde a căzut meteoritul. Dar s-a izbit de un refuz categoric. De la Viena i s-a răspuns că frămîntările revoluționare din Transilvania, și în special din regiunea Munților Apuseni, fac nepotrivită și chiar periculoasă deplasarea unor oameni de știință în această regiune. Așa au răspuns cei ce practicau știința „oficială" a curții de la Viena, așa-zișii savanți din slujba regimului de oprimare instituit de Metternich. Era în toamna anului 1834, iar răscoala țăranilor iobagi din satele dintre Crișul Alb și Mureș, în special în regiunea Zarandului, nu se potolise încă. Lipsit de mijloace, Schmetterling a fost nevoit să renunțe la proiectul său.

— Să-l amîne numai, îl consolă Dinu, nu să renunțe.

— Da. L-a amînat pentru primăvara următoare. Dar și atunci cererea sa a primit un răspuns negativ. Minerii din Bucium, Abrud și Cîrpiniș aveau ciocniri cu funcționarii chezaro-crăiești, și întreaga

zonă, declarată sub stare de asediu, era împinzită de trupe militare, care reprimau sîngeros răscoalele. Schmetterling avea să-şi realizeze, în parte, proiectul abia în 1836 şi fără sprijinul instituţiilor ştiinţifice oficiale. În vara acelui an, însoţit de cîţiva elevi ai Liceului din Blaj, insuficient echipat, dar plin de entuziasmul care caracterizează pe adevăratul om de ştiinţă, el porni să cerceteze craterul meteoritului de pe Muntele Mălina. În cursul expediţiei, el a ţinut un jurnal, în care însemna zilnic evenimentele mai importante.

Reporterul se scotoci prin buzunare şi scoase la iveală nelipsitul său carnet de notiţe :

— Am copiat unele dintre însemnările lui Schmetterling. Din păcate, custodele colecţiilor Bruckenthal n-a ajuns niciodată pe Muntele Mălina, dar, după mai mult de un veac, jurnalul său m-a ajutat să identific locul unde a căzut meteoritul.

— Mă interesează mult, zise profesorul, cum ai reuşit. Nicăieri în jurnal nu se vorbeşte de Valea Brebilor, pentru motivul foarte simplu că în 1836 satul nu exista încă.

Dinu Romanescu se seulă din fotoliu, desfăcu o hartă desenată de mînă şi o întinse pe birou. Apoi răsfoi carnetul de notiţe.

— Am copiat din jurnalul lui Schmetterling, pe care mi l-a tradus un cercetător al muzeului, toate pasajele în care figurau nume de localităţi. Apoi, cu harta în mînă, am refăcut itinerarul pe care-l urmaseră, în vara anului 1836, Schmetterling cu tinerii săi însoţitori. Iată o primă însemnare :

> *11 August. Plecăm din Sibiu. N-am putut lua drumul obişnuit fiindcă militarii au închis şoseaua pentru traficul civil. Se pare că răscoala pornită de la Abrud s-a întins cu repeziciune.*

— De aici, zise reporterul ridicînd privirea, o primă concluzie : la locul unde a căzut meteoritul nostru se poate ajunge şi pe alt drum decît pe cel pe care a fost nevoit să meargă Schmetterling şi care este orientat spre nord-vest. Dar să citim mai departe.

> *14 august. Am sosit în valea Urieşului. Am fost sfătuit să mai aştept fiindcă drumurile sînt nesigure. Soldaţii se dedau la jafuri, cu aprobarea tacită a ofiţerilor. M-am consultat cu tinerii mei colaboratori. Ne am hotărît să riscăm.*
>
> *16 august. Cu mare greutate am ajuns la Roiştea. Pe drum am fost legitimaţi de cîteva ori. În oraş e o garnizoană militară. M-am prezentat colonelului-comandant, i-am explicat scopul călătoriei noastre, rugîndu-l să ne îngăduie să trecem spre sud-vest. Nici n a vrut să mă asculte. Mi-a spus că iobagii răsculaţi au dat foc unui conac şi că sînt în curs măsuri drastice de represalii. Va trebui să ne întoarcem să căutăm alt drum.*

— Am însemnat pe hartă, zise reporterul, itinerarul lui Schmetterling. Drumul care de la Roiştea merge drept spre sud-vest este

orientat nord-vest față de Sibiu. Craterul nostru se află deci la nord-vest de Sibiu și la sud-vest de Roiștea.

18 august. Azi dimineață am trecut prin Sarica. Am aflat că trupele au prins cîțiva tîlhari care se ascunseseră în pădurile de pe Muntele Mînza și în peșterile din apropiere și i-au măcelărit fără milă. După-amiază am ajuns la Salcia de Jos. Satul e pustiu. Locuitorii s-au refugiat în văgăunile munților, de teama represiunii sîngeroase a trupelor. Jumătate din case au fost arse pînă în temelii. Atitudinea militarilor, și în special a ofițerilor, e revoltătoare.

19 august. N-am reușit să ajungem decît pînă la Turcu. Un picket de grăniceri, cu sediul chiar lîngă cascadă, ne-a oprit. Ofițerul ne-a interzis categoric să înaintăm și mi-a atras atenția că, dacă pînă în șase ore nu părăsesc regiunea, mă pune sub stare de arest. A trebuit să ne înapoiem. Păcat! Eram atît de aproape!

— Iată deci un al treilea punct de reper: Cascada Turcului e destul de aproape de locul unde a căzut meteoritul. Într-adevăr, după cum se poate observa pe hartă. Valea Brebilor — care atunci nu se întemeiase încă — se află la cîțiva kilometri de Cascada Turcului.

22 august. De două zile sîntem găzduiți la hanul din Vulpeni. E singura clădire încă neocupată de militari. Aspectul satului e jalnic: multe case arse, jefuite; în fața primăriei atîrnă cadavrul unui spînzurat, un meșteșugar, Ioan Postăvarul, care are o dîrstă pe malul Urleșului. E învinuit că a îndemnat pe țărani să nu mai muncească grofului 104 zile pe an. Ieri am încercat să mă strecor spre Pușca și Bistreni, dar am fost prins de o patrulă și dus în fața comandantului. Acesta ne-a pus în vedere să părăsim pînă mîine dimineață localitatea. Așa s-a irosit și ultima noastră speranță. Mîine pornim înapoi, acasă.

— Și acum, iată ultima însemnare din jurnalul de călătorie al lui Schmetterling:

27 august. Sînt bolnav și demoralizat. Abia am putut ajunge acasă, la Sibiu. Ultima parte a călătoriei a fost un adevărat chin pentru mine. În vremurile vitrege pe care le trăim, în lumea aceasta nedreaptă și crudă, misiunea omului de știință e nespus de grea. Dar sînt convins că va veni ziua cînd porțile vor fi larg deschise progresului, cînd oamenii de știință vor avea condițiile pentru a putea lucra din plin, să îmbogățească mereu tezaurul de cunoștințe al omenirii.

După ce reporterul termină lectura, cîtva timp domni tăcere. Primul care vorbi apoi fu Paul Coman:

— Schmetterling a murit în iarna acelui an și n-a mai apucat să

realizeze expediția proiectată. Dorința lui, însă, s-a realizat. Oamenii de știință din țara noastră au astăzi condiții de muncă cum nici n-a *visat măcar inimosul custode al Muzeului „Bruckenthal"*.

— Prin urmare, zise Alfred Opran către ziarist, așa ai ajuns la Valea Brebilor.

— Da. Am urmat întocmai drumul lui Joachim Hieronymus Schmetterling. Am trecut prin Bîra și Roiștea, m-am cățărat pe Muntele Minza și am vizitat peșterile de care vorbește în jurnal, m-am oprit la Salcia de Jos și am fost găzduit două zile la hanul din Vulpeni. Am verificat, la fața locului, toate indicațiile din jurnal. În ultima zi, am urcat pînă la vîrful Muntelui Mora și de acolo, cu binoclul, am zărit siluetele atît de caracteristice ale Munților Mălina și Craiului. Așa am ajuns la concluzia că Schmetterling se referea într-adevăr la Valea Brebilor, sau, mai bine zis, la locul unde mai tîrziu avea să se înființeze Valea Brebilor.

— Așa cum o expui, zise medicul, problema pare să fi fost destul de simplă.

— Într-adevăr, după ce am ajuns în sat, l-am auzit pe moș Simion povestind legenda despre frumoasa Mălina și lacul blestemat. Și din nou m-a inspirat muza...

Ceilalți izbucniră în rîs.

— Totuși, un lucru n-am înțeles, făcu reporterul gînditor. Focurile care jucau în apa lacului, luminile acelea vii colorate... am văzut atunci un spectacol de neuitat.

— Explicația e simplă, rîse geologul Pravăț, cît se poate de simplă. Ai auzit de efectul Cerenkov?

— Da, Cerenkov nu e savantul sovietic care a primit premiul Nobel pentru fizică? Despre efectul Cerenkov, însă, mi-e teamă că știu foarte puțin...

— Dacă atunci cînd ai vizitat reactorul nuclear al Institutului de fizică atomică ai fi privit prin sistemul optic special zona centrală a reactorului, ai fi observat același joc de lumini. Este lumina generată de electronii ce se mișcă în lichid cu viteze mari, o lumină difuză, într-o variată gamă de culori, care concurează cu frumusețea aurorelor boreale. Iar ceea ce ți s-a părut pe malul lacului a fi flăcări reprezintă doar o iluzie optică. Luminile nu ies din interiorul lichidului.

— Dar așa-zisele flăcări apar numai cînd nu e lună pe cer...

— Bineînțeles! Pe lumină nu se pot vedea. Nici flacăra unui chibrit nu luminează cînd o ții lîngă un bec aprins. Efectul de care îți vorbesc este astăzi cunoscut de fizicienii din lumea întreagă. El a fost descoperit și explicat de savanții sovietici Cerenkov, Tamm și Frank, pentru care au primit premiul Nobel pe 1958. Rămîne numai să cercetăm cum se produce fenomenul în cazul lacului nostru.

Dinu Romanescu apucă paharul cu coniac și se tolăni iar în fotoliu.

— Acum, zise vesel, nici un mister nu mai plutește în jurul lacului blestemat.

La plecare, geologul Pravăț își conduse oaspeții pînă la poarta. Dinu se opri în fața rondurilor cu flori :

— Frumoase garoafe ! le admiră el, deși nu vedea nimic din cauza întunericului.

— Frumoase, admise gazda. Numai că nu sînt garoafe, ci crini. Răsadurile pe care mi le-ai trimis erau de vară. Le-am găsit ofilite cînd m-am întors din Valea Brebilor și le-am înlocuit cu crini de toamnă.

— În școală am avut totdeauna notă mică la botanică, zise reporterul cam încurcat.

Pe drum o întrebă pe Stela :

— Cînd ne căsătorim ?

— Mă căsătoresc cu tine, dar cu o condiție : să nu te mai cațeri pe acoperișuri. Unui om însurat nici nu-i stau bine asemenea obiceiuri.

Dinu își încreți fruntea :

— Îmi ceri un lucru tare greu. Dar pentru tine sînt capabil de sacrificii...

Un trecător, care-i văzu sărutîndu-se, întoarse capul discret.

Stela se desprinse și privi, fericită, cerul spuzit de stele.

(SFÎRȘIT)

MANUSCRISELE NEPUBLICATE
NU SE ÎNAPOIAZĂ

MANUSCRISELE NEDACTILOGRAFIATE
NU SE IAU ÎN CONSIDERAȚIE

Abonamentele la revista „Ştiinţă şi Tehnică" şi la colecţia de „Povestiri ştiinţifico-fantastice" se primesc pînă cel mai tîrziu în ziua de 23 a lunii, cu deservirea în a doua lună următoare.

Abonamentele se primesc de către difuzorii de presă din întreprinderi, instituţii şi de la sate, secţiile de difuzare a presei, precum şi de către factorii şi oficiile poştale.

APARE DE DOUĂ ORI PE LUNA - PREŢUL 1 LEU